

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 49

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ile 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları ve Maraş Milletvekili Hasan Fehmi Evliya ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun teklifi, Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayüz ve 51 arkadaşının, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair Zirai Vergi kanunu teklifi, Adana Milletvekili Ahmet Karamüftüoğlu'nun, Zirai Gelir Vergisi kanunu teklifi, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozcalı'nın, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin 1 ve 5 numaralı bentlerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Unaldı'nın, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ile Kütahya Milletvekili Ali Erbek ve 18 arkadaşının, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek bir madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifleri ve Geçici Komoisyon raporu (1/307, 1/355, 2/12, 2/66, 2/86, 2/90, 2/94, 2/143, 2/158, 2/171)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1745/3221

8 . 10 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 9 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı», gerekçesi ve ilişiği cetveller bağı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan
İsmet İnönü

GELİR VERGİSİ KANUNU

GEREKÇE

A) Umumi izahlar :

Bilindiği üzere, bütün vergi sistemimizi gözden geçirmek, muhtelif vergi kanunlarımızda modern vergi anlayışına ve ekonomik ve sosyal görüşlere yer vermek, bu suretle sistemi yeniden organize etmek amacıyla, Bakanlığımızca, Vergi Reform Komisyonu teşkil edilmiştir.

Komisyon, birinci safhada Gelir ve Kurumlar Vergileri kanunlarını tetkik ederek ekonomik kalkınmamızı geliştirmek ve hızlandırmak, ihracatımızı teşvik etmek için gerekli gördüğü fiskal

tedbirleri bu iki verginin çerçevesi dâhilinde, tesbit eylemiş ve bu hususta nazari mahiyette hazırlanmış olduğu raporu Bakanlığımıza tevdi eylemiştir.

Mezkûr rapor, Bakanlığımızca mesleki teşekküllere, ilmî kurul ve kurumlara, bakanlıklara gönderilmiş, bu yerlerden alınan mütalâaların da ışığı altında Gelir ve Kurumlar Vergileri kanunlarında muktazi değişiklikler yapılmış veya bu kanunlara yeni hükümler konulmuştur. Ayrıca yapılan bu değişiklikleri ve konulan yeni hükümleri karşılamak ve onların işleyişini tanzim etmek üzere Vergi Usul Kanununun ilgili hükümleri gözden geçirilerek bunlar üzerinde de icabeden tadil ve düzeltmeler yapılmıştır.

Gelir Vergisi Kanunda ihdas olunan müesseselerin başında yatırım indirimi gelmektedir. Bunun dışında, kanunda mevcut ve bu tasarı ile değişikliğe uğramış diğer başlıca müesseseler zarar nakli, gelir vergisi tarifesi, zirai kazançların vergilendirilmesi ve aile reisi beyanı müesseseleridir. Ayrıca aynı kanunun daha birtakım maddeleri üzerinde gerekli değişiklikler ve düzeltmeler yapılmış bulunmaktadır.

Bütün bu müessese ve hükümler hakkında etraflı izahat aşağıdadır :

MADDELERE AİT GEREKÇE

Madde 1. — Bu madde ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 2 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 3 ncü maddesi tam mükellefiyet hükümlerine tabi olacak gerçek kişilerin tarif ve tesbiti ile ilgili bulunmaktadır. Filhakika bu maddenin 1 numaralı bendine göre Türkiye'de yerleşmiş bulunan bilûmum gerçek kişilerin mükellefiyeti bu neviden olmak lâzım gelmektedir ve tasarıda bu bent aynen muhafaza edilmiştir. Ancak mer'î hükmün 2 numaralı bendinde sözü edilen ve bağlı buldukları müesseselerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde ikamet eden Türk vatandaşlarının tam mükellefiyet şümulü içinde mütalâa edilebilmeleri için, bunların buldukları memleketlerde benzeri bir vergiye tabi olmamaları lâzım geldiği mutlak bir şart olarak derpiş edilmiş bulunmaktadır. Böyle olunca da bu nevi işleri icabı yabancı memleketlerde bulunan bir Türk vatandaşının kazanç ve iratlarından bir kısmı yabancı memlekette vergiye tabi tutulduğu takdirde bu vatandaşın Türkiye'de artık hiçbir şekilde vergilendirilememesi gibi bir durum meydana gelmektedir. Halbuki, ikametgâhını nakletmemiş bulunan mezkûr vatandaşın yurt içinde ve yurt dışında elde edip hiçbir vergiye tâbi tutulmamış başka kazanç ve iratlarının mevcut bulunması da pekâlâ mümkündür. Bu sebeple maddenin bahis konusu 2 numaralı bendi bu vatandaşları esas itibariyle tam mükellefiyet şümulü içine alacak şekilde tadil edilmiş ve ancak buldukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratlardan o memlekette Gelir Vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar varsa, bu nevi kazanç ve iratların Türkiye'de ayrıca vergilendirilmesini önlemek üzere hükmün sonuna parantez içinde gerekli ilâve yapılmış ve böylece mükerrer vergi ödenme ihtimali bertaraf edilmiştir.

Diğer taraftan mer'î hükümdeki, «Yabancı memleketlerde ikamet eden» ibaresi yerine «Yabancı memleketlerde oturan» denilmek suretiyle hükmün kanuni ikametgâhla ilgili bulunmadığı hususu açıkça ifade edilmek istenilmiştir; zira kanuni ikametgâhını nakleden vatandaş esasen bu bent şümulü içinde mütalâa edilmemek lâzım gelirdi.

Madde 2. — Bu madde ile aynı kanunun 4 ncü maddesinin 2 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 3 ncü maddesiyle, tam mükellefiyetin şartlarından biri olarak gerçek kişilerin Türkiye'de yerleşmiş olmaları esası vaz'edilmiş bulunmaktadır. 4 ncü maddede ise, kimlerin Türkiye'de yerleşmiş sayılacağı hükme bağlanmıştır. Bu maddenin halen yürürlükte bulunan 2 numaralı bendine göre, bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla ikamet edenler Türkiye'de yerleşmiş sayılmaktadırlar.

Hukuk literatürümüzde ikamet ve ikametgâh tâbirleri bir mahalde oturmaya değil, doğrudan doğruya kanuni ikametgâhı ifade ettiklerine göre, bahsi geçen bentte zikrolunan ikamet in de kanuni ikametgâhta 6 aydan fazla oturma şeklinde anlaşılması imkân dâhiline girmektedir. Halbuki ka-

nuni ikametgâhı Türkiye'de bulunanların durumu 4 nci maddenin 1 numaralı bendi içinde mütalâa edilmiş bulunmaktadır.

2 numaralı bent ile, ikametgâhı Türkiye'de bulunmayanlardan Türkiye'de devamlı olarak 6 aydan fazla oturmuş olanlar tam mükellefiyet şümulü içine alınmak istenildiğinden, bu gibi hallerde artık ikamet ve ikametgâh şartı aranmayacağı tabiidir.

Bu itibarla fıkra metninden «İkamet edenler» tâbiri çıkarılarak bunun yerine «Oturanlar» kelimesi kullanılmak suretiyle ihtilâflar önlenmek ve fıkraya vuzuh verilmek istenilmiştir.

Madde 3. — Bu madde ile aynı kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Dar mükellefiyette ticari kazanç elde edilmiş sayılmak için yürürlükten kalkan 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 7 nci maddesinin aynı bendine göre, (Kazanc sahibinin Türkiye'de sabit bir iş yeri bulunması veya daimî bir temsilci bulundurması ve kazancın bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla yapılan işlerden doğması) lâzımgelmekte idi. Daha sonra ve 193 sayılı Kanunla, kazanç sahibinin Türkiye'de bulunması ve bu şahsın böylece bizzat kazanç sağlaması halinde de ticari kazanç elde edilmiş sayılacağı hususu fıkra metnine ilâve olunmuş ve bu suretle yürürlükteki kanunla dar mükellefiyet hudutları bir miktar daha genişletilmiş bulunmaktadır.

Halbuki vergicilikte ve milletlerarası anlaşmalarda, ticari kazançların dar mükellefiyete tabi tutulabilmesi için, iş yeri açma ve devamlı temsilci bulundurma şartları ana prensip olarak kabul edilmekte ve tatbikat bu mükellefiyet sahasının genişletilmesi değil, bilâkis daraltılması istikametinde inkışaf etmektedir.

Şu hale göre, bu mevzuda halen yürürlükte bulunan hükümlerimiz milletlerarası anlaşmalara uygun sayılmayacağı gibi, aynı camia içinde bulunduğumuz ve müşterek pazara iltihak etmemiz halinde münasebetlerimizin daha da artacağı Batı dünyası memleketlerinin vergi sistemleriyle mevzuatımızı şimdiden ahenkli bir hale getirmek zaruretini göz önünde bulundurmak lâzımgelmektedir. Kaldı ki, buna aykırı hükümler sevk edilmesinin ayrıca sayısız milletlerarası ihtilâfın doğmasını da intacedebileceği tabiidir.

Bu itibarla temsilci bulundurmadığı veya iş yeri açmadığı halde, Türkiye'de bulunduğu 6 aydan daha kısa bir müddet esnasında bir yabancıнын geçici olarak bâzı ticari muamelelere girişmesi halinde bu şahsın devamlı ticari muamelelerde bulunanlar gibi dar mükellef olarak vergilendirilmesinin doğru olamayacağı mütalâa edilmiş ve 1934 sayılı Kanunla ilâve olunan hüküm fıkra metninden çıkarılmıştır.

Aynı bendin parantez içindeki bölümünde de bir değişiklik yapılması lüzumlu görülmüş ve buradaki «Merkezleri hesabına ihraçedilmek» ibaresinden «Merkezleri hesabına» kısmı çıkarılmıştır.

Filhakika burada derpiş olunan husus Türkiye'de satınalmış buldukları malları Türkiye'de satmaksızın ihraçeden yabancıların, dar mükellefiyet şartlarını haiz olsalar bile bu mükellefiyet şümulü dışına çıkarılmaları maksadına mâtuf olduğuna göre, bu malların artık merkezleri hesabına veya başkası hesabına ihraçedilmek üzere satın alınması hallerini birbirinden farklı mütalâa etmeye mahâl yoktur. Aksi halde ihraç mallarımızın satılması bakımından bir teşvik mahiyetinde olan bu hükmün tatbikat sahası, önemli bir fayda sağlamayacak şekilde ve gayet dar bir çerçeve içinde kalmış bulunacaktır.

Madde 4. — Bu madde ile aynı kanunun 8 nci maddesinin üçüncü fıkrasının 2 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Dar mükellefiyetin şartlarından birini teşkil eden daimî temsilci mevzuunu hükme bağlayan 8 nci maddenin 2 numaralı bendinin halen yürürlükte bulunan şekline göre, Türkiye'deki bir firmanın giderlerinin tamamının veya bir kısmının devamlı olarak yabancı bir firma tarafından ödenmesi halinde daimî temsilcilik münasebetinin mevcudiyeti kabul edilmek lâzımgelmektedir.

Halbuki birçok yabancı firmalar böyle bir münasebet bahis konusu olmadığı halde, munhasıran mallarının sürümünü temin maksadiyle, dünyanın her tarafında olduğu gibi Türkiye'de de bâzı firmalar vasıtasıyla reklâmlar yaptırmakta ve buna ait masrafları da ödemektedirler. Sadece bu yönden bir alâka ve münasebetin daimî temsilcilik mânasını tazammun edemeyeceği mülâhazasıyla, rek-

lâm giderleri ödenmesinin bu halin dışında bırakılması uygun görülmüş ve madde bu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 5. — Bu madde ile aynı kanunun 9 ncu maddesinin birinci fıkrasının 1, 2, 3, 6 numaralı bentleri değiştirilmekte ve maddeye 8 numaralı yeni bir bent eklenmektedir.

Vergiden muaf esnafı tarif ve tadadeden 9 neu maddenin tedvinine esas olan ana prensip, yıllık kazançları yekûnu en az geçim indirimi hadleri dînunda kaldığı mülâhaza olunan ticaret ve sanat erbabını, vergide adalet ve umumiyet kaidelerini zedelemeyecek şekilde tesbit ve tâyin eylemektir. Bu prensibin ışığı altında bu defa yapılmak istenilen değişiklikler ilgili bentlere mütenazır olarak aşağıda sırasıyla ve kısaca açıklanmıştır.

Bent 1. — Bu bendin halen yürürlükte bulunan şekline göre, nüfus şartı aranmaksızın bir kısım seyyar perakendeci ticaret erbabı mutlak şekilde vergiden muaf tutulmuş bulunmaktadır. Halbuki mezkûr işlerden bir kısmının büyük şehirlerde yapılması halinde, bunlardan mükellefiyeti ve hattâ defter tutmayı icabettirecek derecede kazanç sağlanabileceği düşünülerek, yürürlükteki bendin vergi adaletine uygun bir mahiyet hükmü sayılamıyacağı neticesine varılmıştır.

Büyük şehirlerde seyyar olarak bu şekilde faaliyette bulunan esnafın, aynı işleri sabit iş yerinde yapan ticaret erbabı kadar kazanç elde edebileceği göz önünde bulundurulursa böylece seyyarlar rekabet şartları bakımından da korunmuş bir duruma getirilmiş olmaktadır. Ayrıca bu kabîl mükelleflerin verginin şümulü içine alınmaları, seyyar esnafın muayyen hususlarda bir ticari disiplin gerçevesi içinde faaliyette bulunmalarını temin edecek, bunun da otokontrol bakımından ayrıca faydası olacaktır.

Bu itibarla seyyar ticaret erbabının muayyen nüfustan aşağı olan mahallerde faaliyette bulunmaları halinde vergiden muaf tutulmaları uygun görülmüş ve hüküm, nüfusu 50 000 den aşağı olan mahallerde motorlu nakil vasıtası kullanmaksızın faaliyette bulunan bilûmum perakendeci seyyar ticaret erbabını şümulüne alacak şekilde değiştirilmiştir.

Bent 2. — Bu bent gezeici olarak faaliyette bulunan küçük sanat erbabının vergiden muafiyet şartlarını tâyin etmektedir. Mer'î hüküm bu muafiyetten faydalanacak küçük sanat erbabının hududunu mutlak şekilde tâyin etmiş olup, başka bir iş sahibinin kıyas yoluyla de olsa bu bent hükmünden istifadesine imkân bırakmamıştır. Halbuki yaptıkları işler itibariyle aynen bu sayılanlara benzeyen bâzı küçük sanat işlerinin de bulunabileceği nazara alınarak, fıkrada tadad olunan işlerin sonuna «gibi» edatı eklenmek suretiyle hükme elâstikiyet verilmek istenilmiştir.

Bent 3. — Nüfusu 2 000 den aşağı olan köylerde faaliyette buldukları takdirde, motorlu nakil vasıtası kullanmış olsalar bile, perakendecilikle iştigal eden seyyar ticaret erbabı ile, bilûmum seyyar küçük sanat işi yapanların (Müstehlik dışındakilere iş yapanlar da dâhil), durumları icabı olarak vergilendirilmesi mümkün seviyede kazanç sağlayamayacakları göz önünde bulundurulmuş ve bunların vergi muafiyeti de bu bent ile hükme bağlanmak istenilmiştir.

Diğer taraftan aynı mahallerde bu işlerin sabit iş yeri açılmak suretiyle ifası halinde vergi muafiyeti mutlak olarak tanınmamış ve kanunun 47 ve 48 nci maddelerinde zikrolunan şartlar ihlâl edildiği takdirde bunların mükellefiyet şümulüne girmeleri uygun bulunmuştur. Filhakika bu şekilde çok küçük nüfuslu mahallerde aynı işlerin sabit iş yerinde yapılması halinde de, esas itibariyle mükellefiyeti sağlayacak hacimde kazançlar elde edilmesi her zaman mümkün olamazsa da, karayolları üzerinde kurulan ve gittikçe inkişaf etmekte olan lokanta ve motellerle benzin istasyonlarının durumu nazara alınarak, iş yeri açanlara bu şartlar dâhilinde muafiyet verilmesi doğru bulunmuştur.

Bu bentte bahsi geçen Ticaret ve Sanat İşleri Kanununun 51 nci maddesinde zikrolunan işlerden birisi ise, bunların diğer şartları haiz olsalar bile muafiyetten istifade edemeyecekleri hususu hüküm sonunda parantez içinde ayrıca tasrih edilmiştir.

Bent 6. Bu bent vergi kanunlarımızda el sanatları muafiyeti namıyla şimdiye kadar muhtelif şekillerde yer almış bulunan hükümlere mütenazır bir durum arz etmektedir.

Halen yürürlükte bulunan 193 sayılı Kanunda, satışlar dükkân açmaksızın yapıldığı takdirde muafiyet mutlak olarak tanınmış, ancak bu gibi işleri ücret mukabilinde Gelir ve Kurumlar Vergileri mükelleflerine yapanlar muafiyet dışında bırakılmıştır.

Bu şekilde ücret mukabilinde faaliyette bulunanların muafiyet hükümlerinden hiçbir şekilde istifade ettirilmemek istenilmesi, bunların kazanç seviyelerinin her halükârda yüksek olmasından dolayı, daha ziyade bunlara iş yaptıran vergi mükelleflerinin kontrolünü sağlamak gayesine mâtufl bulunmaktadır. Mer'î hüküm bir taraftan böyle bir fayda temin etmiş olmakla beraber, diğer taraftan da aynı hacimde iş yapanların eşit olmıyan muameleye tabi tutulması neticesini verdiği ve dolayısıyla vergi adaletini zedelediğinden, hükmün tadili zarureti hâsıl olmuş ve 47 ve 48 nci maddelerdeki şartların ihlâl edilmemesi halinde bunların hepsini birden şümulü içine alabilecek bir muafiyet hükmü uygun bulunmuştur.

Ancak mezkûr bentte tadat olunan işler gayrisâfi iradı muayyen olan iş yerlerinde yapılabildiği gibi, bunların avlu, bahçe, baraka gibi yerlerde de kısmen veya tamamen bunların da dışında ifası mümkün olduğundan, 47 nci maddedeki gayrisâfi irat şartına ait 2 numaralı bendin bunların muafiyet şartları bakımından uygulanmasının müşkûât arz edeceği ve ihtilâflara sebebiyet verebileceği düşünülerek, bu maddenin sadece 1 ve 3 numaralı bentlerindeki şartların aranacağı tasrih olunmuştur.

Ayrıca şu hususu da belirtmek lâzım gelir ki, ticari kazançlarda götürü usulle gerçek usulün hududunu tâyin eden bahis konusu 47 ve 48 nci maddeler hükümleri burada, yukarıki 3 numaralı bentte olduğu gibi, mutlak olarak vergiden muafiyet hudutlarını tâyin bakımından bir kıstas olarak kullanılmaktadır.

Bent 8. Mer'î kanunda mevcut bulunmıyan bu bent ile, her nevi küçük sanat işlerini yapan veya gezici olarak perakende ticaret faaliyetinde bulunan şahıslardan 60 yaşını doldurmuş olanlara yine 47 ve 48 nci maddelerdeki şartları ihlâl etmedikleri takdirde, nerede ve ne şekilde faaliyette bulunurlarsa bulunsular vergi muafiyeti verilmek istenilmektedir.

Sermayesinden ziyade bedeni faaliyeti ile kazanç elde etmek durumunda olan bu kimselerin yaşlılıkları da nazara alınırca, esasen vergilendirilebilecek seviyede bir gelir elde edemeyecekleri ve bu sebeple de böyle bir muafiyetin lüzum ve zarureti kendiliğinden meydana çıkar. Kaldı ki, tasarrufların 10 ncu maddesiyle Gelir Vergisi Kanununa mükerrer 17 nci madde eklenmek suretiyle, bu neviden bir muafiyet, aynı mülâhazalarla götürü usulde vergiye tabi serbest meslek erbabı için de kabul edilmiş bulunmaktadır.

60 yaşını doldurmuş bulunan mezkûr ticaret erbabının 51 nci maddede tadat olunan işleri yapmaları halinde bu muafiyetten faydalanmaları doğru bulunmamış ve bendin sonunda bu husus parantez içinde ayrıca belirtilmiştir.

Madde 6. — Bu madde aynı kanunun 10 ncu maddesinin son fıkrasının tadili ile alâkalıdır.

Sözü edilen fıkra, ortaklıklarda ve tek işletmede vergi muafiyetinin tâyini bakımından tabbikatta birtakım ihtilâf ve te'eddütlere sebebiyet verecek bir mahiyet arz ettiğinden gereken tadilatın yapılmasına lüzum görülmüştür.

Maddeye ilâve edilen yeni bir hükümle, ayrı ayrı mahallerde bulunan ortaklıklarda, ortaklık birden fazla işletmeyi içine almış olsa bile, küçük çiftçi muaflığının, ortaklığın yekûn işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarı ölçülerine göre tâyin edileceği hususu belirtilmiştir.

Diğer taraftan, 52 nci maddede zikrolunan ve tek işletme olarak kabul edilen işletmelerde, bu işletmenin büyüklüğü ve buradan yapılan yıllık satışların toplamı nazara alınmak suretiyle ortakların muafiyetinin tâyin edileceği açıklanmıştır.

Bir çiftçinin her biri muafiyet ölçüleri altında kalan muhtelif zirai işletmelerde başka başka kimselerle ortaklığı bulunduğu takdirde, bu şahsın vergi muafiyeti bakımından durumu, bu ortaklıklardan hissesine isabet eden işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarlarının toplamına göre tâyin edilecektir.

Şahsi işletmesi ve dâhil bulunduğu ortaklıklar müstakillen muafiyet hudutları içinde kalan bir şahsın muafiyet hududunun, kendisine ait işletme ile ortaklıklardaki payları toplamı göz önünde tutularak tesbitinin uygun olacağı düşünülmüş ve bu husus ayrı bir fıkrada belirtilmiştir. Bu toplam neticesinde şahsi payların yekûnu muaflık ölçülerini aşmıyan ortakların muafiyetinin devam et-

mesi uygun görülmüş ve böylece büyük hisse sahibi ortağın Gelir Vergisine tabi olması yüzünden küçük bir hissese sahip olan diğer ortakların muafiyeti kaybetmesi önlenmiştir.

Gelir Vergisi Kanununun diğer bölümlerinde, eş ve küçük çocukların muafiyetlerinin tesbiti ve vergilendirilmesi mevzuunda, aile gelirlerinin toplanması prensibi kabul edilmiş olduğundan, küçük çiftçi muafiyetinin tâyininde de aynı prensibe uyularak ölçülerin toplu olarak nazara alınması uygun görülmüş ve aynı zamanda zirai işletmelerin bölünmesine mâni olmak için, aile reisi meyana tabi gelirlerde, 12 ve 13 ncü maddede mevcut ölçülerin topluca uygulanacağına dair 193 sayılı Kanunda mevcut olan hüküm aynen muhafaza edilmiştir.

Madde 7. — Bu madde aynı kanunun 11 nci maddesinin tadili ile ilgilidir.

Bu maddenin halen yürürlükte bulunan şekline göre, diğer ticari ve meslekî kazançları dolaşısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tâbi bulunanlar, küçük çiftçi muafiyetinden faydalanamamaktadırlar. Böyle bir hüküm esasen defter tutmakta ve yıllık beyanname vermekte olan şahısların zirai işletmeleri için de hesap tutabilecekleri mucip sebebine dayanmakta ise de, çok küçük bir zirai işletmenin muhtasran bu sebebe istinaden vergi mevzuuna alınması hakkaniyete uygun bulunmamıştır. Bu gibi şahısların, arz olunan durumları göz önünde bulundurularak zirai işletmelerine ait muafiyetin tâyininde, 12 ve 13 ncü maddedeki ölçülerin yarı yarıya nazara alınması uygun bulunmuş ve maddenin ikinci fıkrasında buna göre tadilat yapılmıştır.

Madde 8. — Bu madde aynı kanunun 12 nci maddesinin değiştirilmesiyle alâkalıdır.

Küçük çiftçi muafiyet hudutlarının, işletme büyüklüğü ve satış tutarı olmak üzere iki ölçüye göre tesbit edilmiş olduğu malûmdur. (Bu demektir ki, her hangi bir işletme sahibi 12 nci maddede kayıtlı genişlikte bir araziye ektiği, belirli miktarda ağaç ve hayvana sahip bulunduğu takdirde Gelir Vergisine tâbi olacak veya bu sayılar ve ölçüler ne miktarda olursa olsun, 13 ncü maddede yazılı satış ölçülerini aştığı takdirde, yine vergiye tabi tutulacaktır.

Ticari kazançlardaki gayrisâfi irat ve satış ölçülerine paralel iki kıstas gibi kabullü mümkün olan bu ölçülerden biri ile iktifa edilmesi ve böylece durumunun basite irca hâtime gelebilir-se de, bu ölçülerin her ikisinin de muhafazasında lüzum ve zaruret görülmektedir.

Filhakika, sadece yıllık muayyen satış tutarı ölçüsü ile iktifa edildiği takdirde, idare tarafından mükellefiyetin tesbitinde müşkülâtle karşılaşılacaktır.

Böyle bir duruma meydan vermemek üzere, muayyen kazanç seviyesini sağlayacak büyüklükte olan işletmelerin satış ölçülerine bakılmaksızın mükellefiyete alınmaları zaruri görülmektedir.

Burada kıstas olarak az verimli işletmelerin büyüklük ölçülerinin esas alınması, verimli bölgelerde bulunan ve mükellefiyeti gereken daha küçük ölçüdeki işletmelerin, muafiyet hudutları içinde bırakılması gibi bir netice doğuracağı hatıra gelebilir-se de, bu işletmelerin de muayyen satış hadlerini tecavüz etmeleri sebebiyle, 13 ncü madde gereğince vergiye tâbi tutulmaları imkân dâhiline girebilecektir.

Bu maddede yapılan tadilat ile, 193 sayılı Kanunda belirtilen ölçüler % 50 ilâ % 166 nispetleri civarında artırılmış ve bu suretle küçük çiftçi muafiyet hududu genişletilmiştir.

Ayrıca, maddede sayılan gruplardan ikisinin bir arada yapılması halinde, her bir grup için belirtilmiş olan ölçüler ayrı ayrı aşılmadığı takdirde, muafiyetin devam edeceği; bu gruplardan ikiden fazlasını içine alan zirai faaliyetler bir arada yapıldığı takdirde, her bir ziraat grupuna ait büyüklük ölçülerinin ayrı ayrı aşılmaması şartıyla, keza muafiyet halinin mevcudolacağı derpis olunmuştur.

Madde 9. — Bu madde aynı Kanunun 13 ncü maddesinin tadiline taallük etmektedir.

Bu tasarıda muafiyet şartlarının tesbiti bakımından aranılan yıllık satış haddi, 15 000 liradan 30 000 liraya çıkarılmış bulunmaktadır. Bu suretle, satış tutarı ölçüsü, işletme büyüklüğü ölçülerinde yapılmış olan artırmalara muvazi olarak, 193 sayılı Kanundaki 15 000 liralık miktara nazaran % 333 nispetinde yükseltilmiştir.

Madde 10. — Bu madde ile aynı kanuna mükerrer 17 nci madde eklenmektedir.

Malûm olduğu üzere götürü usulde vergiye tâbi serbest meslek erbabı; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 69 ncü maddesinde sayılan ebeler, sünnetçiler, sağlık memurları, arzuhalçiler ile gerçek

kazançlarının tesbitinde zorluk bulunmasından dolayı Maliye Bakanlığınca tâyin edilecek olan ve mesleklerinin ifası yüksek tahsili icabettirmiyen benzeri serbest meslek sahipleridir. Bunlar sermayeleriyle değil sırf emekleriyle çalışan bir zümre olduğundan 60 yaşını doldurduktan sonra vergi ödiyecek miktar ve nispette kazanç sağlyamamakta ve bu bakımdan vergiden muaf tutulmaları uygun görülmektedir.

Filhakika aynı mucip sebeple 5 nci maddenin 8 numaralı bendinde 60 yaşını dolduran küçük sanat ve geziçi surette faaliyette bulunan parakende ticaret erbabı, Gelir Vergisi Kanununun 47 ve 48 nci maddelerinde tâyin edilen götürü Gelir Vergisi şartları dâhilinde kalmak kaydıyla tamamen vergiden muaf tutulduğu gibi, 14 ncü maddenin 13 numaralı bendinde de ücretleri götürü usulde tesbit edilen hizmet erbabı için aynı mahiyette bir muafiyet tanınmıştır.

İşte durumları aynı bulunan bu mükellef zümresine diğerlerine mütenazır bir muafiyet tanımak için bu madde tanzim edilmiştir.

Madde 11. — Bu madde aynı kanunun 18 nci maddesi hükmünü tadil etmektedir.

Bahis konusu tadilat ile 193 sayılı Kanunun bu maddesine; telif kazançlarının sadece müellifleri tarafından değil kanuni mirasçılardan tarafından tasarrufu halinde de faydalanılmasını sağlyacak bir hüküm ilâve edilmiş ve 5 000 liralık gayrisâfi kazanç ve irat miktarı 10 000 liraya çıkarılmış; bu kabül kazançların yabancı memleketlerden elde edilmesi halinde, istisnadan faydalanacak miktara ayrıca 40 000 lira daha eklenmiştir.

Telif hakları veraset tarikiyle mirasçılara intikal ettiğine göre bu hakları istimal edenlerin aynı şartlar dâhilinde istisnadan faydalanmaları tabii bulunmuştur.

Madde 12. — Bu madde aynı kanunun 21 nci maddesinin 1 nci fıkrasını değiştirmektedir.

Tasarıda mevzuubahis fıkra hükmü, bir takvim yılı içinde elde edilen ve toplamı 5 000 lirayı aşmayan gayrisâfi gayrimenkul sermaye iratlarının vergiden müstesna olması sağlyanacak şekilde değiştirilmiş ve bu istisna için mevcudolan 10 000 liralık plâfon fıkradan çıkarılmıştır.

Bilindiği gibi gayrimenkul sermaye iratları için tanınmış olan 2 500 liralık istisna, geçim indiriminin tatbikından sonra bu miktar dâhilinde kalan gayrimenkul sermaye iratlarında bir vergi doğmadığından lüzumsuz beyanname vermek külfetini bertaraf etmeye mâtuf bulunmaktadır.

Mevcut en az geçim indirim haderi muvacehesinde istisna haddinin 5 000 liraya iblâğı uygun bulunmuştur.

Bu istisna teşvik ve himaye gayesinden ziyade teknik bir zarurete istinadettiğinden, istisna haddi aşıldığında iradın tamamının vergilendirilmesi muvafık görülmüştür.

Madde 13. — Bu madde aynı kanunun 23 ncü maddesinin 2 numaralı bendini değiştirmekte ve maddeye aşağıdaki bentleri eklemektedir.

2. Çiftçiler nezdinde çalışan ziraat işçilerinin ücret istisnalarında mevcut ikiliğin izalesi maksadiyle fıkrada yapılan değişiklikle istisna umumileştirilmiştir.

12. Bir iş ve sanat öğrenmek için terzi, berber, kunduracı, demirci ve aşçı gibi esnaf nezdinde çalışan 18 yaşından aşağı çocuklar umumiyetle, nezdlerinde çalıştıkları patronlardan ücret almamakta ve sadece bahşış olarak müşteriden cüzi bir miktar para kabul etmektedirler. Üstelik bunlar küçük olmaları dolayısıyla en az geçim indiriminden de çok zaman istifade edememektedirler.

Bu durumun ıslah ve telâfisi maksadiyle 23 ncü maddeye konulan hüküm ile bunlara bir muafiyet tanınmış olmaktadır.

Ancak, gerçek usulde vergiye tabi olan ticaret ve sanat erbabı nezdinde çalışan çıraqlara yüksek ücret ödenmiş gibi göstermek suretiyle vergi kaçakçılığına sebebiyet verileceği mülâhazasıyla; bu muafiyet, sadece ticari kazançları götürü usulde tesbit edilen ticaret erbabı yanında çalışan çıraqlara hasredilmiştir.

13. Ücretleri götürü usulde tesbit edilen hizmet erbabından 60 yaşını doldurmuş bulunanların ücretlerine tanınmış bulunan bu muafiyet hükmü; 10 ncü madde ile götürü usulde vergiye tabi olan serbest meslek erbabından 60 yaşını doldurmuş olanlara ait hükme mütenazır olarak konulmuştur.

Madde 14. — Bu madde, aynı kanunun 34 nci maddesinin tadili ile alâkâlıdır.

En az geçim indirimi, aile reisi sıfatıyla vergiye tabi bulunanların gelirlerine uygulanmaktadır. Ancak tatbikatta, aile reisinin gelirinin mevcudolmaması halinde en az geçim indiriminin aile fertlerinden kimin gelirine uygulanacağı tereddütler doğurmuş bulunmaktadır. Bu tereddütleri gidermek ve teklif adaletini sağlamak maksadıyla aile gelirinde indirimin ne suretle uygulanacağı sarîh şekilde bir hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Madde 15. — Tasarının bu maddesiyle aynı kanunun ikinci kısmının sonuna sekizinci bölüm olarak «Yatırım indirimi» ne mütaallik hükümler eklenmektedir.

Bölümün ek 1 nci maddesinde, yatırım indiriminin mahiyeti açıklanmaktadır.

Bu maddeye göre, ticari, sınai ve zirai sahada yatırım yapmış olan bir Gelir Vergisi mükellefi bu yatırım tutarının muayyen bir kısmını, gerek yatırım yapmış olduğu işletmeden gerekse diğer ticari işletmelerinden elde etmiş olduğu ticari kazançlarından düşebilecektir. Aynı şekilde zirai sahaya yatırım yapan bir çiftçi, bilûmum zirai kazancından mevzu bahis indirim tutarını tenzil edebilmek hakkına sahibolacaktır.

Ek 2 nci maddede, yatırım indiriminin uygulanması bakımından aranılan şartlar belirtilmektedir. Mevzu bahis şartlar maddenin 1 - 5 nci bentlerinde açıklanmış olup indirimden istifade edebilmek için bunların topluca yerine getirilmiş olması zaruridir. 1 - 5 nci bentlerde belirtilen şartlar ve ilgili açıklama bu bentlere mütenazır olarak aşağıda sırasıyla arz ve izah edilmiştir :

1. İndirimden istifade edebilme bakımından aranılan ilk şart, indirimin uygulanacağı ticari ve zirai kazancın bilânço esasına göre tesbit edilmiş olmasıdır.

Bu bölümün ek 7 nci maddesinde de belirtildiği üzere indirimin kanun hükümlerine göre yapıp yapılmadığını takibedebilmek için yatırımla ilgili sarfiyat, her yılın kârından düşülen indirim miktarları ve sair hususların ticari defterlerde gösterilmesi gerekmektedir. İşletme defterinin bünyesi bu nev'i bilgileri gösterebilecek bir durumda olmadığından, kazançlarını bu deftere müsteniden tesbit edenler hakkında indirim yapma hakkı tanınmamış ve bu hak ticari ve zirai kazancını bilânço usulüne göre tesbit eden gerçek kişilerle kolektif, âdi ve komandit şirketlerin kazançlarına hasredilmiştir.

2. İndirimin uygulanmasında aranılan ikinci şart, yapılan yatırım Devlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan kalkınma plânlarına uygun bulunmasıdır.

Malûm olduğu üzere ekonomik kalkınmanın temel şartı, yatırım hacmini artırmak ve yatırımdan âzami sosyal faydayı sağlamaktır. Bu bakımdan yatırımların bir plânlama anlayış ve esası dâhilinde yapılmış olması icabeder. Bilhassa bizim gibi az gelişmiş bir memlekette ekonomik kalkınma ve gelişmenin plânsız bir şekilde gerçekleşmeyeceği aşîkârdır. Bu itibarla hususi sektöre ait yatırımların Devlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan kalkınma plânlarına uygun olması zaruri görülmüş ve ek 2 nci maddenin 2 nci bendine bu maksadı temine mâtuf hüküm konulmuştur.

3. Yatırım indirimi için kabul edilmiş olan diğer bir şart, 3 nci bentte açıklanmıştır.

Bu bent hükmüne göre, istihsalî genişletmeye, prodüktiviteyi artırmaya, ihracatı geliştirmeye mahsul ve mamullerin kalitesini ıslaha, kültür seviyesini yükseltmeye, ilmi ve teknik araştırmalara, çalışma güvenliğini sağlamaya ve yabancı turist celbine mâtuf yatırımlar, indirimden faydalanmaktadır. Münhasıran mesken inşası ve arazi edinilmesi, istihsalî artırıcı mahiyette görülmediğinden, indirimden istifade bahis konusu olamayacaktır. Ancak idare binaları, personel lojmanları, revir, hastane gibi sosyal tesisler indirim şümulüne dâhil edilmiş bulunmaktadır. Keza ziraatte kullanılan kimyevi gübre ve ilâç tedariki için yapılan yatırımlar, istihsalî artırıcı mahiyette olduğundan, indirimden istifade ettirilmiştir, yedek parça bedelleri hakkında ise böyle bir istisna tanınmamıştır.

Diğer taraftan, memleket dâhilinde evvelce kullanılmış olan eski değerlerin yatırım indiriminden istifade etmesini önlemek gayesiyle, yukarda bahsedilen yatırımlarla alâkalı bina, makina, tesisat, teçhizat, taşıma vasıtası ve benzeri kıymetlerin yeni olması şartı, ek 2 nci maddenin sonuncu fıkrasında ayrıca belirtilmiştir.

Aktif değerlerin yeni olması, bunların memleket içinde kullanılmamış bulunmasını ifade etmektedir. Ancak ek 5 nci maddeye müsteniden indirimden istifade hakkını haiz aktif değerlerin tamamen veya kısmen diğer bir ferdi teşebbüse veya kuruma satış veya devri halinde, satın veya devir alanın indirimden faydalanmaya devam etmesi kabul edilmiş olduğundan, bu nev'i kıymetler, tabiatıyla memleket içinde kullanılmış eski değerler olarak telâkki edilmeyecektir.

4. Yatırım indirimi bakımından zarurî görülen dördüncü şart, yapılan yatırımın 250.000 liradan az olmamasıdır. Pevlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan bölge kalkınma plânları şümülüne giren yatırımlarla memleket ekonomisi bakımından ayrı bir önem ve özellik arz ettiği Yüksek Plânlama Kurulu tarafından kabul edilen faaliyet kollarında ve genel olarak ziraatte bu asgari had 125.000 lira olarak tesbit edilmiştir.

İkinci maddenin 4 nci bendine böyle bir hükmün konulmasında maksat, ciddi ve büyük çaptaki yatırımları teşvik etmektedir.

Ziraat sahasındaki yatırımlar, umumiyetle diğer sahalardakilere kıyasla büyük tesisat şeklinde olmayıp, traktör mubayaası, sulama tesisatı, ilâçlama, kimyevi gübreleme ve toprağı ziraate elverişli hale getirme gibi masraflar şeklinde tecelli ettiğinden, bu nev'i yatırımlar için 125.000 liralık asgari had esas alınmış ve Devlet Plânlama Teşkilâtınca hazırlanan bölge kalkınma plânları şümülüne giren yatırımlarla memleket ekonomisi bakımından ayrı bir ehemmiyet ve hususiyet arz ettiği Yüksek Plânlama Kurulu tarafından kabul edilen faaliyet kolları daha ziyade teşvike şayan görüldüğünden, aynı 125.000 liralık asgari had burada da kabul edilmiştir.

5. Yatırım indiriminden istifade edebilmek için lüzumlu görülen 5 nci şart ise, yatırıma ait plânların, projelerin ve finansman hesapları ile projenin tahakkuku için derpiş olunan müddetin, Devlet Plânlama Dairesinin mütalâası alınmak suretiyle, Maliye Bakanlığında kurulu «Yatırım Komitesi» tarafından tetkik ve yukarıda sözü edilen şartların mevcudiyetinin tasdik edilmiş olmasıdır.

Ek 2 nci maddenin 3 ncu bendine ait gerekçede de izah edildiği gibi, memleketimizin ekonomik kalkınması gelişmiş yatırımlarla mümkün olmayıp ancak selektif bir plân dairesinde arzulanan seviyeye ulaşacağından, hususi sektörün münferit yatırım taleplerinin Devlet Plânlama Teşkilâtının genel ve bölge kalkınma plânına nazaran uygun olup olmadığını araştırmak gerekir. Bu sebeple ferdi yatırım taleplerinin kalkınma plânlarına uygunluğunu tahkik, yatırımla ilgili plân, proje ve finansman hesaplarını tetkik, yatırımın belirli bir süre içinde ikmal edilip edilmediğini kontrol, yukarıda sırasıyla 1 - 4 ncu paragraflarda izah edilen şartların mevcudiyetini incelemek ve gerekli müsaadeyi vermekle görevli bir organın kurulması zarurî görülmüş ve bu maksatla ek 2 nci maddenin 5 nci bendi ile Maliye Bakanlığında bir «Yatırım Komitesi» nin kurulması derpiş olunmuştur.

Ek 3 ncu maddede yatırım indiriminin mevzuu ve nisbeti tâyin edilmektedir.

Bilindiği gibi millî ekonomiye munzam yatırım imkânları sağlamanın en sıhhatli ve tesirli çaresi, tasarrufları artırmak yolunda alınacak tedbirlerle ilgili bulunmaktadır. Bu bakımdan memleketimizde ilk defa tatbik edilecek olan yatırım indirimi müessesesinin, bir yandan yatırımları teşvik edecek, diğer yandan da yatırımların işletmelerin kendi öz kaynaklarından ayrılacak fonlardan finanse edilmesini sağlayacak bir karakter taşıması uygun bulunmuştur.

Bu maksatla, ek 3 ncu maddenin metnine, yatırım indiriminin muhassıran öz sermayeden karşılanan veya sağlanan yatırım miktarına uygulanacağına dair bir hüküm konulmuştur. Yatırım indirimi matrahının tâyininde, öz sermayeden karşılanan veya sağlanan kaynaklar Vergi Usul Kanununun 192 nci maddesindeki öz sermaye tarifi göz önünde tutulmak suretiyle tesbit olacaktır. Bahis konusu madde hükmü muvacehesinde öz sermayeden yatırıma tahsis edilecek kaynaklar, işletmeye kuruluş anında vaz' edilen sermaye ile işletme sermayesine sonradan yapılan ilâvelerden, gerek kanuni mecburiyetlere uyulmak suretiyle ve gerekse ihtiyari olarak ayrılan her çeşit yedek akçelerinden, işletmelerin henüz yedek akçe mahiyetini almamış durumunda olan dağıtılmamış veya işletmeden çekilmemiş kazançlardan, terekkübedecektir.

Öz sermayeden sağlanan kaynaklar dışında, işletmelerin gerek bankalardan ve gerekse üçüncü şahıslardan temin ettikleri kredilerle veya tahvil ihracı suretiyle sağladıkları fonlarla yapacakları yatırımlar, yatırım indiriminden faydalanamayacaktır.

Ek 2'nci maddede belirtilen en az yatırım hadleri, munhasıran öz sermayeden karşılanan yatırım miktarına göre değil, kredi ile karşılanan yatırım kısmı da dâhil olmak üzere genel yatırım toplamı göz önünde tutulmak suretiyle tatbik olunacaktır.

Bu maddede derpiş olunan nisbet, zirai yatırımlar ve bölge kalkınmasıyla ilgili yatırımlarda % 40, diğerlerinde % 30 dur.

Vergi kanunlarında yatırım indirimi müessesesini kabul etmiş olan yabancı memleketlerde mezkûr indirim nisbeti % 10 - 30 arasında değişmekte ve % 20 nin üstünde bir indirim tanıyan memleketlerde ise, yatırımın mevzuunu teşkil eden kıymetler için ayrıca amortisman hakkı tanınmamaktadır. Halbuki bu tasarıda, yatırım teşvik gayesiyle, mükellefler için hem yatırım indiriminden istifade edebilme, hem de yatırım konusunu teşkil eden aktif kıymetler üzerinden normal veya azalan bakiyeler (Degressif) usulüne göre amortisman yapma hakkı kabul edilmiş bulunmaktadır.

Ek 4'ncü maddenin 1'nci fıkrası ile, yatırım konusunu teşkil eden değerlerin, işletmenin aktifine girdiği takvim yılından itibaren indirimden istifade etmesine imkân verilmektedir. Böylece ek 3'ncü maddeye göre tâyin olunan öz sermayeden karşılanan yatırım tutarı üzerinden bu maddede yazılı nisbetlere göre hesaplanacak miktar mevzu bahis değerler aktife alındığı takvim yılından başlamak üzere, teşebbüsün o yıla ve müteakip yıllara ait vergiye tâbi ticari veya zirai kazancından tamamen mahsubedilinceye kadar düşülebilecek ve bilânçonun zararlar kapanması sebebiyle her hangi bir yılda indirim yapılamadığı takdirde, bakiye kısmın müteakip yıllar kârından tenzili mümkün olacaktır.

Ayrıca maddenin 2'nci fıkrasında derpiş olunan hüküm ile, kısım kısım ikmal edilerek bilânçonun aktifine alınan kıymetlerin yukarıda izah edilen esaslar dâhilinde indirimden faydalanması kabul edilmektedir. Yalnız bu suretle yapılacak olan kısmi indirimler toplamının, genel yatırım tutarı içinde öz sermaye ile sağlanan veya karşılanan kısmın toplamına indirim nisbetinin uygulanması suretiyle bulunacak miktarı aşmaması esas olduğundan, maddede bu hususun kaydedilmesi lüzumlu görülmüştür.

Ek 5'nci maddede, yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış veya devrine ait hükümler yer almaktadır.

Bu maddenin (a) ve (b) bendi, yatırım konusunu teşkil eden değerlerin tamamen veya kısmen satış veya devri halinde tarafların durumu yönünden tatbiki gereken hükümleri muhteviidir. (C) bendi ise, yatırım şartlarının ihlâli halinde yapılacak muamele şeklini tâyin etmektedir.

Komple tesislerde yatırım tamamlandıktan, diğer yatırımlarda istimal ve istihsale başlandıktan sonra yatırım konusunu teşkil eden aktif değerlerin, başka bir gerçek kişiye veya kuruma satış veya devri halinde, yatırımdan aranılan gaye devam etmekte olduğundan, bu maddenin (a) bendi ile, mezkûr kıymetleri devralan şahıs veya kurumun bakiye indirimden faydalanması; buna mukabil evvelce indirimden istifade etmiş olan satıcı veya devreden hakkında başka her hangi bir muamele yapılmaması yani bu mükellefin evvelce istifade ettiği indirimler dolayısıyla evvelki vergilerinde bir düzeltme yoluna gidilmemesi temin edilmiş bulunmaktadır.

Diğer taraftan, komple tesislerde yatırım tamamlanmadan, diğer yatırımlarda istimal ve istihsale başlanmadan, mevzu bahis aktif değerlerin toplu olarak başkalarına satış veya devri halinde bu durum mükellef yönünden yatırım indirimi müessesesinin ihdas sebebine aykırı görüldüğünden, satıcı veya devredenın himaye edilmemesi lâzımgelceği kabul edilmiştir. Aksi takdirde satış veya devir anına kadar indirimden istifade etmiş olan eski sahip, evvelki yıllarda az vergi ödemediği veya hiç vergi ödemediği gibi yatırımı ikmal edip istihsale de başlamamış olması sebebiyle, avantajlı bir duruma girecektir. Bu bakımdan yatırım indirimi müessesesinin kötüye kullanılmaması için sözü edilen satış veya devir hallerinde, zamanında tahakkuk ettirilmemiş olan vergilerin tahakkuk ettirilerek % 20 cezasıyla satıcı veya devredenden tahsil edileceğine dair hüküm ihdas olunmuştur.

Ek beşinci maddenin (b) bendi, yatırım indiriminden kısmen faydalanmış veya hiç faydalanma-

mış aktif değerleri tamamen veya kısmen satın veya devir alanın durumuna dair hükümleri ihtiva etmektedir.

Yukarda da bahsedildiği gibi, indirimden faydalanan bir kıymeti satın veya devir alan indirimden istifade edebilmektedir. Yalnız yeni sahibin bu haktan istifadeye devam edebilmesi için yatırım indiriminden gözetilen gayenin değişmemiş olması icabettiğinden, (b) bendinin parantez içindeki hükmü ile, yeni sahibin de evvelki sahip gibi, ek 2 nci maddede açıklanan yatırım indirimine ait şartları toplu olarak haiz olması kaydı konulmuştur.

Ayrıca, yüksek fiyatlar üzerinden satış veya devir suretiyle yeni sahibin fazla miktarda indirim yapmasına mâtuflar hareketlerini önlemek amacıyla, yeni sahibin, satınalma veya devir bedeli yerine evvelki sahibin indiriminde nazara alınan aktif değer yeni sahibin faydalanacağı indirim için esas alınmıştır. Maddeye göre, bu aktif kıymet üzerinden indirim yapılmamış olduğu takdirde, yeni sahip kendisine tanınmış olan nisbette indirim yapmaya başlayacaktır. Evvelce kısmen indirim yapılmış ise, keza yeni sahibin durumuna uyan nisbet üzerinden hesaplanacak indirim tutarı tamamlanuncaya kadar indirime devam olunacaktır. Ancak bakiye kısım, bahis konusu aktif değerler için daha önce istifade edilmiş indirimlerin satın veya devir alanın istifade edebileceği indirimden tanzili suretiyle bulunacak miktarı aşmayacaktır.

Yanlış anlamalara sebeb olabilecek mahiyette olan bu hükmün lâyık ve çile aydınlanabilmesi için bu mevzuda tatbiki bir misal verilmesi faydalı görülmektedir :

Bilindiği gibi, ek 3 ncu maddede normal indirim nisbeti % 30, zirai yatırımlarla bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda ise bu nisbet % 40 olarak tesbit edilmiştir. Bu vaziyette % 40 indirimden istifade eden bir kıymet, % 30 nisbetinde indirimden faydalanacak bir şahsa devredildiği zaman yeni sahibin kendisine uygun nisbette yani % 30 nisbetinde indirimden istifade etmesi lâzımgelir. Bu hale göre bilfarz 2 000 000 lira değerinde ve % 40 indirimden faydalanmak hakkına haiz bir yatırım dolayısıyla devir veya satış zamanına kadar 400 000 liralık bir kısım ticari veya zirai kazançlardan indirildikten sonra bu aktif kıymet %30 nisbetinde indirimden faydalanmak hakkına haiz diğer bir gerçek kişiye satıldığı veya devredildiği takdirde, yeni sahibin ticari kazancından indirebileceği miktar şu şekilde hesaplanacaktır.

Yeni sahip 2 000 000 liralık değer üzerinden kendi durumuna uygun nisbette yani 2 000 000 \times % 30 = 600 000 lira indirim yapma hakkına sahip bulunduğuna göre, devir tarihinden sonra 600 000 - 400 000 = 200 000 liralık bakiye indiriminden istifade etmek hakkını haiz olacaktır. Şayet evvelce faydalanılmış olan indirim miktarı 400 000 lira olmayıp 700 000 liraya balığ olduktan sonra satış vâkı olursa, yeni sahip için tanınmış bulunan 600 000 liralık âzami had evvelce aşılmış olduğundan tabiatıyla yeni sahip için indirime devam etme bahis konusu olamayacaktır.

Aynı değer (2 000 000 liralık tesis) % 30 indirimden istifade etmekte olan bir şahıs tarafından 300 000 lira indirim yapıldıktan sonra % 40 indirim nisbetinden faydalanan bir şahsa devredildiği takdirde, yeni sahibin faydalanabileceği kısım şöyle olacaktır :

Evvelki sahip kendisi için tanınan âzami 2 000 000 % 30 = 600 000 liranın 300 000 liralık kısmından istifade ettiğine nazaran, yeni sahip, kendisi için tanınan âzami miktar 2 000 000 \times % 40 = 800 000 liranın evvelce istifade edilmiş olan 300 000 liradan bakiye kalan 500 000 lirasından faydalanabilecektir.

Kurumlar ve Gelir Vergisi mükellefleri arasında indirim nisbeti bakımından bir farklılık derpiş edilmediğinden, bir kurumdan gerçek kişiye veya gerçek kişiden kuruma satış veya devir halinde durum değişmeyecek ve yukarda belirtilen esaslara göre muamele yapılacaktır.

Ek 5 nci maddenin (c) bendi, yatırım indirimi ile güdülen gayenin dışına çıkacaklar hakkında tatbiki gereken hükümleri derpiş etmektedir.

Bu bentte, yatırımla güdülen gaye dışında indirimden istifade etmiş değerlerin parça parça satılması veya ek 2 nci maddede sayılan şartların hangi safhada olursa olsun ihlâl edilmiş olması halinde, vergi ziyâ vâkı olmuş sayılacağı ve evvelce yatırım indirimi dolayısıyla zamanında ta-

hakkuk ettirilmemiş olan vergilerin Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde cezalı olarak alınacağı hükme bağlanmaktadır.

Bu bölümün ek 6 nci maddesinde, Yatırım Komitesinin kuruluş, görev ve yetkileri ile çalışma usulleri ve üyelere verilecek ücretlerin bir tüzükle tesbit edileceği belirtilmektedir.

Ek 7 nci maddede ise, inceleme sırasında indirimin mevcut hükümlere göre tatbik edilip edilmediğini araştırmak maksadıyla, mükelleflerin muhasebelerini, yatırım indiriminden istifade ettikleri miktarların seneler itibariyle takibini temin edecek tarzda tanzim etmeleri lâzımgelceği hususu açıklanmaktadır. Ayrıca, lüzumlu istatistikî bilgileri toplamak için yıllık beyannamelerde aynı malûmatın gösterilmesi, bu maddenin 2 nci fıkrasında zikredilmiş bulunmaktadır.

Madde 16. — Bu madde aynı kanunun 37 nci maddesinin 5 ve 6 numaralı bendlerinin tadili ile alakalıdır.

Meriyette bulunan 37 nci maddenin 1 nci fıkrası, ticari kazancı umumi olarak tarif etmekte ve 2 nci fıkrası ise, devamlı bir karakter arz eden bâzı faaliyetlerden doğan kazançları ticari kazanç saymaktadır. Ancak bu devamlılık karakteri ifade olunurken 2 nci fıkrasının 4 ncü bendinde «Devamlı olarak uğraşanlar» ve 5 nci bendde «İştigal edenler» tâbiri kullanılmış bulunmaktadır.

Sözü edilen iki benddeki tâbirler aynı anlamda kullanıldığına göre, yeknasaklığı temin edebilmek için iki ifadenin tevhide uygun görülmüş ve bu maksatla 5 nci bendde kayıtlı «... ile iştigal edenlerin» ibaresi «... devamlı olarak uğraşanların» şeklinde tadil edilmiştir.

Diğer taraftan, satın alınan veya trampa suretiyle iktisab olunan arazinin parsellenerek kısmen veya tamamen satılmasından elde edilen kazançlarla ilgili 6 nci bend, diğer bendlerdeki prensibe uygun olarak, bu nevi parselleme işini devamlı şekilde yapanları şümulü içine alacak tarzda değiştirilmiş ve bu maksadın tahakkuku için fıkra, satın alınan veya trampa suretiyle iktisab olunan araziye beş yıl içinde parselliyerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satan kimselerin bu işlerden elde ettikleri kazançları kavriyacak hale getirilmiştir.

Madde 17. — Bu madde, aynı kanunun 40 nci maddesinin 5 numaralı bendinde yapılmış olan tadilat ile ilgilidir.

Bu madde ile esas itibariyle muhasıran ticari faaliyette ve ticari kazancın elde edilmesi mevzuunda kullanılan satışların masraflarının gideryazılması temin edilmiş bulunmaktadır.

Tasarı ile ilâve olunan ve parantez içindeki hükümlerle bu nevi vasıtaların aynı zamanda zati ve ailevi ihtiyaçlar için de kullanılması halinde bunların masraflarının tamamının değil yarısının yazılması uygun bulunmuş ve bu hususta gereken sarahat verilmiştir.

Madde 18. — Bu madde aynı kanunun 46 nci maddesinin değiştirilmesi ile ilgilidir.

Götürü usule göre vergilendirme şekline bahseden mer'î 46 nci maddenin 1 nci fıkrasında bu zümreye dâhil mükelleflerin tesbit edilmiş olan derecelerden hangisine gireceğinin tesbiti hususunda her hangi bir hüküm ihtiva etmemektedir. Bahis konusu eksikliği tamamlamak gayesiyle maddeye bir ilâve yapmak zaruri görülmüş ve bu maksatla «mükelleflerin Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilmiş olan derecelerden hangisine gireceği Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak esaslar dâhilinde vergi dairesi tarafından tâyin edilir» şeklinde bir hüküm maddeye eklenmiştir.

Götürü matrahların takdirinde muhtemel hataları izale ve aşırı takdirleri önlemek maksadıyla, bîhümum iş ve meslek nevelerine şâmil olmak üzere götürü matrahların âzami miktarının 8 000 lirayı geçmeyeceğine dair bir hüküm de maddeye ilâve edilmiş bulunmaktadır.

Ayrıca mer'î hükme nazaran, âdi ortaklık şerikleriyle aynı işi müstakillen yapan götürü usule tabi mükelleflerin eşit miktarda vergi ödemeleri, ikinciler aleyhine bir durum yaratığından, bu mahzuru ortadan kaldırmak için maddeye, âdi ortaklıklarda götürü kazanç hissesinin, ortaklığın girdiği sınıf ve dereceye göre bulunan kazanç her ortak için % 30 nisbetinde zam yapıldıktan sonra bulunan miktar, ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nisbetlerine, böyle bir mukavele mevcut değilse ortak sayısına bölünmek suretiyle tesbidedileceğine dair bir hüküm eklenmiştir.

Diğer taraftan, âdi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer bir şahsî işle meş-

gul olanların gerçek veya götürü usullerden hangisine göre vergilendirileceğini tâyine mütaalilik hükme vazuh verilmiştir. Bu gibi şahısların mükellefiyet durumlarının tesbitinde, şahsi işe ait iş hacmi ve gayrisâfi irat ölçüleri ile ortaklıktan (varsa ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nisbetine göre, yoksa ortak adedine eşit olarak bölünmek suretiyle tayin olunarak) hissesine düşen iş hacmi ve gayrisâfi irat ölçülerinin toplamı esas alınacak ve bu toplamlar 47 ve 48 nci maddelerde belirtilen ölçüleri aşacak olursa gerçek usulde, aşmazsa götürü usulde vergilendirme bahis konusu olacaktır.

Halen meriyette olan 46 nci maddenin diğer hükümleri tadil edilmeyerek aynen tasarıya alınmıştır.

Madde 19. — Bu madde ile aynı kanunun 47 nci maddesinin 3 nü bendi değiştirilmektedir.

Mer'i 47 nci maddenin 3 nü bendine nazaran, gerçek kazancı ve iradı dolayısıyla yıllık Gelir Vergisi beyannamesi vermeye mecbur olan mükelleflerin götürü kazanç usulüne göre vergilendirilmeleri mümkün değildir. Halbuki munhasıran beyana tabi her hangi bir iradı veya sair geliri için yıllık beyanname vermeye mecbur olanların bu haktan mahrum edilmesi uygun görülmediğinden, mezkûr 3 nü fıkra «ayrıca ticari, zirai veya mesleki faaliyetleri dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olmamak» şeklinde değiştirilmek suretiyle, bunlar dışında kalan mükelleflerin götürü usulde vergilendirilmeleri sağlanmıştır.

Madde 20. — Bu madde aynı kanunun 52 nci maddesinin tadili ile ilgilidir.

Yapılan tadilâtle, mer'i 52 nci maddede bahsedilen zirai kazançlarla alâkalı tarifler daha vazih bir şekilde ifade olunmuştur.

Ayrıca, maddenin sonuna mer'i hükümde mevcut olmayan «tek işletme» tarifi eklenmiş ve bu suretle muaddel 10 ncu maddeye göre küçük çiftçi muaflığının tâyininde tek işletmeye ortak olan çiftçilerle ortaklıkların durumuna ait objektif esaslar tesbit edilmiştir.

Madde 21. — Bu madde aynı kanunun 53 nü maddesinin tadiline taallük etmektedir.

Meriyette bulunan 53 nü maddeye nazaran, yıllık hasılat tutarları 100 000 lirayı aşan çiftçilere ait kazançların zirai işletme hesabı veya bilânço esasına göre gerçek usulde tesbit edilmesi gerekmektedir. Yapılan değişiklikle bu had 150 000 liraya çıkarılmış ve böylece bir kısım mükellefler defter tutma mecburiyeti dışında bırakılmıştır. 150 000 liralık haddi aşmamasına rağmen zirai kazancı defter tutmak suretiyle tesbit etmek isteyenlere dair mer'i hüküm aynen muhafaza edilmiştir.

Diğer taraftan, Gelir Vergisi Kanununun muhtelif maddelerinde yer alan aile gelirlerinin tesbiti hakkındaki umumi esaslara uyularak, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velâyet altındaki çocuklara ait yıllık hasılât tutarının toplu olarak nazarı itibara alınacağı hususunda 2 inci fıkraya yeni bir hüküm eklenmiştir.

Madde 22. — Bu madde aynı kanunun 54 nü maddesinin tadiline taallük etmektedir.

Memleketimizde zirai kazançların ilk defa 193 sayılı Kanunla vergiye tabi tutulması ve Zirai Kazançlar İl Komisyonlarının yaptıkları takdirlerde bölgeler itibariyle ahenksizlik müşahede edilmesi, 54 nü maddenin tatbikatında bâzı hatalar ve adaletsizlikler yaratmış ve bu hal şikâyetleri mucip olmuştur.

Yeni tasarılarla bir taraftan Zirai Kazançlar İl Komisyonlarının müteakıp takdirlerinde zuhur edecek aksaklıkları izale edici yeni hükümler derpiş edilmekle beraber diğer taraftan götürü gider esasına göre vergilendirilecek mükellefler lehine bu maddede azamî kolaylık sağlanmaktadır. 54 nü maddeye verilen yeni şekil ile evvelce mevcudolan şekilden farklı olarak 2 nevi götürü gider esasını kabul edilmiş ve bunlardan birini seçme hususunda mükelleflere serbesti tanınmıştır.

Tasarıda mevcut götürü gider usullerinden birincisi, 193 sayılı Kanunun 54 nü maddesinde bahsedilen usul olup zirai kazanç komisyonlarınınca her bölge için takdir edilmiş götürü gider emsallerinin mükellef tarafından beyan olunacak hasılat tutarına uygulanması suretiyle sâfi zirai kazancın tesbitidir.

İkinci usul, beyan edilen hasılatın elde edilmesi için yapılmış olan gerçek giderlerin indirilmesi suretiyle sâfi zirai kazancın tâyini dir. Bu usulü tercih eden mükellefler, gerçek

usule göre vergilendirmede derpiş olunan defter tutma, vergi tevkifatı yapma ve sair mecburiyetlere tabi olmaksızın sâfi zirai kazançlarını gerçek hasılat ve giderlerine göre bulabileceklerdir.

Yeniden ihdas olunan bu usul ile, zirai işletmelerinin fiilî maliyetlerini ve randımanlarını zirai kazanç il komisyonlarınca tesbit olunan maliyet ve randımanlara uygun bulmıyan çiftçilerin komisyonlarca tesbit olunan götürü gider emsallerinin tekabül ettiği götürü gider miktarları yerine, fiilen ihtiyar ettikleri gerçek giderleri gayrisâfi kazançtan indirmeleri suretiyle vergiye matrah olarak sâfi kazançlarını tesbit etmeleri imkân dâhiline girecektir.

Yukardaki iki usulden her hangi birini tercih eden mükellefler, yıllık beyannamelerinde bu hususu belirtecekler ve mütaakıp yıllarda başka bir usule dönebileceklerdir. 1 numaralı bentte yazılı usulü kabul edenler, götürü olarak tesbit olunan giderlerinden başka, zirai faaliyette kullanılan arazi ve binalarla ilgili kiralar, işletme ile alâkalı aynı vergi, resim ve borçlarla işletme için alınan işletmede kullanılan borç paraların faizlerini de gerçek miktarları üzerinden hasılattan ayrıca indirebileceklerdir.

Madde 23. — Bu madde aynı kanunun 55 nci maddesinin tadili ile alâkalıdır.

Tasarının bu maddesi ile, zirai işletme hesabı esasında zirai kazancın tesbit şekline dair hükümlere sarahat verilmekte ve maddeye mer'î 55 nci maddede mevcudolmıyan, zirai işletme hesabı esasından bilânço usulüne veya bilânço esasından işletme hesabı usulüne geçiş hallerine dair hükümler ilâve olunmaktadır.

Madde 24. — Bu madde aynı kanunun 56 nci maddesinin tadili ile alâkalıdır.

56 nci maddede yapılan tadilat, nelerin hasılat sayılacağı hususunda tatbikatta karşılığın muhtemel aksaklık ve yanlış tefsirleri bertaraf etmek gayesine matuftur. Yeni madde ile, zirai işletme hesabı esasında hasılatın nelerden ibaret olduğu sarîh bir şekilde tadat ve tesbit olunmuştur.

Diğer taraftan; gerçek sâfi kazancın imkân nispetinde doğru olarak tesbiti ve vergi matrahının azaltılmasını önlemek maksadiyle, maddenin sonuna hasılat sayılacak haller için yeni hükümler ilâve edilmiştir. Hasılat sayılan hususlar, mahsulün başka bir madde ile trampa edilmesi, zirai makinalarının başka çiftçilerin zirai işlerinde çalıştırılması karşılığında alınan zati istihlak maddeleri ile mahsulün tohum, yem ve sair surette kullanılması haline inhisar etmektedir.

Gerçekten mahsulün tohum, yem ve sair surette kullanılması halinde, bunların bedeli defterlere gider olarak yazılacağından, gerçek evrgi matrahının tesbiti için aynı bedellerin hasılat olarak da kaydedilmesi zaruridir.

Madde 25. — Bu madde aynı kanunun 57 nci maddesinin tadiline taallük etmektedir.

Mer'î kanunun 57 nci maddesinde yapılan değişiklikle, zirai işletmelerde hasılattan indirilecek giderler ayrı ayrı ve tereddüt ve ihtilâflara yer vermiyecek bir şekilde sayılarak madde vazıh hale getirilmiştir.

Madde 26. — İşletmede istihsal edilen mahsullerin mükellef, eşi ve küçük çocukları tarafından istihlak halinde, bunların hasılatı katılmamasını teminen 58 nci maddede değişiklik yapılmıştır.

Madde 27. — Bu madde aynı kanunun 59 ncu maddesinin değiştirilmesi ile ilgilidir.

Zirai işletme hesabı ve bilânço usulleri arasında ahenk temini maksadiyle 56 ve 57 nci maddelerde sayılan hasılat ve giderlerin burada da nazara alınması maksadiyle maddenin sonuna bu mevzuda hüküm eklenmiştir.

Madde 28. — Bu madde aynı kanunun 61 nci maddesinin sonuna 4 numaralı bendi eklemektedir.

Transfer ücretlerinin vergilendirilmesinde raslanan güçlükleri bertaraf etmek gayesiyle mezkûr ücretler 193 sayılı Kanununun 61 nci maddesine 4 numaralı fıkra halinde eklenmişti.

Ancak bahis konusu ücretler daimî bir gelir karakterini arz etmemesi dolayısıyla ârızî kazançlar arasında mütalâa edilmiş ise de; gelirin mahiyeti itibariyle zaman zaman alınan emek kazançları olduğundan ârızî kazançlar arasından çıkarılarak ücretlere mütaallik 61 nci maddeye ilâvesi uygun görülmüş ve bu ameliye yapılırken mevzu bahis hükme «Sağlanan menfaatler» kaydı konulmak suretiyle sporcuların bu maksatla ve fakat muhtelif namlarla aldıkları paraların ve sağladıkları menfaatlerin tamamının kavranması temin edilmiştir.

Madde 29. — Bu madde aynı Kanunun 64 nci maddesinin 4 numaralı bendini değiştirmektedir.

Yürürlükte bulunan kanunun bahis konusu edilen fıkrasında; götürü olarak vergilendirilecek ücretler arasında sadece götürü gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradı sahipleri yanında çalışanların ücretleri sayılmış olduğundan gerçek gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradı sahipleri nezdinde çalışan kimselerin ücretleri madde şümulü haricinde kalmakta ve binaenaleyh bu grup mükellef zümresinin gerçek ücret üzerinden vergilendirilmesi icabetmektedir.

Halbuki kazanç ve ücretler üzerinden yapılacak tevkiyat ve muhtasar beyannameye mütaallik 94 nci maddede; gerçek gider usulünü kabul eden gayrimenkul sermaye iradı sahipleri sayılmamış olduğundan bahis konusu mükellef zümresi nezdinde çalışan kimselerin ne şekilde vergilendirileceği hususu muallâkta kalmıştır.

İşte bu müphemiyeti bertaraf etmek için 64 nci maddenin 4 numaralı bendi, gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanların tamamen götürü ücretleri üzerinden teklif edilmesini sağlayacak şekilde değiştirilmiştir.

Madde 30. — Bu madde, aynı kanunun 65 nci maddesini değiştirmektedir.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu; serbest meslek faaliyetinin arızı veya devamlı olarak yapılmasını müşterek mütalâa ederek, serbest meslek faaliyetini ona göre tarif etmiştir. Halbuki kanunda arızı olarak elde edilen kazançlar için ayrı bir bölüm mevcud olduğuna göre, diğer nevi kazançlarda olduğu gibi arızı serbest meslek kazançlarının da, 65 nci maddenin şümulü içinden çıkarılarak arızı kazançlara mütaallik 82 nci maddeye konulması ve bu esasa göre serbest meslek kazancının yeniden ve daha vâzıf bir tarifinin yapılması uygun görülmüştür.

İşte bu maksadı temin edecek şekilde madde değiştirilmiş ve serbest meslek kazancının yeniden tarifi yapılmıştır.

Madde 31. — Bu madde, aynı kanunun 67 nci maddesinin dördüncü fıkrasını değiştirmekte ve maddenin sonuna yeni bir hüküm ilâve etmektedir.

30 ncu maddede izah edildiği üzere arızı serbest meslek kazançları serbest meslek kazançları arasından çıkarılarak 82 nci maddede arızı kazançlar meyanına ithal edilmiştir. Bu değişikliğe muvazi olarak, 65 nci maddede yer almış olan arızı serbest meslek kazançlarına ait kazanç tesbit hükmünün de madde metninden çıkarılması icabetmiştir.

Madde sonuna yeniden yapılan ilâve; memleketimize gelen dar mükellefiyete tabi yabancı trup ve sanatçıların vergilendirilmesinde tatbikatta raslanan müşkülâtı bertaraf etmeye mâtuftur.

Filhakika, şimdiye kadar memleketimize gelen bahiskonusu yabancı trupların çalışmaları süre içinde elde ettikleri hâsılât serbest meslek kazanç defteri üzerinden tesbit edilmekte ve ödyecekleri vergi ile transfer ettirecekleri meblâğın sureti hesabı acele bir tetkikatı icabettirmekte ve bu tetkikat ise uzun bir zamana mütevakıf bulunduğundan sözü edilen trupların haklı şikâyetlerini mucibolmakta idi.

İşte yukarda bahis konusu edilen müşkülâtı bertaraf etmek maksadiyle; bu maddenin sonuna, biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tâbi serbest meslek erbabından dileyenlerin, bilet bedelleri tutarından, bu bedele dâhil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısının sâfi kazanç sayılmasını temin edecek bir hüküm ilâvesi uygun görülmüştür.

Maddede dileyenler tâbiri kullanıldığına göre istiyenler eskiden olduğu şekilde yine kazançlarını serbest meslek kazanç defteri üzerinden tesbitini istiyebileceklerdir.

Madde 32. — Bu madde aynı kanunun 68 nci maddesini tadil etmektedir.

Tadilat yapılan bentlere ait aşağıda izahat verilmiştir :

1. Tasarı mezkûr kanunun bu fıkrasının parantez içindeki kısmında; ikametgâhlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananların ikametgâh kirası ile birlikte yarı yarıya masraf yazabilecekleri sair masrafların nelerden ibaret olduğunu tasrih etmiştir.

Ayrıca iş yeri kendi mülkü olanların kira yerine amortismanı, ikametgâhları kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananların, ikametgâhlarının amortismanlarının yarısını gider yazabilecekleri açıklanmıştır.

2. Bu bentte kayıtlı muhabere ve sair gibi mütat ve müteferrik masraflar aşağıda 10 ncu maddeye nakledildiği için bentten çıkarılarak hüküm tadadî hale getirilmiş ve zikredilen masraflar arasına iş yeri ile ilgili aynı vergi, resim ve harclar ilâve edilerek bunların da masraf yazılabilmesi sağlanmıştır.

4. Bu bentte kayıtlı bir kısım masraflar, 2 No. lu bentte izah edildiği gibi 10 numaralı bende nakledilmiştir.

7. Bu bent hükmü tasarıda aynen muhafaza edilmiştir. Ancak demirbaş kaydına mütaallik 1 000 liralık had bakımından çıkması melhuz ihtilâfları bertaraf etmek için; 1 000 liraya kadar tâbiri yerine 1 000 lirayı aşmayan tâbiri kullanılmıştır.

8. Bu bent; meslekî faaliyetleri dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş, emeklilik aidatı ile yardım pulları bedellerini, sâfi kazancın % 5 ini geçmemek kaydıyla masraf yazılmasını mümkün kılacak hale getirilmiştir.

10. Maddeye yeniden ilâve edilen bu bent ile, 1 - 9 numaralı bentler şümulüne girmiyen işle ilgili bulunan şehir dahilî nakil vasıtaları ücretleri, posta, telgraf, mecmua, gazete, iş yeri temizliği, asansörcü ve odabaşı ücreti gibi müteferrik giderlerin gerçek miktarları üzerinden masraf yazılması, temin edilmiştir.

Bu bentte yer alan masrafların tevsikindeki müşkülât göz önünde tutularak bendin ikinci parantez içindeki kısmında mükelleflere seçim hakkı tanınmış olduğundan, istiyen mükellefler, sadece bu fıkrada tadadedilen ve bunlara benziyen müteferrik masrafları gerçek bedelleri yerine, 5 000 lirayı aşmamak kaydıyla gayrisâfi hasılatın % 10 nu nisbetinde tek kalemde götürü gider yazabileceklerdir.

Yine bu bendin birinci parantez içindeki kısmına göre özel otomobillerini kendi işlerinde kullanan kimselerin, şehir dahilî nakil vasıtaları ücretleri yerine özel otomobillerinin benzin, yağ ve tamirat giderlerinin yarısını masraf yazmaları kabul edilmiştir.

Madde 33. — Bu madde aynı kanunun 69 ncu maddesini değiştirmektedir.

Yapılan değişiklik ile, yürürlükte bulunan kanunun bu maddesinde götürü serbest meslek erbabı arasında sayılan muakkipler, bu madde hükmünden çıkarılarak adı geçenlerin gerçek usulde teklif edilmeleri cihetine gidilmiştir.

Bu tadilin hedefi, kurumların, tüccarların ve serbest meslek erbabının ticari ve meslekî işlerini takibedip gördükleri hizmet mukabili aldıkları paradan daha fazla vesika vermek suretiyle sözü edilen mükelleflerin vergi kaçırmasına sebeb olan bu nevi mükellef zümresini kazancı gerçek usulde vergilendirilen serbest meslek erbabı arasına almaktır.

Bahis konusu muakkiplerden kurumlarla tüccarların ve serbest meslek erbabının ticari veya meslekî işlerini takibedenler dışında kalanların eskiden olduğu gibi götürü usulde vergilendirilmeleri mümkün olabilecektir.

Madde 34. — Bu madde, aynı kanunun 70 nci maddesinin 6 ve 7 numaralı bentlerini değiştirmekte ve maddeye 8 numaralı bir bent eklenmektedir.

6. Mer'î hükmün bu bendinde telif haklarının müellifleri tarafından kiralananmasından doğan kazançlar serbest meslek kazancı asılmıştır. Halbuki tasarınn 11 nci maddesinde, telif haklarının sadece müellifleri tarafından değil mirasçıları tarafından tasarrufu da serbest meslek kazancı sayılır şeklinde tadil edildiğinden, kanunda telif kazançlarına ait hükümlerde bir tenazur sağlamak üzere bu bendin parantez içindeki kısmında aynı mahiyette bir değişiklik yapılmıştır.

7. Mer'î bent hükmünde gemi ve gemi paylarının kiralınması derpiş edilmiş olup aynı mahiyette bulunan motorlu tahmil ve tahliye vasıtaları zikredilmemiştir. Mevcut boşluğu doldurmak için bende maksadı temin edecek bir ilâve yapılmıştır.

8. Motorlu nakil ve cer vasıtaları ile her türlü araç, makina ve tesisatın da birçok ahvalde kiralanacağı düşünülerek, maddeyi ikmal etmek bakımından böyle bir bent ilâvesi uygun görülmüştür.

Madde 35. — Bu madde, aynı kanunun 73 ncu maddesinin birinci fıkrasını değiştirmektedir.

Mer'î hükmün bu fıkrasına göre, kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri ile emsal kira bedellerinden hangisi yüksek ise o miktar hâsılat kaydolunur. Bedelsiz olarak başkalarının intifaina bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli mezkûr mal ve hakların kirası addolunur denilmiş ve gayrimenkul sermaye iradına mevzu teşkil eden mal ve haklarda emsal kira bedelinin târifi yapılmıştır. Bu hüküm muvacehesinde, mezkûr mal ve hakların emsal bedelleri altında kalan miktarlar üzerinden kiraya verilmesi halinde alınan bedelin hâsılat yazılması mümkün değildir.

Halen belediyelerde teşekkül etmiş olan Kira Takdir komisyonları bazan Vergi Usul Kanunu hükümleriyle bağlı olmaksızın gayrisâfi iratlardan daha aşağı miktarlarda kira takdir etmekte ve bu yüzden mükellefler kanunun cevaz vermiş olduğu bu ahvalde, elde etmedikleri bir kazanç üzerinden vergiye tâbi tutulmuş bulunmaktadır.

Vergi prensipleri ile bağdaşmayan bu adaletsizliği bertaraf etmek için, bahis konusu fıkra hükmü maksadı temin edecek şekilde değiştirilerek; sırf bu hali kavramak için binalarda emsal kira bedelinin yetkili özel mercilerce takdir edilmiş olması halinde bu bedelin de emsal kira sayılabilmesi sağlanmıştır.

Madde 36.— Bu madde aynı kanunun 74 ncu maddesinin birinci fıkrasının 5 ve 10 numaralı bentleriyle üçüncü fıkrasını değiştirmekte ve bu maddeye 11 No. lu bent eklemektedir.

5. 193 sayılı Kanun Bina ve Arazi vergilerinin Gelir Vergisinden mahsubunu kaldırdığı için; bu bentte, mevzu bahis vergilerin masraf yazılması kabul edilmiş bulunmakta idi. Halbuki reel bir vergi olan Bina ve Arazi vergilerinde nisbetlerin normal bir mülkiyet vergisi nisbetlerinin çok üstünde bulunması yüzünden bu şeklin idamesi doğru görülmiyerek, Bina, Buhran ve Arazi vergilerinin Gelir Vergisinden mahsubu yeniden kabul edilmiş ve bu durum muvacehesinde işbu bente (Bu kanuna göre Gelir Vergisinden mahsubu kabul edilen Bina, Buhran ve Müdafaa ve Arazi vergileri gider olarak yazılmaz.) kaydı ilâve edilmiştir.

6. 193 sayılı Kanunda bu bent; ikametgâhlarını nakledenlerin kiraladıkları konutların kira bedeli, şeklinde olduğu için ikametgâhlarını bir mahalden (Şehir, kasaba, köy) diğer mahalle nakledenler kiraladıkları konutların kira bedelini masraf yazabildikleri halde, aynı mahal içinde meselâ şehir dâhilinde ikametgâhlarını değiştirenler bu fıkra hükmünden istifade edememekte idi. Halbuki birtakım zaruri sebeplerle meselâ iş yerine yakın olması dolayısıyla başka bir evde oturulması veya kredi ile alınıp da borcun ödenebilmesi için daha ucuz kiralı bir yerde oturulması gibi hallerde mükelleflere bu hakkın tanınmaması aynı grup mükellef zümresi arasında bir adaletsizlik yaratmaktadır. Bu itibarla bahis konusu bent, «Sahibi buldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutların kira bedeli» şeklinde değiştirilerek, umumi ve şâmil bir hale getirilmiştir.

11. Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak mukavelenameye, kanuna ve ilâma istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatların gayrimenkul sermaye iratlarında gider yazılabilmesini temin için bu bent maddeye eklenmiştir.

Maddenin üçüncü fıkrası ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yukarıda 5 numaralı bentte izah edildiği üzere; 193 sayılı Kanunla Gelir Vergisinden mahsubu kaldırılan Bina, Buhran, Müdafaa ve Arazi Vergilerinin; bu tasarruğun 60 ncu maddesi ile mahsubu kabul edilmiş bulunmaktadır. 193 sayılı Kanunun, mülga 5421 sayılı Kanundaki götürü gider nisbetini % 40 a çıkarması Bina ve Arazi Vergilerinin Gelir Vergisinden mahsup edilmeyerek masraflar meyanında mütalâa edilmesi sebebine dayanmakta idi. Şimdi tekrar mahsuba dönüldüğüne göre % 40 götürü giderin miktarının da eski haline ifrağı uygun görülmüştür. Bahis konusu nisbetin indirilmesinin diğer bir sebebi de götürü gider usulünün bütün gayrimenkul sermaye iratlarına teşmilidir.

Esasen % 20 götürü giderin büyük bir mükellef zümresi itibariyle hakiki ihtiyaca tekabül ettiği 11 yıllık tatbikattan anlaşılmıştır.

Madde 37. — Bu madde aynı kanunun 81 nci maddesinin tadili ile alâkalıdır.

Sözü edilen 81 nci maddede yapılan değişiklik ve mucip sebepleri aşağıda sırasıyla izah olunmuştur :

1. Bilindiği gibi, 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre, satın alınan veya inşa edilen gayrimenkullerle aynı hakların, hastalık, ikametgâh nakli veya işin tasfiyesi gibi sebepler dışında iki yıl içinde satılmaları halinde elde edilen ve bir takvim yılında 5 000 lirayı aşan kazançlar, vergiye tabi tutulmakta iken, 193 sayılı Kanunla bu maddede tadilat yapılmış ve trampa suretiyle iktisap olunan gayrimenkullerle gemi ve gemi paylarının satış, trampa veya istimlaklerinden elde olunan kazançlar da vergi mevzuuna alınmıştır. Fakat vergilendirme için esas alınan iki yıllık müddet dört yıla ve istisna haddi de 5 000 liradan 10 000 liraya çıkarılmıştır.

Tasarıda, bu maddede 193 sayılı Kanunla yapılan bahis konusu değişiklikler aynen muhafaza olunmuştur.

Hastalık, ikametgâh nakli ve işin tasfiyesi gibi sebeplerin, devamlı şekilde suiistimal edilmekte olduğu 10 yıllık tatbikat neticesinde anlaşıldığından, bu hüküm 1 nci bentten çıkarılmıştır.

Ayrıca, zirai istihsalde kullanılan gayrimenkullerin satış, trampa veya istimlaklerinden doğan kazançların daha ziyade ârzi bir kazanç mahiyetinde olduğu sonucuna varılarak 56 nci maddede mevcut hüküm buraya nakledilmiştir. Bu şekilde çiftçilerin, zirai işletmeye dâhil gayrimenkullerini, alım, inşa ve trampa tarihinden itibaren dört yıl içinde satmaları halinde, 10 000 liralık istisnadan faydalanmaları sağlanmış ve dört yıllık süreden sonra elde edilecek kazançların ise vergi dışı bırakılması temin olunmuştur.

2. Bu tasarrımın 34 ncü maddesiyle tadili derpiş edilen 193 sayılı Kanunun 70 nci maddesi ile alâkalı gerekçede belirtildiği üzere, edebî hakların müellifleri tarafından kiralanması veya satışı neticesinde sağlanan kazançların vergilendirilmesi mevzuunda 70 ve 81 nci maddelere hüküm konduğu halde, aynı hakları kiralyan veya satan kanuni mirasçuların durumu hükme bağlanmamıştır. Kanunun bu boşluğunu gidermek gayesiyle 3 ncü bende gereken ilâve yapılmıştır.

3. Diğer fıkra ve bendlerde tadilat yapılmayıp sadece ifadelere vuzuh verilmiştir.

Madde 38. — Bu madde aynı kanunun 82 nci maddesinin tadili ile ilgilidir.

Maddede yapılan değişiklik şunlardan ibarettir :

1. 193 sayılı Kanun; bu maddede sayılan ârzi kazançlar için 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununda kayıtlı 500 liralık istisna hadlerini aynen muhafaza etmektedir. 10 yıllık konjonktür şartları nazara alınarak bu hadler 500 liradan 1 000 liraya çıkarılmıştır.

2. Sporculara ödenen transfer ücretleri haddizatında bir ücret mahiyetinde olduğundan, 4 numaralı fıkra bu maddeden çıkarılarak ilgili 61 nci maddeye nakledilmiştir.

3. Tasarrımın 34 ncü maddesiyle alâkalı gerekçede açıklandığı gibi, ârzi olarak yapılan serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar, 82 nci madde hükümlerine göre vergilendirilmesi icabettiğinden, 1 nci fıkraya 4 numaralı bend ilâve edilmiş ve bu kazançların sâfi miktarının tesbit şekli hakkında ikinci fıkraya 4 numaralı bend eklenmiştir.

Madde 39. — Bu madde ile aynı kanunun 85 nci maddesi değiştirilmektedir.

Bu madde Gelir Vergisi mükelleflerinin, kanunun 2 nci maddesinde yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları yıllık beyannameye topluyarak bildirmelerini temin maksadiyle sistemimizde yer almış olup, tadil tasarısında da aynı prensip muhafaza edilmekle beraber gayet küçük bir değişiklik yapılmıştır.

Filhakika bu değişiklik sadece maddenin üçüncü fıkrasında adı geçen mükellef zümreleri meyanına çiftçilerin de dâhil edilmesinden ibaret bulunmaktadır. Halen yürürlükte bulunan metnin üçüncü fıkrasında, tacirlerle serbest meslek erbabının ticari ve meslekî faaliyetlerinden kâr temin etmemiş olsalar bile yıllık beyanname verecekleri derpiş edilmiş ve vergiye tâbi çiftçiler bu hüküm dışında bırakılmıştır.

Kazancın tesbiti bakımından olduğu gibi, bir yılın zararının ertesi yıllar gelirlerinden mahsubu hususunda da ticari kazançlara benzerlik arz eden zirai kazançların bunlar gibi muameleye tâ-

bi tutulmaması için her hangi bir sebep vârit olmayacağına göre, fıkra, zirai faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş bulunan çiftçilerin de yıllık beyanname vermelerini temin edecek şekilde değiştirilmiştir.

Madde 40. — Bu madde ile aynı Kanununun 86 nci maddesi değiştirilmektedir.

Bu madde, bir yıla ait gelirin toplanmak suretiyle yıllık beyannameye dercedilmesi ve bildirilmesi prensibini vazeden 85 nci maddenin istisnalarını derpis etmek üzere kanunumuzda yer almış bulunmaktadır.

Mer'i hükme nazaran tasarrufların ihtiva ettiği yenilikler aşağıda maddeler halinde belirtilmiştir:

1. Bu madde gelirin toplanması ve yıllık beyanname ile bildirilmesi esaslarını vazeden 85 nci maddenin uygulanmayacağı halleri hükme bağlamak lâzımgeldiği halde, yürürlükte bulunan hükmün birinci fıkrasında sadece «Aşağıda yazılı hallerde gelir toplanmaz» denilmek suretiyle, gelirin toplanması hususu önlenilmiş ve fakat bu gibi hallerde yıllık beyanname verilip verilmeyeceği mevzuunda durum sarîh olarak belirtilmemiştir. Halbuki burada zikrolunan gelir unsurları esasen başka şekillerde vergilendirilmiş olduklarından ve bu madde ile bunların yıllık beyannameye gösterilmemeleri maksadı da istihdaf edildiğinden, tereddüde mahal verilmemek üzere gereken tadilat yapılmış ve birinci fıkrada, yıllık beyanname verilmeyeceği hususu da ayrıca sarâhaten belirtilmiştir.

2. Yürürlükteki maddenin a/2 numaralı bendi götürü olarak tesbit edilen ticari, zirai veya meslekî kazançlardan ibaret gelirlerin de toplanmayacağı hükmünü havi bulunmaktadır. Gelir Vergisi sistemimize göre bir kısım ticari ve meslekî kazançların götürü olarak tesbiti bahis mevzuu ise de, zirai kazançlarda sadece giderlerin götürü olarak tesbiti ile ilgili hükümler mevcuttur ve bu itibarla doğrudan doğruya götürü usulde vergilendirilen Zirai Kazançlar Kanunumuzda yer almamış bulunmaktadır.

Şu hale göre mer'i hükümdeki götürü olarak tesbit edilen zirai kazançlar ibaresinin istihdaf ettiği götürü gider usulüne tâbi zirai kazançların vâzih bir şekilde hükme bağlanması uygun görülerek, bunlar a/2 bendinden tamamen çıkarılmış ve durumları bu bendin sonunda parantez içinde sarîh surette belirtilmiştir.

3. Yürürlükteki maddenin (b) fıkrasına göre dar mükellefiyette toplama hükümleri haricinde bırakılan kazanç ve iratlar meyanına menkul kıymetlerin satışından elde edilen kazançlar da ithal edilmiş ve bu husus 4 numaralı bentte zikrolunmuştur.

Halbuki 193 sayılı Kanunun halen yürürlükte bulunan ve dar mükellefiyetin mevzuunu tâyin eden altıncı maddesine göre, Türkiye'de elde edilmiş olsalar bile, menkul kıymet satışından doğan kazançlar vergi mevzuu dışında bırakılmışlardır. Şu hale göre esasen vergi mevzuuna alınmamış bulunan bu nevi kazançlar hakkında bu madde hükümlerinin uygulanması da bahis konusu olamayacağından, tasarrufların b/4 bendinden «menkul kıymetlerin satışından» ibaresi çıkarılmıştır.

Madde 41. — Bu madde ile aynı kanununun 87 nci maddesi değiştirilmektedir.

Bu madde 85 nci maddeye istinaden toplamaya tâbi tutulacak ve yıllık beyanname ile bildirilecek bir kısım gelir unsurlarının muayyen şartların mevcudiyeti halinde yıllık beyannameye ithal edilmelerini mükellefin ihtiyarına bırakmak maksadiyle ötedenberi kanunumuzda yer almış bulunmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik sadece 5 000 liralık gayrisâfi kazanç ve irat toplamını haddinin 10 000 liraya çıkarılmasından ibarettir ve bu miktar umumi matrah yekûnunun müterakkiyet sebebiyle daha yüksek nispette vergilendirilmesini icabettirmeyecek bir seviye olarak kabul edilmiştir.

Filhakika bu madde ile, ticari, zirai ve meslekî kazançlarını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olmayan mükelleflerden, ücretleri, götürü usulde tesbit olunan ticari ve meslekî kazançları haric olmak üzere diğer kazanç ve iratlarının gayrisâfi tutarları yekûnu 10 000 lirayı aşmayanların tevkif yolu ile vergisi kesilmiş bulunan kazanç ve iratlarını yıllık beyannameye ithal etmeleri mükellefin ihtiyarına bırakılmış bulunmaktadır.

Demek oluyor ki, bu nevi mükelleflerden menkûl ve gayrimenkûl sermaye iratları ile sair kazanç ve iratlarının gayrisâfi tutarları toplamı, istisna hadleri de hariç olmak üzere, yılda 10 000 lirayı tecavüz etmeyenler yıllık beyanname vermeye mecbur olsalar dahi, kazanç ve iratlarından tevkif yolu ile vergisi kesilmiş bulunanları bu beyannameye ithal etmeye mecbur olmamaktadırlar.

10 000 lira ve daha aşağı hadlerdeki gayrisâfi kazançlardan giderler de tenzil edildikten sonra kalan bakıyenin, esasen vergilendirilmiş bulunan diğer gelir unsurlarıyla toplanması halinde umumiyetle müterakkiyetten mütevellik munzam bir vergi meydana gelmeyeceği göz önünde bulundularak, haddin 10 000 liraya çıkarılması uygun görülmüştür. Zira mer'î hükümdeki gibi 5 000 lirada bırakıldığı takdirde bundan giderlerin de indirileceği hesaba katılırsa, müterakkiyet sebebiyle mühim bir vergi farkı bahis konusu olmayacağı gibi birçok mükellefler bütün kazanç ve iratlarını yıllık beyannameye toplamak mecburiyetinde bırakılmış olacaktırlar.

Mer'î hükme göre ticari, zirai veya meslekî kazançlarını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanların ihtiyati toplama hakkından faydalanmaları mümkün olamamaktadır. Bu ifadeye istinaden, yıllık beyanname vermek mecburiyetinde olmaları hasebiyle götürü gider usulünde vergilendirilen çiftçileri de hükmün şümulü içinde mütalâa etmek lâzımgelmektedir. Halbuki bunların durumu daima defter tutan mükelleflerden ayrı mütalâa edilmekte olduğundan, burada da üçüncü fıkrada gereken değişiklik yapılmış ve götürü gider usulüne tâbi çiftçilerin ihtiyari toplanmadan faydalanabilecekleri parantez içinde açıklanmıştır. Böyle olmakla bearber tasarı maddesinin ikinci fıkrasına nazaran, bu nevi kazançlarını gayrisâfi tutarının yani hasılat toplamının 10 000 liranın hesabında göz önünde bulundurulması icabetmektedir.

Bir mükellefin gelirinin tamamı vergisi evvelce ödenmiş kazanç ve iratlardan, meselâ 10 000 liradan aşağı menkûl sermaye iradı ile ücretlerden ibaret bulunsa, mükellef menkûl sermaye iradı dolayısıyla yine yıllık beyanname verecek ve fakat ücretlerini buraya ithal etmek mecburiyetinde olmayacaktır. Nitekim böyle bir durumda yıllık beyannamenin hiç verilmemesi uygun görülmemiş ve bu maksada mer'î hükümde bulunan dördüncü fıkra madde metninden çıkarılmıştır. Gelir Vergisinde yıllık beyanname verilmesi ana prensibolarak kabul edildiğinden, ücretlerinin tamamı üzerinden vergi tevkif edilmiş bulunanların dahi yıllık beyanname verebilmeleri sağlanmak istenilmiş ve bu sebeple maddeye tasarı ile yeni bir dördüncü fıkra ilâve olunmuştur.

87 nci maddeye tasarı ile başka bir hüküm daha ilâve edilmiş olup, beşinci fıkrayı teşkil eden bu hükme göre, geliri telif ve patent haklarının kiralananmasından ibaret olan ve bunların tamamı üzerinden vergi ödemiş bulunan dar mükellefiyete tâbi kimselerin yıllık beyanname vermeleri ihtiyarlarına bırakılmıştır.

Filhakika Gelir Vergisi Kanunumuzun ilgili maddelerine nazaran gayrimenkul sermaye iradı olarak ve istisnai ahvalde de serbest meslek kazancı olarak vergilendirilmeleri lâzımgelen bu nev'î kazanç ve iratlar yürürlükteki hükümlere nazaran vergi tevkifatına tâbi tutulmamakta idi. Bu kere mezkûr kazanç ve iratların da peşin vergilendirilmelerinin uygun olacağı mütalâa edilmiş ve tasarı 47 nci maddesiyle kanunun 94 nci maddesine, dar mükellefiyete tâbi olanlara telif ve patent haklarının satışı veya kiralananması dolayısıyla yapılan ödemelerin de vergi tevkifatına tâbi olacağını hükme bağlayan 5 numaralı bent ilâve olunmuştur.

Şu hale göre yeni hükümler muvacehesinde daha evvel vergilendirilmeleri lâzımgelen mezkûr kazanç ve iratların bir kere de yıllık beyanname ile bildirilmelerinde fayda mülâhaza olunmamış ve 86 nci maddenin (b) fıkrası hükümlerine tâbi olmadıkları hallerde dahi bu nev'î kazanç ve iratlar için ihtiyari olarak yıllık beyanname verilmesi uygun görülmüştür.

Madde 42. — Bu madde ile aym kanununun 88 nci maddesi değiştirilmektedir.

Gelir unsurlarının yıllık beyannameye toplanması halinde bu unsurların bir kısmından hâsıl olan zararların diğer kaynakların kazanç ve iratlarından mahsubuna imkân veren bu maddede yapılan en mühim değişiklik, zarar bakıyesinin o yılı takib eden 3 yıl yerine 4 yıl zarfında gelirlerden indirilmesine imkân verilmesinden ibarettir.

Götürü gider usulüne tâbi ve yıllık beyanname varen çiftçilerin gider fazlalığı sebebiyle meydana gelen zararları için de bu maddedeki mahsuptan faydalanmalarını temin maksadiyle tasarıda gerekli değişiklik yapılmış; buna mukabil 81 nci maddede derpiş olunan bilûmum muamelelerden doğan zararların mahsubu imkânı da ortadan kaldırılmıştır. Halbuki mer'î hükme göre 81 nci maddenin sadece 1 ve 2 numaralı bentlerinde yazılı muamelelerden doğan zararlar mahsup edilememek lâzım geliyordu. Sair kazanç ve iratların vergilendirilmelerini hükme bağlayan ve devamlı bir gelir kaynağı olarak mütalâa edilmeleri mümkün olmayan 81 nci madde şumulüne dâhil kazanç ve iratların, yürürlükteki maddede olduğu gibi değişik hükümlere tâbi tutulmaları muvafık bulunmamış ve bunların tamamının, devamlılık arz eden gelir kaynaklarına benzer bir şekilde mahsup hükümlerinden faydalanmalarının muvafık olmayacağı düşünülmüştür.

Madde 43. — Bu madde ile aynı kanunun 89 ncu maddesinin 2 numaralı bendi değiştirilmektedir.

Mer'î hükümde sadece kamu menfaatlerine yararlı derneklere makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımların yıllık beyanname ile bildirilecek gelirlerden indirilebileceği derpiş edilmiş iken, tasarıda bunlara ilâveten genel bütçeye dâhil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere ve köylere yapılan bu nev'î bağış ve yardımların da matrahtan indirilmesine imkân verecek şekilde değişiklik yapılmıştır.

Diğer taraftan nakden yapılmıyan bağış ve yardımların gider yazılacak değerlerinin tesbiti mevzuunda da gerekli hüküm ilâve olunmuş ve filhakika bunların muhasebe kayıtlarında mevcut mukayyet değerlerinin veya böyle bir değer yoksa ve bahis konusu değilse, takdir komisyonlarınca tesbit edilecek değerlerinin indirimine esas alınacağı zikrolunmuştur. Aynen yapılan bağış ve yardım muhasebe kayıtları veya bilânço içinde yer almış bulunan bir mevcuda taallûk ediyorsa, bunun ayrıca defterlerde gider kaydedilmemesi lâzımgeldiği gibi bu madde alım satma mevzu olan bir mala taallûk ediyorsa, bunun matrahtan indirilecek değerinin defterlerde hasılat meyanına ithâl edilmesi de gerekmektedir.

Madde 44. — Bu madde ile aynı kanunun 90 nci maddesi değiştirilmektedir.

Yürürlükteki 90 nci maddede yapılan değişiklik matlaba ve madde metnine bâzi ilâveler yapılmasına inhisar etmektedir. Filhakika mer'î hükümde matlap «matrahtan indirilmeyecek paralar» şeklinde iken bu ibare daha şumullü olarak, «matrahtan ve gelir unsurlarından indirilmeyecek giderler» haline getirilmiştir. Madde metnine ve matrahtan indirilmeyecek giderler meyanına, şahsi vergiler, vergi ve para cezalarına ilâveten, Âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, geçikme zamları ve faizler de ithal olunmak suretiyle bu nevi ödemeler dolayısıyla zuhur eden ihtilâflar sonunda Danıştayın da muvafık içtihatları ile teessüs eden tatbikat kanuna ithal edilmiş bulunmaktadır.

Madde 45. — Bu madde aynı kanunun 92 nci maddesini tadil etmektedir.

Mülga 5421 sayılı Kanuna göre bir takvim yılına ait beyannameler ertesi yılın Mart ayında verilmekte iken, 193 sayılı Kanunun yaptığı değişiklik ile mezkûr beyannamelerin mütaakıp yılbaşından Mart ayı sonuna kadarki üç aylık süre içinde verilmesi imkânı sağlanmıştı. Ancak bu usulün tatbiki, malî yılın takvim yılı ile tetabuk etmemesi yüzünden bâzi aksaklıklara ve tereddütlere sebeb olmuştur.

Bu suretle maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklik ile bu aksaklığın önlenmesi istihdaf olunmuştur.

Maddenin 1 No. lu bendinde, tam mükellefiyette yetkili vergi dairesinin tâyinine mütaallik olarak 106 nci maddeye yapılan âtîf fuzuli görülerek hükümden çıkarılmıştır.

2 No. lu bentte ise; birden fazla iş yeri olan dar mükellefiyete tâbi mükelleflerin beyanname vereceği iş yerini önceden tâyin etme mükellefiyeti, bu mükelleflere ihtiyar hakkı vermek maksadiyle kaldırılmıştır. Sözü edilen mükelleflerin beyannamelerini verdikleri iş yeri yetkili vergi dairesi addolunacaktır.

Madde 46. — Bu madde aynı kanunun 93 ncü maddesini tadil etmektedir.

193 sayılı Kanun, bütün aile gelirlerinin toplanarak vergi tarh edilmesi prensibini vaz'etmiş ve mülga 5421 sayılı Kanunun kabul etmiş olduğu birleştirilmeyen aile gelirlerini kaldırmıştır.

Aile reisi beyanı, aileye dâhil eş ve çocukların bir takvim yılındaki bütün gelirlerini toplanarak daha yüksek nisbet üzerinden vergilendirmek olduğundan birleştirilen aile gelirinin vergisi fazla, birleştirilmeyen aile gelirlerinin vergisi az olmaktadır. Ancak aile gelirinin topluca vergilendirilmesi istihdaf edilirken diğer taraftan ana kanunlarla kabul edilmiş olan prensiplerin ihmal edilmemesi lâzımdır. Filhakika Medeni Kanun, karı koca arasında mal ayrılığı prensibini kabul etmiştir. Diğer taraftan karının evlenmeden evvel veya evlilik esnasında miras ve vasiyet yoluyla veya aile fertlerine dâhil çocukların aile reisi addolunan kimsenin dahi tesiri olmaksızın iktisabedebileceği malları mevcudolabilir. Binaenaleyh, bu hallerde gelirin toplanarak aile reisi adına yüksek nisbette vergilendirilmesi âdil değildir.

Şu halde vergi kanunlarını mevcut hukuk nizamına yaklaştırmak için bu gibi hallerde verginin ayrı beyannamede ve gelirin hakiki sahibi adına tarh edilmesi lâzımgelmektedir.

İşte bu noktai nazardan hareketle ve bu yoldan vâkı şikâyetleri önlemek gayesiyle tekrar 5421 sayılı Kanunun koymuş olduğu esasa dönülmüştür.

Ancak bu sisteme dönülürken birleştirilmeyecek aile gelirlerinin istisnasını teşkil eden hususlarda bazı tahditler yapılmıştır.

Filhakika Mülga 5421 sayılı Kanunla Limited ve komandit şirketlerden alınan kâr hisseleri birleştirilmeyen aile gelirlerinin istisnasını teşkil ettiği cihetle eşlerin ve çocukların limited ve komandit şirketlerden aldıkları kâr hisseleri ayrı beyanname mevzu olamazdı. Yapılan tadilâta eski sisteme dönülürken birleştirilmeyecek aile reisi gelirlerinin istisnaları arasına anonim şirketlerden alınan kâr hisseleri de ilâve edilmek suretiyle bahis konusu tahditler genişletilmiştir.

Madde 47. — Bu madde, aynı kanunun 94 ncü maddesini tadil etmektedir.

Mevzuubahis tadilâta maddenin birinci fıkrasına vuzuh verilmiştir.

1. Tasarımın birinci bendi hükmü hizmet erbabına ödenen ücretler (İstisnadan faydalanan ücretler hariç) haline getirilmiş ve 82 nci maddenin 4 numaralı bendine giren ödemeler hükümden çıkarılmıştır. Çünkü yukarda 28 ve 38 nci maddelerde izah edildiği üzere; 193 sayılı Kanunda, 82 nci maddenin 4 numaralı fıkrasında ârizi kazançlar arasında vergilendirilen, sporculara ödenen transfer ücretleri veya sair adlarla verilen paralar; tasarıda, ücretlere mütaallik 61 nci maddeye nakledilmiş olduğu için bahis konusu transfer ücretlerinin mütaakıp ikinci bend hükümleri dâhilinde stopaja tâbi tutulması sağlanmıştır.

3. Bu hükümde bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak parantez içindeki kısımda kazançları götürü olarak tesbit edilen serbest meslek erbabi yerine bu maddenin numarası konulmak suretiyle hükme vuzuh verilmiştir.

5. Bu bend yeni bir stopaj hükmüdür, gayesi de vergilendirilmeleri bakımından güçlük çekilen telif ve patent haklarının kaynakta vergilendirilmesini sağlamaktır. Bilindiği gibi hariçte mukim şahıslara bu namlarla yapılan ödemelerde vergilendirme ödevlerini yerine getirecek vergi muhatabı bulunmakta güçlük çekilmektedir. İşte tatabilkatta görülen bu teşkilâtı bertaraf etmek için, sözü edilen haklar mukabili yapılan ödemeler stopaja tâbi tutulmuştur.

Madde 48. — Bu madde aynı kanunun 96 ncü maddesini tadil etmektedir.

Bilindiği gibi bu madde menkul sermaye iratlarının kaynakta vergilendirilmesini istihdaf eden bir hükümdür. Menkul sermaye iratlarının ana kaynağını ise kurum kazançları teşkil etmektedir.

192 sayılı Kanunla Kurumlar Vergisi nisbetinin % 20 ye çıkarılmış olmasına rağmen, kurum kazancından doğan menkul sermaye iratlarında vergi nisbetleri Gelir Vergisinin yüksek nisbetlerine nazaran çok düşük kalmaktadır. Zira kurum kazançları birtakım şekil ve formalitelerle elde edilmemiş gösterilebildiği gibi, tevzi edilince de bölünmesi dolayısıyla orta kademelerde vergilendirilmektedir.

Diğer taraftan memleketimizde banka ve sigorta şirketleri hariç, sermaye şirketleri daha ziyade aile şirketi veya mahdut şahıslar arasında kurulmaktadır.

Su halde aile şirketi veya mahdut şahıslar arasında taazzuv eden sermaye şirketlerinin ortalama nisbetler üzerinden vergiye tâbi tutulması, birtakım ferdi teşebbüslerin hakiki karakteri sermaye şirketi olmıyan kurumlar haline gelmesine ve binnetice kanuni kaçakçılık yoluna tevessül etmelerine sebep olmaktadır.

Bu durum karşısında sermaye şirketlerinde stopajın mali esaslara uygun olarak sadece dağıtılan kazançları değil, dağıtılabılır kazançları da kavriyacak şekle getirilmesi ve bu maksadı temin için Kurumlar Vergisi Kanununa göre tesbit edilen kurum kazancına birtakım zam ve tenziller yapılmak suretiyle sâfi kurum kazancı üzerinden stopaj yapılması zarureti hâsıl olmaktadır.

Stopaj müessesesinin 1950 denberi Gelir Vergisi Kanununda yer almasının mucip sebepleri böylece arz edildikten sonra bu tasarı ile yapılan tadiller aşağıda izah edilmiştir :

1. Maddenin 1 numaralı fıkrası; dağıtılmış sayılan menkul sermaye iratlarında stopaj matrahını tâyin etmektedir. Tasarıda, stopaj mevzuunu teşkil eden menkul sermaye iratlarının sırası değiştirilmiş ise de, irat bakımından bir ilâve yapılmamış ve sadece iratların istisna hâllerine vuzuh verilmiştir. Binaenaleyh 193 sayılı Kanundaki stopaja tâbi tutulacak menkul sermaye iratları aynen muhafaza edilmiştir.

Ancak bu bendin sonuna kazancın tevzi edilmesinde ve elde edilmesinde meydana gelebilecek ihtilâfları halledecek târifeler konulmuştur.

2. Maddenin 2 numaralı fıkrası, dağıtılabılır menkul sermaye iratlarında stopaj vergi matrahını tâyin etmektedir. Dağıtılabılır menkul sermaye iratlarında da stopaj mevzuunu teşkil eden iratlarda her hangi bir değişiklik yapılmamıştır. Ancak iradın kaynağını tesbit bakımından 193 sayılı Kanunda fıkralara yapılan âtıflar yerine, tasarıda bu kaynakların ismi zikredilmiştir. Keza ayrı ifade kullanılmış olmakla beraber zam ve tenzile esas olacak sâfi kurum kazançları bakımından da bir fark mevcut değildir. Çünkü 193 sayılı Kanunun sâfi kazancın tâyinine mütaallik kullandığı ifadeler tasarıda mali bilânço tâbiriyle anlatılmıştır.

Ancak mezkûr kanun ile tasarı arasındaki fark dağıtılabılır kurum kazancının matrahını teşkil eden sâfi kurum kazancının tesbitine mütaallik hususlardır ki, bunlar aşağıda izah edilmiştir.

A) Şirketlerin kazancından yapılacak indirimler :

a) Bu bende göre stopaja tâbi vergi matrahı dolayısıyla ödenmiş ve ödenecek Kurumlar Vergisi indirilebilecektir. Halbuki mer'î hükümde, şirketlerin ödeyecekleri Kurumlar Vergisi tâbiri kullanıldığından, şirketin geçmiş ve gelecek yıllara ait Kurumlar Vergisinin de indirilebileceği mânasına çıkmakta idi.

b) Bu fıkra halen mer'î hükmün (c) fıkrasına tekabül etmektedir. Tasarı bu fıkra ile tefrik edilecek ihtiyat akçeleri ve provizyonlar için o yıl tâbirini kullanarak, daha evvelki yıl kazançlarından ayrılmış olan ihtiyat akçesi ve provizyonların matrahtan düşülmesini önlemektedir.

c) Mer'î hükmün (b) fıkrası kanununun 89 ncu maddesinde yapılan tadilâta uygun hale konulmuştur.

d) Mer'î hükmün (ç) fıkrasına tekabül eden bu fıkraya para cezaları ile Âmme alacaklarının tahsil usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve para cezaları eklenmek suretiyle bunların da matrahtan düşülmesi sağlanmıştır.

e) Mer'î hükmün (d) fıkrasına tekabül eden bu fıkrada, değişik ifade kullanılmış olmasına rağmen bir fark mevcut değildir.

f) Bu fıkra, mer'î hükmün aynı fıkrasına tekabül etmekte olup değişik şekilde ifade edilmiştir; ancak «Şirket tarafından bilinmekte ise» ibaresi hükümden çıkarılarak, buna ait hüküm vuzuh temini maksadıyla maddenin sonuna eklenmiştir.

g) Mer'î hükümün e fıkrasına tekabül eden bu fıkra, tasarıda maksatlı olarak değişik şekilde ifade edilmiştir. Fihakika 193 sayılı Kanunda mezkûr fıkra, vergi tevkifatı yapılmadan evvel ortaklığın sâfi kazancından ortaklara dağıtılmış kâr hisseleri, şeklinde olduğundan vergisi tevkif edilmiş olsun veya olmasın ortaklığın sâfi kazancından ortaklara dağıtılmış kâr hisselerinin matrahtan düşülmesi mümkün bulunmakta idi. Halbuki vergi tevkifatı yapılmadan ortaklığın sâfi kazancından ortaklara dağıtılan kâr hisselerinin stopaj vergi matrahından düşülmesi değil; bilâkis ilâvesi gerekir.

İşte bu maksatla sözü edilen fıkra, bu fıkraya (2 numaralı fıkra) göre vergi tevkifatı yapılmadan evvel şirket ortaklarına dağıtılmış olup üzerinden Gelir Vergisi kesilmiş bulunan kâr hisseleri, şekline getirilmiştir. Parantez içindeki 2 No. 1 fıkra kaydının konulması, 1 No. 1 fıkraya göre stopaja tabi tutularak tevziatı yapılmış kâr hisseleri mevcut ise bunların da sarîh olarak indirilmesini temin içindir.

B) Şirketlerin kazancına yapılacak ilâveler:

Dağıtılabilir kurum kazançlarının stopaj vergi matrahının tâyininde sâfi kurum kazancına yapılacak ilâveler bakımından mer'î hüküm ile tasarı arasında esasa müessir bir fark mevcut değildir.

Tasarının mütaakıp fıkraları mer'î hükümlerdeki vuzuhsuzlukları giderecek mahiyette yeniden kaleme alınmış bulunmaktadır.

Madde 49. — Bu madde aynı Kanununun 101 nci maddesini tadil etmektedir.

Münferit beyanname verilmesi hallerini tâyin eden bu maddeye, ilâve edilen bir fıkra ile geliri, telif ve patent haklarının satışından ibaret olup tamamı üzerinden tevkif suretiyle Gelir Vergisi ödemiş bulunan dar mükellefiyete tabi kimseler için ihtiyari olarak münferit beyanname verme hakkı tanınmıştır.

Madde 50. — Bu madde aynı kanununun 103 ncu maddesinin değiştirilmesiyle ilgilidir.

Bilindiği gibi 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununda Gelir Vergisi esas tarifesi 100 000 liraya kadar müterakki 100 000 lirada ise maktu nisbet esasına göre tanzim edilmişti. Yüzbin liraya kadarki gelirler 2 500 liradan başlamak suretiyle muhtelif dilimlere ayrılmakta ve her dilime uygulanacak nisbet % 15 den başlamak suretiyle ve % 5 er artarak % 45 e baliğ olmakta ve 100 000 lirada ortalama nisbet % 35 olarak tesbit edilmiş bulunmakta idi.

1957 yılında kabul edilmiş olan 6908 sayılı Kanunla bu tarifeye 100 000 liradan itibaren 300 000 liraya kadar yeni gelir dilimleri eklenmiş, nisbetler % 60 şa kadar yükseltilerek 300 000 lira ve daha yukarı gelirlere ortalama % 50 nisbetinin tatbiki sağlanmıştır.

1961 de yürürlüğe girmiş olan 193 sayılı Kanunla gelir dilimleri ve bu dilimlere ait nisbetler tamamen değiştirilmiş ve müterakki nisbet esası 500 000 liraya kadar devam ettirilmiş âzami nisbet % 70 olarak tâyin edilmiş ve 500 000 liradan yukarı gelirlere % 60 nisbetinin uygulanacağı hükme bağlanmıştı. Sözü edilen 193 sayılı Kanunun vergi nisbetlerinde yaptığı bu değişiklik 1 . 1 . 1962 den itibaren (ücretlerde 1 . 3 . 1962 den itibaren) yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Bu durumda 1 . 3 . 1962 den itibaren elde edilen ücretlere yeni nisbetler uygulanmakta olup 1962 takvim yılı gelirleri için 1963 Martında verilecek gelir beyannameleri üzerinden hesaplanacak Gelir vergileri bu yeni nisbetlere göre alınacaktır.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun yukarıda mahiyeti belirtilen vergi nisbetleriyle 17 000 liraya kadarki gelirlerde vergi yükü eskieye nisbetle kısmen hafifletilmekte buna mukabil bu miktarı aşan gelirlerin vergi yükü ağırlaştırılmaktadır.

Vergi nisbetlerinin artırılmasının her zaman vergi varîdatının artmasını intaçetmediği bilinen bir hakikattir. Aksine olarak ölçülü olmıyarak yapılan nisbet artırımları mükelleflerin vergiye karşı mukavemetini tahrik etmekte ve vergi kaçırmalarına sebebiyet vermektedir.

Ayrıca, iktisadî gelişmenin hızlandırılması icabeden zamanlarda yüksek nisbetler özel sektör bakımından bu hızı yavaşlatıcı bir âmil olarak da mütalâa edilmektedir.

Bu tasarı ile yukarıda izahına çalışılan maksatların tahakkuku düşüncesiyle bir taraftan bâzi istisna hükümleri - yatırım indirimi gibi - kabul edilirken daha müessir neticeler tevhlidedeceği göz önünde tutularak nisbetlerde de gözle görülür indirmeler yapılmaktadır.

Filhakıka mer'î hükümlere göre 7 500 lira yıllık gelirden ortalama nisbet % 16,6 iken bu nisbet 25 000 lira yıllık gelirden % 25 den % 21,5 e, 45 000 yıllık gelirden % 31,6 dan % 27,5 e, 85 000 lira yıllık gelirden % 39,1 den % 34,5 e 145 000 lira yıllık gelirden % 45 den 40,5 e, 285 000 lira yıllık gelirden % 51,7 den % 50 ye ve 500 000 lira yıllık gelirden % 60 dan % 54,3 e indirilmiş bulunmaktadır.

Madde 51. — Bu madde aynı kanunun 105 nci maddesini tadil etmektedir.

Stopaj yolu ile alınan vergilerde nisbeti tâyin eden bu maddede yapılan değişiklik; 47 nci madde ile stopaja tabi gelirler arasında alınan dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısıyla yapılan ödemelere uygulanacak nisbetin tâyininden ibarettir. Bu nisbet % 15 tir.

Madde 52. — Bu madde, aynı kanunun 109 ncu maddesini tadil etmektedir.

Gelir Vergisinde tarh zamanını tâyin eden bu maddede beyanname ile bildirilecek gelirlerin tarh zamanında bir değişiklik yapılmamıştır.

Ancak, yıllık beyanname ayı olan Mart ayının vergi daireleri yönünden son derece sıkışık olan durumu nazara alınarak, götürü usulde tesbit edilen ücretler ile ticaret ve serbest meslek kazançlarında, verginin takvim yılından sonra gelen bütçe yılının ikinci ayında tarh edilmesi esas kabul edilmiştir. Sözü edilen mükelleflerden tarh zamanlarının hitamından evvel memleketi terk edenlerin vergilerinin terke takaddüm eden 15 gün içinde tarh edileceği hususu da ayrıca maddeye eklenmiştir.

Madde 53. — Bu madde, aynı kanunun 110 ncu maddesini tadil etmektedir.

1. Mer'î hükmün bu fıkrasında söz konusu olan götürü ücret sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan, işe başlama ayı tam sayılmak suretiyle yıl sonuna kadarki aylara isabet eden miktara göre hesaplanmakta iken; yapılan tadil ile madde işe başlanılan ay hariç olmak üzere vergi hesaplanmasını sağlayacak hale getirilmiştir. Bu suretle işe başlama ayı matrahın tâyininde nazara alınmıyacaktır.

2. Götürü ticaret ve serbest meslek kazancı sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan işe başlama ve işi bırakma ayları tam sayılmak suretiyle vergi hesaplanırken, yapılan değişiklik ile madde işe başlama ayı hariç ve fakat işi bırakma ayı tam sayılmak suretiyle vergi hesaplanacak şekilde getirilmiş ve bu suretle götürü olarak vergilendirilen mükellefler arasında tenazur temin olunmuştur.

Madde 54. — Bu madde aynı kanunun 111 nci maddesini tadil etmektedir.

Satışlarının % 50 si perakende olan ticaret erbabı ile imalâtının % 50 sini perakende satan imalâtçılar, otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali eğlence ve istirahat yerlerini işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle iştigal edenlerin ortalama kâr ve gider esasına göre vergilendirilmelerini temin eden bu maddede; sözü edilen mükelleflerin bu usulde daha kolay teklif edilmelerini sağlamak için, işbu maddede mukayeseye esas teşkil eden sâfi kazanç yerine gayrisâfi kazançlarının nazara alınması cihetine gidilmiştir. Çünkü mezkûr mükelleflerin gayrisâfi kazançlarının daha objektif usullerle tâyin ve tesbiti mümkün bulunmaktadır.

Keza, mer'î hükmünde matrahın tesbitine medar olacak sâfi kazancın bulunmasında, perakendecilerle imalâtçılar dışında kalan mükellef zümresinde ortalama kâr haddi otel, pansiyon ve dühuliye ile girilen eğlence yerleri işletenler de iş hasılâtına, bunlar haricinde kalanların işletme giderlerine tatbiki suretiyle bulunurken; tasarı, söz konusu edilen bu iki mükellef zümresi arasındaki farkı kaldırarak, her ikisinin de ortalama kâr haddinin işletme giderlerine uygulanmasını temin etmektedir. Zira perakendecilerle imalâtçılar dışında kalan bu mükellef zümresinin iştigal mevzuları arasında böyle bir tefriki icabettirecek farklılık mevcut olmadığı gibi; bu zümreye dâhil mükellefler, hasılâtlarını gizlemekten ziyade giderlerini artırmak suretiyle kârlarını azaltmaktadırlar.

Bu bakımdan ortalama kâr haddinin giderlere uygulanması, sistemin daha müsmir işlemlerini temin edecek mahiyettedir.

Maddenin birinci fıkrasında yapılan bu tadilâta mütenazır olmak üzere, ikinci fıkrasında da aynı şekilde bir değişiklik yapılmıştır.

Mer'î hükmün son iki fıkrasında işletme giderleri ile taşıma giderlerinin nelerden ibaret olduğu tâyin ve tesbit edilmiştir.

Halbuki mezkûr hususat teknik bir konu olması itibarıyla; bunun hudut ve şumulünün kanunla tesbit ve tâyini mahzurlu bulunarak; bu giderlerin nelerden ibaret olduğu hususunun tâyini Maliye Bakanlığına bırakılmıştır.

Madde 55. — Bu madde aynı kanunun 112 nci maddesinde yapılan değişiklikle ilgilidir.

193 sayılı Kanunun asgarî zirai kazanç esasına mütaallik 112 nci maddesi, aynı kanunun 54 ncü maddesine yapılan tadilâta mütenazır olarak değiştirilmiştir. Değişik hükme göre, zirai kazançlarını gerçek usullere (Zirai işletme hesabı ve bilânço esas) veya 54 ncü maddenin 2 numaralı bendine göre tesbit edenlerin beyan ettikleri hasılât ve giderlerin, ekim - sayım beyanları ve zirai kazanç ölçülerine müsteniden hesaplanacak hasılât ve giderlere nazaran açık bir surette düşük olduğu ve bu düşüklük sebepleri mükellefçe izah edilemediği ve inceleme ile meydana çıkarılamadığı takdirde, vergi matrahı re'sen takdir olunacaktır. Değişik 54 ncü maddenin 1 numaralı bendi gereğince sâfi zirai kazancın tesbit edilmesi halinde ise, giderler, ilgili zirai kazanç komisyonlarınca götürü olarak tesbit edildiğinden, yalnız hasılât nazara alınacak ve bu hasılât zirai kazanç ölçüleriyle mukayese edilecektir.

Madde 56. — Bu madde ile aynı kanunun 114 ncü maddesinin 2 nci fıkrası değiştirilmektedir.

Servet beyanında bulunmak mecburiyetinde olan mükellefleri tâyin ve tesbit eden Gelir Vergisi Kanununun yürürlükteki 114 ncü maddesinin 1 nci fıkrası bu tasarı ile de aynen muhafaza olunmuş ve ikinci fıkrada bâzı değişiklikler yapılmıştır.

Filhakika bu fıkrada tadadolan ve servet beyanı hükümleri haricinde bırakılan mükellefler meyanına, yıllık beyanname ile bildirilecek gelirleri;

a) Mevduat faizlerinden,

b) Mevduat faizleri dışında kalan ve yıllık gayrisâfi tutarı 5 000 lirayı aşmayan menkul sermaye iradından,

c) Sair kazanç ve iratlardan,

İbaret bulunan mükelleflerin de ilâvesi uygun görülmüş ve gelirleri bu fıkrada sayılan kazanç ve iratların birkaçından veya hepsinden ibaret bulunanların da servet beyanına tâbi olmayacakları hususu ayrıca belirtilmiştir.

Yeniden bir kısım mükellef zümreleri servet beyanı hükümleri haricinde bırakılmakla, banka mevduatının teşviki gayesi güdülmüş olmaktan başka, bu mükellefler tarafından yapılacak beyanların servet beyanından beklenen hizmet bakımından sayam ehemmiyet neticeler tevhit etmiyeceği mülâhazası nazarı itibara alınmış bulunmaktadır.

Yürürlükte bulunan bahis konusu ikinci fıkra, gelirleri götürü usulde tesbit edilen ticari, zirai veya meslekî kazançlardan ibaret bulunanların da servet beyanına tabi olmadıklarını hükme bağlanmıştır. Kanunumuzda doğrudan doğruya götürü usulde tesbit edilen zirai kazançlar yer almamış olduğuna göre, bu ifadeden götürü gider usulüne tâbi çiftçilerin servet beyanı hükümleri haricinde bırakılmak istenildiği anlaşılabilir ise de, tatbikatta vukuu muhtemel tereddütleri önlemek maksadıyla götürü gider usulüne göre tesbit olunan zirai kazançların durumu ayrıca ve sarahaten belirtilmiştir.

Madde 57. — Bu madde ile aynı kanunun 115 nci maddesinin sonuna bir fıkra eklenmiş bulunmaktadır.

Servet beyannameleri muhteviyatının yıllık Gelir Vergisi beyannameleri muvacehesinde ne şekilde değerlendirileceği hususu yürürlükteki 193 sayılı Kanunun 115 nci maddesiyle hükme bağlanmış bulunmaktadır.

Ancak mükelleflerin ilk defa servet beyannamesi vermeğe mecbur oldukları, yıla mütaallik beyannamelerinin daha evvelki devrelerle ilgili muameleler bakımından da istimal edilip edilemeyeceği hususunda bahis konusu maddede her hangi bir sarahat mevcut bulunmamaktadır.

Servet beyanına ait hükümlerin ilk uygulama yılında verilmiş bulunan servet beyannameleri bakımından olduğu gibi, mütaakıp yıllarda vergi mükellefiyetine girmesi sebebiyle ilk defa beyanda bulunacak kimselerin bu beyanlarının da daha evvelki yıllar muamelâtı bakımından kullanılmasının doğru olmayacağı düşünülmüş ve bu maksatla 115 nci maddenin sonuna «Mükelleflerce yapılmış servet beyanları, ilk defa servet beyannamesi vermeğe mecbur oldukları yıldan evvelki devrelerle ilgili hiçbir muameleye mesnet teşkil etmez» fıkrası ilâve olunmuştur. Bu suretle mükelleflerin servet beyanına mütaallik endişelerinden büyük bir kısmı bertaraf olunmaktadır.

Madde 58. — Bu madde, aynı kanunun 117 nci maddesinin birinci fıkrasını tadil etmektedir.

Bu maddenin matlâbı madde metninde yapılan tadilâta mütenazır şekilde değiştirilmiştir.

Mezkûr maddeye, götürü usulde vergilendirilecek ticaret erbabı ile serbest meslek erbabının ödiyeceği vergilerin taksit zamanları tarh zamanlarına mütenazır olarak değiştirilmiştir.

Madde 59. — Bu madde, aynı kanunun 118 nci maddesini tadil etmektedir.

Verginin tarh zamanına mütaallik 52 nci maddede izah edildiği gibi, götürü usulde vergilendirilecek ücretlerde verginin tarhı hizmetin ifa olunduğu bütçe yılının ikinci ayına; götürü usulde vergilendirilecek ticaret ve serbest meslek erbabında ise ticari ve meslekî faaliyetin icra edildiği takvim yılından sonra gelen bütçe yılının ikinci ayına alınmıştır.

Tarhiyat hükmünde yapılan bu değişikliğe mütenazır olarak ödemeye mütaallik olan bu maddede aynı mahiyette bir tadilât yapılmıştır.

Maddenin 2 nci ve 3 ncü bentlerinde ise, bütçe yılının birinci ve ikinci yarısında işe başlayan götürü ücretleri üzerinden vergiye tabi mükelleflerin yıllık vergisinin yarısının, verginin karneye yazıldığı günden değil, yazıldığı ayda ödenmesini sağlayan bir değişiklik yapılmıştır.

Madde 60. — Bu madde ile aynı Kanunun 122 nci maddesinden sonra mükerrer 122 nci madde eklenmektedir.

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 107 nci madesiyle mükelleflerin sahiboldukları bina ve arazi için ödedikleri Bina, Buhran, Müdafaa ve Arazi vergilerinin bunların Gelir Vergisine mahsubedilmesi esası kabul edilmiş iken halen yürürlükte bulunan 193 sayılı Kanunda bu mahsuba yer verilmemiş ve bahis konusu vergilerin, sâfi iradın tesbiti sırasında gider olarak indirebilecekleri hükme bağlanmıştır.

Öte yandan 206 ve 309 sayılı kanunlarla Bina ve Arazi vergileri matrahlarına emsal uygulanması sonunda, bina ve arazi sahipleri eskisine nazaran birkaç misli fazla vergi ödemeye başlamışlardır.

Her ne kadar gayrimenkûl sermaye iradının vergilendirilecek sâfi tutarının hesaplanması sırasında bu vergilerin yeni zamlı miktarlarının gider yazılması mümkün olmakta idi ise de, bu ahvalde dahi bir kısım mükelleflerin ödemek durumunda buldukları Bina ve Arazi vergileriyle Gelir Vergileri toplamının bazan o yıl zarfında bu gayrimenkûllerden sağladıkları gayrisâfi hasıllardan bile fazla olduğu tatbikattaki misalleriyle meydana çıkmıştır.

Şahsi bir vergi olan Gelir Vergisi mükellefiyeti yanında, aynı vergiler olarak mütalâa edilen Bina ve Arazi vergilerinin de ödenmesini, mükerrer vergileme olarak telâkki etmemek lâzımgelirse de, bir kaynaktan sağlanan iradın başka başka isimlerle de olsa tamamının vergi yoluyla mükelleften alınması doğru değildir.

Bu itibarla, Gelir Vergisi sistemimizin prensipleriyle kabili telif görülmediğinden 193 sayılı Kanunla kaldırılmış bulunan bu konudaki mahsuba ait hükümlerin, Bina ve Arazi vergilerinin bugünkü durumunun tevliedettiği neticeler sebebiyle yeniden kanunumuza ithali zarureti hâsıl olmuş ve 5421 sayılı Kanunun 107 nci maddesi hükümleri, 4 numaralı bendi hariç bırakılmak suretiyle aynen ihya edilmiştir.

Tasarı maddesine alınmayan bahis konusu 4 numaralı bent, Bina Vergisinden geçici muafiyete tâbi olan binaların hesaplanacak vergilerinin de, aynen ödenmiş vergiler gibi Gelir Vergisinden indirileceği hükmünü âmir bulunmaktadır.

Bina yapımını teşvik gayesiyle tanınmış bulunan geçici muafiyet, sadece Bina vergilerini istihdaf etmekte olduğu halde, mezkûr 4 numaralı bent hükümlerinin uygulanması halinde fiilen Gelir Vergisine de teşmil edilmiş olmaktadır; zira matrah üzerinden tahakkuk eden Gelir Vergisinin, ödenmemiş bulunan Bina vergileri kadar bir kısmı da mükellefin Gelir Vergisi borcundan tenzil edilmektedir. Gelir Vergisi Kanunumuzda ise bu neviden bir muafiyete delâlet eden her hangi bir hüküm mevcut bulunmadığından fiilen ödenmemiş bulunan Bina vergilerinin mahsubu yoluna gidilmesi uygun görülmemiş ve bu sebeple mezkûr 4 numaralı bent madde metninden çıkarılmıştır.

Madde 61. — Bu madde ile aynı kanuna bağlı cetvellere yeni sıra numaraları, gelir kademeleri ve ortalama meblâğlar eklenmiş ve bu ilâveler sebebiyle mezkûr cetvellerin sonundaki ihtar notları değiştirilmiştir.

Yapılmış olan ilâve ve tadiller bu tasarının 50 nci maddesiyle gelir dilimlerinin bir milyon liraya kadar devam ettirilmiş bulunması ve gündelik, haftalık ve aylıklardaki artışlar nazara alınarak bunlara ait cetvellerin ikmal edilmesi sebebine istinadeylemektedir.

Madde 62. — Bilindiği gibi 193 sayılı Kanun ile, en az geçim indirimi hadlerinde eski hadlere nazaran bir katı geçen miktarlarda artırımlar yapılmıştır. Ancak, bu yükselmelerin bütçeye tahmil edeceği yük nazara alınarak, yeni hadlerin 1961 ve 1962 yıllarında uygulanmaması ve 1963 ve mütaakip yıllarda ise kademeli olarak tatbiki kabul edilmiştir.

Bu tasarı ile mükellefler lehine kabul edilen imkânların ilk yıllarda vergi hâsılatı üzerinde yapacağı geriletici tesirler göz önünde tutularak, 193 sayılı Kanun da derpiş edilen indirim hadlerinin tatbik yılları bu madde ile bir süre daha geriye bırakılmış bulunmaktadır.

Mezkûr hükme göre :

a) 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek kazanç ve iratlar ile ücretlerin, 1961 ilâ 1964 bütçe yıllarına ait götürü usulde tesbit edilen ücretlerin vergilendirilmesinde 5421 sayılı Kanunun 6908 sayılı Kanunla değiştirilmiş 32 ve 33 nci maddelerinde yazılı hadler ve esaslar,

b) 1965 takvim yılında elde edilecek kazanç ve iratlarla ücretlerin ve 1965 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, 193 sayılı Kanunun 31 ve 32 nci maddelerindeki esaslar nazara alınmak suretiyle, yılda mükellef için 1 080, eş için 720 ve her bir çocuk için 360 liralık indirim,

c) 1966 yılı başından itibaren elde edilecek kazanç ve iratlarla ücretlerin ve 1966 ve mütaakip bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, 193 sayılı Kanunun 31 ve 32 nci maddelerinde yazılı esaslar ve indirim hadleri.

Uygulanacaktır.

Madde 63. — Tasarının bu maddesiyle 193 sayılı Kanunun 19 ncu maddesi ile 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı ve 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmaktadır.

Geçici madde 1. — Geçmiş yıllara ait kazanç ve iratlarla ücretlerin ne şekilde vergilendirilecekleri hususu tasarının geçici 1 numaralı maddesiyle hükmüne bağlanmış bulunmaktadır. Bu maddeye göre :

a) 1963 takvim yılından evvelki zamanlarda elde edilmiş bulunan kazanç ve iratlarla gerçek usulde vergilendirilecek ücretler;

b) 1963 mali yılından evvelki zamanlara taallük eden götürü usulde vergiye tâbi ücretler;

İşbu tasarı maddelerinin yürürlüğü ile ilgili geçici maddeler hükümleri mahfuz kalmak kaydıyla, eski hükümlere yani 193 sayılı Kanun hükümlerine göre vergilendirileceklerdir.

Geçici madde 2. — Tasarının sonuna eklenmiş bulunan 64 ncu madde ile, yeni hükümlerin neşir tarihinden itibaren yürürlüğe girecekleri ifade olunmuştur. Buna rağmen bir kısım tasarı maddelerinin 1961 ve bir kısmının da 1962 takvim yılı başından itibaren elde edilecek kazanç irat ve ücretlere uygulanması lüzum ve zarureti göz önünde bulundurularak yeni hükümlerin uygulanma süresi bakımından durumlarını ayrı ayrı göstermek üzere tasarıya geçici 2 nci madde ilâve olunmuştur.

Geçici madde 3. — Bu madde zararların kârlara takas ve mahsubu ile ilgili bulunmaktadır.

Tasarının 42 nci maddesiyle Gelir Vergisi Kanununun 88 nci maddesi değiştirilerek, zarar vukun halinde bu zararın birbirini mütaakıp 5 yıl zarfında mahsubuna imkân verilmiş ve sürenin 3 yıldan 5 yıla çıkarılması sebepleri mezkûr maddenin gerekçesinde izah olunmuştur.

Mer'i hükme göre 3 yıl zarar nakli imkânına sahip bulunan mükelleflerden bir kısmının tasarının kanunlaşması halinde hangi hükme tâbi olacakları hususunda tereddüde düşebilecekleri nazarı itibara alınarak bu mevzuda sarîh bir tatbikat hükmü konulması uygun görülmüştür.

Filhakika esas itibariyle bu tasarı maddesi yürürlüğe girdikten sonraki yıllarda meydana gelmiş bulunan zararların 5 yıllık mahsup süresinden faydalanmaları lâzımgelmekte ise de, 1959 takvim yılında husule gelen ve 3 senelik süreden faydalanarak esasen 1963 Martında verilecek beyanname de mahsubuna devam olunacak zararların, 5 yıllık süreden de istifade etmelerinin doğru olacağı düşünülmüş ve böylece 1959 ve mütaakıp takvim yıllarında hasıl olan zararların yeni hükümlere göre mahsuba tabi tutulmaları, bu geçici madde ile temin edilmek istenilmiştir.

Bu yıldan bir evvelki yılda yani 1958 takvim yılında doğmuş bulunan zararlar ise, 1962 Martında verilen beyanname ile 3 ncü ve son mahsup imkânından faydalanılarak tasarının kanunlaşmasından evvel bu bakımdan kesin bir duruma girmiş bulduklarından, sukutu hak müddetini mütaakıp bunların mahsubuna devam edilmesi hakkaniyet ve adalet prensipleri ile kabili telif görülmemiştir.

Geçici madde 4. — 193 sayılı Kanunun 53 ncü maddesinde zirai kazancın götürü gider esasına göre tesbiti bakımından derpiş olunan 100 000 liralık had, bu tasarının 21 nci maddesiyle 150 000 liraya çıkarılmış ve bu hükmün 1961 yılından itibaren yürürlüğe girmesi derpiş olunmuştur.

Bu duruma nazaran bir evvelki yıl hasılatı 100 000 lirayı aşmış olması sebebiyle mer'i 53 ncü maddeye müsteniden 1962 yılı zirai kazancını işletme hesabı esasına göre tesbit eden çiftçilerden, 53 ncü maddede yapılan tadilat sebebiyle, bir evvelki yıl hasılatlarının 150 000 lirayı geçmemesi yüzünden götürü gider usulüne alınmış olanların, diledikleri takdirde, 1962 yılı zirai kazançlarını tutmakta oldukları işletme defterine müsteniden gerçek usulde tesbitine imkân verilmesi uygun bulunmuştur.

1961 yılı kazançlarını gerçek usullere (zirai işletme hesabı veya bilanço esas) göre tesbit etmiş olmaları durumuna gelince :

Bilindiği üzere 213 sayılı Vergi Usul Kanununun geçici 3 ncü maddesiyle, 1961 yıllına munhasır olmak üzere, satış hasılatlarına bakılmaksızın bütün çiftçilerin zirai kazançlarının götürü gider esasına tevfikân tesbit edileceği, ancak istiyenlerin vergi dairesine haber vermek şartıyla zirai kazançlarını gerçek usullere göre tesbit edebilecekleri hükme bağlanmıştır. Bu hüküm gereğince 1961 yılı zirai kazançları (kendi isteği ile gerçek usulü tercih eden çiftçiler hariç) götürü gider esasına göre tesbit edileceğinden, 1961 yılında elde edilen zirai kazançların ayrıca bu madde şümülüne alınmasına lüzum görülmemiş ve kendi isteği ile gerçek usulü seçenlerin, 53 ncü maddenin son fıkrası hükmüne istinaden iki yıl müddetle bu usulden dönemiyecekleri göz önünde tutularak, bunların 1961 yılı zirai kazançlarını gerçek usullere göre tesbit etmeleri uygun bulunmuştur.

Geçici madde 5. — 22 nci maddenin gerekçesinde izah edildiği üzere, çiftçilerin ilk defa Gelir Vergisine tabi tutulmaları ve zirai kazanç il komisyonları tarafından tesbit edilmiş olan ölçüler arasında mevcut hata ve ahensizlik sebebiyle, Gelir Vergisi Kanununun 112 nci maddesinin 1961-1962 senelerinde elde edilen zirai kazançlara tatbik edilmemesi uygun görülmüş ve bu maksatla maddeye bu hüküm konmuştur.

Geçici madde 6. — Bilindiği gibi, 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı Kanunla, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun zirai kazançlara mütaallik hükümleri ertelenmiş ve 1.1.1961 - 31.12.1962 devresine ait zirai kazançların yeniden tedvin olunacak hükümlere müsteniden tahsil olunacağı kabul edilmiştir.

Yeni tasarı 35 sayılı Kanunda bahsedilen zirai kazançta mütaallik hükümleri ihtiva ettiğinden, ertelemeye tabi tutulan bu kazançlarla ilgili vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsili mevzuunda geçici bir madde derpişi zaruri görülmüştür.

Bu madde metni sarîh olduğundan ayrıca burada izahat verilmemiştir.

Geçici madde 7. — 8 nci maddenin gerekçesinde açıklandığı üzere, 193 sayılı Kanunun muadeli 12 nci maddesinin son fıkrasında, polikültür halindeki zirai faaliyetlere dair muafiyetin tâyininde yeni bâzı esaslar vaz'edilmiştir. Bu esasların tasarınnın kanunlaşmasından evvelki devrelere teşmili vergi adaletine aykırı düştüğünden, bu geçici madde ile, 193 sayılı Kanunun değişik 12 nci maddesinin son fıkrası hükmünün, 1961 ve 1962 yılları zirai kazançlarına uygulanmaması sağlanmıştır.

Geçici madde 8 — 15 nci maddenin gerekçesinde de izah olunduğu gibi, Gelir Vergisi Kanununa sekizinci bölüm olarak eklenen yatırım indirimine dair hükümlerin meriyete girmesinden sonra yapılacak yatırım tutarlarının muayyen bir kısmı ticari veya zirai kazançlardan düşülecek ve bu durum yeni yatırımların istihsale geçmelerine kadar vergi hasılatının azalmasına sebeb olacaktır. Yatırımlar müsmir hale gelinceye kadar bu varidat kaybını muayyen bir müddet için kısmen hafifletmek maksadiyle kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden yılın başından itibaren beşinci yılın sonuna kadar yapılacak yatırım indirimlerinin, bu indirimlerin uygulanacağı ticari veya zirai kazançların her yıl için % 20 sini geçemeyeceği hususunda hüküm vaz'edilmiştir.

Hemen şu hususu belirtmek lâzımgelir ki, bu hüküm, yatırım yapacakların aleyhine bir netice yaratmayacaktır. Çünkü yatırım indirimine ait bölümün ek 4 nci maddesi gereğince yatırım indiriminden istifade edecek meblâğ tamamlanmaya kadar indirim yapmaya devam etmek mümkün olduğundan, bu geçici maddenin yürürlükten kalkmasından sonra 5 yıl içinde ayrılmış bulunan indirim toplamının indiriminden faydalanılacak miktardan düşülmesinden sonra ki bakıyenin mütaakıp yıllar ticari ve zirai kazançından tenzili imkân dâhilindedir.

Geçici madde 9. — Bilindiği üzere, 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunla, ücretleri ve ticari kazançları götürü usulde tesbit olunan mükelleflerin gelir vergilerinin tarh ve tahsili tehir edilmiş ve bu durumda olan mükelleflerden 1962 malî yılında 193 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsili icabeden vergilerin yeniden tedvin olunacak esaslara göre alınacağı hükme bağlanmıştır.

Bu sebepten, ücret ve ticari kazançları götürü usulde tesbit olunan mükelleflerin anılan kanunla tarh ve tahsili tehir edilen vergilerinin hangi esaslara tevfiқан tarh ve tahsil olunacağı hakkında, tasarıda geçici bir hükmün yer alması gerekmektedir.

Madde metni sarîh olduğundan ayrıca burada açıklamalar yapılmasına lüzum görülmemiştir.

Geçici madde 10. — 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 6908 sayılı Kanunla değiştirilmiş bulunan ve vergi nisbetlerine taallük eden 89 ncu maddesi 193 sayılı Kanunla tadil olunmuş ve bu kanunla kabul edilen yeni nisbetler ücretler hakkında 1 . 3 . 1962 tarihinden itibaren uygulanmaya başlamıştır.

Bu kanun tasarınnın 50 nci maddesiyle 193 sayılı Kanunun 103 ncu maddesinde yazılı vergi nisbetlerinde yapılan indirmeler neticesinde vergi hâsılasında ehemmiyetli miktarlarda bir azalma olacağı tahmin edilmektedir.

Ücretlerle diğer gelir unsurları arasında nisbet tatbiki yönünden eşitliği sağlamak ve uygulamakta olan 1962 bütçesine yeni bir yük tahmil etmemek düşüncesiyle yeni târifenin 1963 bütçe ve takvim yılı gelirlerine uygulanması zaruri görülmüştür.

Tasarının 64 ncu maddesi kanunun yürürlük tarihi ve 65 nci maddesi ise kanunun yürütmeye vazifelileri tâyin etmektedir.

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/355)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1919/4080

19 . 12 . 1962

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 14 . 12 . 1962 tarihinde kararlaştırılan «31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarısı» gerekçesi ile birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Başbakan

İsmet İnönü

GEREKÇE

Bilindiği üzere, 193 sayılı Kanunun geçici 5 nci maddesine göre, geçim indirim hadleri 1.1.1963 tarihinden itibaren bu maddede yazılı yükseltilmiş miktarlar üzerinden yürürlüğe girecektir. Bu takdirde, 1963 yılında 165 milyon lira civarında bir vergi kaybı hâsıl olacağı hesaplanmıştır.

Kalkınma plânı çerçevesi içinde kamu sektörü yatırımlarının enflasyonist yollara başvurmadan sağlam ve sıhhatli kaynaklardan karşılanabilmesi için yeni vergiler ihdası yoluna gidilmesi zarureti doğmuştur. Bu suretle temin olunan 1 milyar 154 milyon liralık ilâve kaynaklarla 1963 bütçesinin denk olarak hazırlanması mümkün olabilmıştır.

Diğer taraftan, 1963 yılı bütçesi düzenlenirken, 8 . 10 . 1962 tarihinde Yüksek Meclise takdim kılınan Gelir Vergisi tadil tasarısındaki geçim indirimi hadlerindeki yükselmenin, 1 . 1 . 1965 tarihinden itibaren uygulanması yolundaki Hükümet teklifi esas tutulmuş; binnetice Gelir Vergisi tahminleri, yükseltilmiş geçim indirim hadlerinin 1963 yılında uygulanmayacağı mülâhazasına göre yapılmıştır.

Sözü geçen Gelir Vergisi tadil tasarısının Millet Meclisi Geçici Komisyonunda müzakeresine ancak 11 . 12 . 1962 tarihinde başlanabilmıştır. Çeşitli hükümleri ve yeni müesseseleri ihtiva eden işbu tasarının Aralık 1962 sonuna kadar kanunlaşmasının mümkün olamaması halinde, 193 sayılı Kanunun geçici 5 nci maddesinde yazılı yükseltilmiş geçim indirim miktarları 1 Ocak 1963 ten itibaren yürürlüğe girecektir. Bu durum, yukarıda işaret olunduğu üzere, 1963 malî yılında 165 milyon liralık bir gelir kaybını intacedecektir.

Böyle bir hal vukuunda pek tabii olarak plânın yatırım hedeflerinin gerçekleştirilmesinde zaruri olan iç finansman ihtiyacının sıhhatli kaynaklardan sağlanması için 165 milyon liralık yeni vergiler ihdası veya mevcut vergilere zamlar yapılması zorunda kalınacaktır. Esasen yeni vergiler konulduğu veya mevcut vergilere zamlar yapıldığı bu devrede mâruz miktarı karşılayacak ilâve gelir kaynakları bulmaktaki güçlük ve bunların vatandaşlar üzerinde husule getireceği tazyik ve sıkıntı aşikârdır.

Yukarıda arz edilen zaruretler dolayısıyla halen Millet Meclisi Geçici Komisyonunda görüşülmesine başlanan 193 sayılı Kanun tadili ile alâkalı tasarının, 193 sayılı Kanunun geçici 5 nci maddesini değiştiren 62 nci maddesinin 1 . 1 . 1963 ten itibaren yürürlüğe girmesinin temini gerekli bulunmuş ve bu maksatla işbu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi
Geçici Komisyon
Esas No. : 1/355
Karar No. : 3

22 . 12 . 1962

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun tasarısı ilgili Maliye Bakanının da iştirakleri ile komisyonumuzda görüldü.

Gerekçede tafsilen izahı yapılan hususlar komisyonumuzca da uygun görülmüş ve kanun tasarısının aynen kabulüne karar verilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon

Başkanı
Diyarbakır
R. İskenderoğlu

Sözcü
Balıkesir
F. İslimyeli

Adana
Muhalfim
Y. Aktimur

Ankara
I. Gence

Burdur
N. Yavuzkan

Bursa
B. C. Zağra

Çankırı
R. İnceler

Denizli
Muhalfim
I. Kocatürk

Ordu
O. N. Hazinedar

Sivas
R. Günay

Zonguldak
Muhalfim
R. Karakaşoğlu

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi
Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştiril-
mesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«En az geçim indirimi hadleri

GEÇİCİ MADDE 5. — a) 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler dâhil) ile 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek ücretlerin, 1961, 1962, 1963 ve 1964 bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, 5421 sayılı Kanunun 6908 sayılı Kanunla değiştirilmiş 32 nci maddesinde yazılı hadler ve aynı kanunun 33 nci maddesi ile kabul edilmiş esaslar;

b) 1965 takvim yılında elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler

dâhil) ile 1965 takvim yılında elde edilecek ücretlerin ve 1965 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32 nci maddeleri ile tâyin olunan esaslar nazara alınmak suretiyle, mükellef için günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira; eş için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira; her bir çocuk için günde 1, ayda 30, yılda 360 lira en az geçim indirimi;

c) 1 Ocak 1966 tarihinden itibaren elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit olunanlar dâhil) ile aynı tarihten itibaren elde edilecek ücretlerin ve 1966 ve mütaakıp bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32 nci maddelerinde yazılı esaslar ve en az geçim indirimi hadleri;

Uygulanır.»

MADDE 2. — Bu kanun 31 . 12 . 1962 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

14 . 12 . 1962

Başbakan	Devlet Bakanı ve
<i>İ. İnönü</i>	Başb. Yardımcısı
Devlet Bakanı ve	<i>E. Alican</i>
Başb. Yardımcısı	Devlet Bakanı ve
<i>H. Dinçer</i>	Başb. Yardımcısı
Devlet Bakanı	<i>T. Feyzioğlu</i>
<i>A. Ş. Ağanoğlu</i>	Devlet Bakanı
Devlet Bakanı	<i>R. Aybar</i>
<i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı
	<i>A. K. Yörük</i>

Millî Savunma Bakanı V.	<i>H. O. Bekata</i>
Dışişleri Bakanı V.	<i>T. Feyzioğlu</i>
Millî Eğitim Bakanı	<i>Ş. R. Hatipoğlu</i>
Ticaret Bakanı	<i>M. Ete</i>
Güm. ve Tekel Bakanı	<i>O. Öztürk</i>
Ulaştırma Bakanı	<i>R. Ökten</i>
Sanayi Bakanı V.	<i>F. Melen</i>
İmar ve İskân Bakanı	<i>F. K. Gökay</i>

İçişleri Bakanı	<i>H. O. Bekata</i>
Maliye Bakanı	<i>F. Melen</i>
Bayındırlık Bakanı	<i>İ. Seçkin</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı	<i>Y. Azizoglu</i>
Tarım Bakanı	<i>M. İzmen</i>
Çalışma Bakanı	<i>B. Ecevit</i>
Ba. - Ya. ve Turz. Bakanı	<i>C. T. Karasapan</i>

Maraş Milletvekili Hasan Fehmi Evliya ve Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun teklifi (2/12)

MİLLET MECLİSİ SAYIN BAŞKANLIĞINA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun teklifimiz, esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi saygularımızla rica ederiz.

17 . 11 . 1961

Maraş Milletvekili
H. F. Evliya

Adana Milletvekili
K. Sarıbrahimoğlu

GEREKÇE

Devlet masraflarına iştirak vatandaşlık vazifelerinden olduğuna göre, çiftçilerin de prensip olarak vergi vermesi lâzımdır. Ancak; zirai verginin memleketimizin bünyesine en uygun düşen âdil bir ölçü ve sistem içinde vatandaşa tahmili esas olmalıdır. Memleketimizde insan başına en düşük gelir ziraat sahasında olduğuna göre, zirai gelirlerden alınacak verginin zirai geliri teşvik edici mahiyette olması icabeder.

193 sayılı Kanunla yürürlüğe giren Gelir Vergisi Kanunu birçok bakımlardan bünyemize uygun değildir.

Memleketimizde zirai kazançların hakiki miktarını tesbit edebilmek hemen hemen imkânsızdır. Ziraat işlerinde çalışan işçiler muvakkat ve peryodik faaliyette bulunurlar. Ekseriyeti okuma yazma bilmiyen işçilerden alınacak vesikaların doğruluk ve samimiyetine şüphe ile bakılacağı tabiidir.

Zirai mahsullerin çoğunun mahallinde istihlâk edilmesi ve yerinde satılması itibariyle zirai masraf ve kazancın hakiki mânasiyle tesbiti mümkün değildir. Bu mahzurlar ise vergi tesbitinde büyük haksızlıklara sebebiyet verir.

Çiftçi bizzat defter tutacak bilgiye sahip olmadığı gibi bunu yapacak elemanı da bulamaz. Ti-

caret ve sanayide sermaye emniyet altında bulunmasına rağmen, zirai işletmelere yatırılan yatırımların uzun yıllar devam etmesi ve zirai mahsullerin tabii âfetlere mâruz kalması bakımından daha çok himayeye muhtacolduğu kanaatindeyiz.

Bu bakımlardan iktisadi, zirai ve sosyal bünyemize en uygun şekil; küçük ve orta çiftçiyi zirai gelir vergisinden muaf tuttuktan sonra, ekili ve dikili saha üzerinden dekar başına muayyen bir vergi almaktır.

Bu sistem icrahsale bağlı olmadığından istihsali teşvik eder geniş arazi sahiplerinin daha fazla vergi ödemeleri sayesinde içtimai adaleti sağlar.

Vergi miktarı ekilen ve dikilen mahsulü cinsine ve toprağın verimine göre değiştiği için vergide adaleti temin eder.

Verginin tarh ve tahsili mükellef için kolay olduğu gibi, Devletin yükünü de azaltır. Nitekim İtalya ve Japonya gibi ileri memleketlerde dahi zirai kazançlara halen bu vergi sistemi tatbik edilmektedir.

Dekar başına belli bir vergi alma usulü her iki memleket çiftçilerinin zirai istihsallerini geniş ölçüde arttırmalarında ve kısa zamanda kalkınmalarında büyük rol oynamıştır.

Netice itibariyle; kaçakçılığa müsait olmıyan küçük ve orta çiftçiyi himaye eden, mükellef için daha az külfetli ve psikolojik kolaylıklar taşıyan, tatbik ve tahsili çok az elemanla mümkün olabilen ve Gelir vergisine nazaran daha verimli, memleket realitelerine daha çok uygun bulunan ve sosyal adaleti gerçekleştireceğine inandığımız için bu kanun teklifini yapmış bulunuyoruz.

MARŞ MİLLETVEKİLİ H. FEHMİ EVLİYA VE ADANA MİLLETVEKİLİ KEMAL SARI- İBRAHİMOĞLUNUN TEKLİFİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun

MADDE 1. — Küçük ve orta çiftçi vergiden muaftır. Küçük çiftçi 500, orta çiftçi 1000 dönüme kadar arazi işliyen çiftçidir.

MADDE 2. — 1 000 dönümden fazla arazi işliyen çiftçinin işlediği arazinin 1 000 dönüme kadar olan kısmından vergi alınmaz. Zirai işletmelerle ortak sayısı birden fazla da olsa muaflik haddi âzami 1 000 dönümdür. Her bir ortak 1 000 dönümde ortaklıktaki hissesi nisbetinde muaflikten faydalanır.

3. — Bağ, bahçe ve zeytinlikler 30 dönüme kadar, narinciye bahçeleri 15 dönüme kadar vergiden muaftır.

Ortaklık veya icar şeklinde işlense muaflik haddi bu miktarları geçemez. Her ortak ortaklıktaki hissesi nisbetinde muaflikten faydalanır.

MADDE 4. — 1 000 dönümden fazla arazi işletmelerinde; 1 000 dönümden fazla olan ilk 1 000 dönüm için, zayıf arazide beher dönüme 1 lira, orta arazide 2 lira, iyi arazide 5 lira; 2 nci 1 000 dönüm için beher dönüme zayıf arazide 3 lira, orta arazide 6 lira iyi arazide 12 lira; 3 nci 1 000 dönümde beher dönüme zayıf arazide 6 lira, orta arazide 12 lira, iyi arazide 24 lira; daha fazla arazi işletmelerinde beher dönüme zayıf arazide 12 lira, orta arazide 24 lira, iyi arazide 50 lira vergi alınır.

MADDE 5. — Bağ, bahçe ve zeytinliklerin 30 dönümden fazla olan ilk 20 dönümünde beher dönüme 20 lira, daha yukarı miktarlar için beher dönüme 40 lira vergi alınır.

Narinciye bahçelerinde, 15 dönümden yukarı olan ilk 15 dönümde beher dönüme 100 lira, 2 nci 15 dönümde 150 lira, daha yukarı miktarlar için 300 lira vergi alınır.

MADDE 6. — Dolu, sel, kuraklık gibi tabii âfetler dolayısıyla mahsulün yüzde ellisinden fazlasının zarara uğramış olduğu tesbit edildiği takdirde o yıl mükellef vergiden muaf tutulur. Bu tesbit işini 7 nci madde gereğince hazırlanacak tüzükte belirtilen yetkili merciler yapar.

MADDE 7. — Türkiye’de ziraat arazisi zayıf, orta ve iyi olmak üzere üç sınıfa ayrılır. Bu ayırma ve bu kanunla tâyin ve tesbiti iktiza eden işler Maliye ve Ziraat Bakanlıklarının müstereken ve en geç üç ay içinde hazırlayacakları tüzük hükümleri ile tanzim edilir.

MADDE 8. — 30 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 10, 11, 12, 13, 14, 19, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 112, 113 nci maddeleri ilga edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 10. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi (2/66)

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun teklifim gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğine müsadelerinizi saygılarımla rica ederim.

27 . 12 . 1961

Adana Milletvekili
Kemal Sarıbrahimoğlu

GEREKÇE

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesinin son fıkrası hükmü ile serbest meslek erbabının giderlerini götürü olarak tesbit edebilmeleri usulü kabul edilmişti. Bu usulün kabul edilmesi sebebi hemen ekserisi müteferrik ve dağınık olan giderlerin kaydında mevcudolan müşkülâtı bertaraf etmek suretiyle, mükellefe kolaylık sağlamaktır. Nitekim Gelir Vergisi Geçici Komisyon raporunda bu cihet, böylece ifade edilmiştir.

193 sayılı Kanunla yapılan tadille serbest meslek erbabı için kabul edilmiş olan götürü masraf usulü kaldırılmıştır. Mucip sebebi umumi masrafın her mükellef için değişmediği bu sebeple kazancı çok mükellefler lehine götürü usulün faydalar sağlamak suretiyle vergide müterakkiyet esasına aykırı ve binaenaleyh vergi adaletini teminden uzak olduğu fikridir.

Yukarda arz olunduğu veçhile, götürü gider usulünün kabul edilmesi sebebi mükellefe kolaylık temin etmekten ibaret idi. İlmî ve meslekî bilgiye ve ihtisasa dayanan vazifesinde, gelir temin eden işinin kendisine tahmil ettiği ağır ve mesuliyetli mesaisi esnasında bir serbest meslek erbabının dağınık ve müteferrik giderlerini tacirler gibi kayda mecbur bırakılması ve bu suretle vergi karşısında mesuliyetinin artırılması meslekî faaliyetinde tesirini göstermekten hâli kalmıyacağı ve kalmadığı gibi, meslekî faaliyetinin de bu vergi formalitelerini yerine getirmekte müşkülât doğurması ve müşkülât doğurmakta olduğu bir vâkıdır.

İşte, Gelir Vergisinin tahmil ettiği bu külfet ve mecburiyeti meslekin hususiyetine binaen mümkün mertebe tahfif etmek maksadiyle 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile götürü gider usulü vaz'olunmuştu. Bu usulün terki serbest meslek erbabının formalite külfet ve ağırlıklarını bütün şiddetiyle hissetmelerine yol açmakta olduğu gibi, değişik ve müteferrik masraf mevzuları üzerinde serbest meslek erbabı ile idarenin değişen içtihatlarla hareket etmelerine meydan verecektir. Bunun da bir mahzur suretinde telâkkisi lâzımgelir.

Bu mahzur, meslekin hususiyetleri muvacehesinde avukatlar için büsbütün bâriz ve ehemmiyetli bir hal almaktadır. Filhakika, avukat bir bakıma mükelleflerle vergi dairesi arasındaki ihtilâflarda maliye ile muhasama durumunda olan bir kimsedir. Binaenaleyh avukatı şahsan maliye ile alâkalı olmaktan mümkün merteye uzak bulundurmamak, adalet hizmetini daha serbest ve huzurlu bir şekilde görebilmesi zaviyesinden de bir zâruret arz eder.

Bundan maada, avukatın ve diğer serbest meslek erbabının gerçek giderini tesbit etmek karşı tarafı kontrol bakımından da bir ehemmiyet ifade etmez. Serbest meslek erbabının masraflarının nevi ve mahiyeti buna müsait değildir. Olsa olsa gayrimenkul iradı mükelleflerinin kontrolu mevzuu bahsolabilir ki, her yazıhanenin ve muayenehanenin rayici ve binaenaleyh kirası aşağı yukarı emsali ile kabili tâyin olduğundan bu kiranın serbest meslek erbabının defterlerinde tesbitine de lüzum yoktur.

Serbest meslek erbabının diğer masraflarının pek müteferrik olduğu ve vesikaya raptında müşkülât bulunduğu nazara alınırsa hakiki gider usulü ile serbest meslek erbabının kira, telefon, kâtip, hemşire gibi yardımcıların ücretinden gayri masraflarının defterlere intikal ettirilmemesi gibi haksız bir durum meydana çıkmakta olduğundan şüphe edilemez.

Götürü gider usulünün kaldırılmasının mucip sebebi olarak gösterilen umumi giderlerin az ve çok kazançlı avukatlar ve sair serbest meslek erbabında değişmediği, sabit kaldığı şeklindeki müşahedede hata payının büyük olduğunu vâkıalar teyideylemektedir.

Filhakika umumi giderler hattâ yazıhaneden yazıhaneye, muayenehaneden muayenehaneye büyük farklar göstermektedir. Çok kazanç, umumi giderleri ve diğer masrafların tezayüdünü mücibolmakta ve hattâ götürü gider bazan, serbest meslek kazancının elde edilebilmesi için ihtiyar edilen hakiki masrafın dununda kalmaktadır. Bu bakımdan, götürü gider usulünün müterakkiyet esasını rencide ettiği yolundaki mülâhazanın ciddî ve mukni bir mesnedi görülememektedir. Zaten vardığımız bu netice 193 sayılı Kanununun 78 nci maddesinde gayrimenkul irat sahiplerinde götürü gider usulünün muhafaza ve hattâ götürü giderin % 20 den % 40 a çıkarılmasıyla de teyyüdetmektedir.

Bununla beraber; vergide adaleti kemaliyle tesis ve zayıf delillere dayanmakta da olsa birtakım karşı mülâhazaları bertaraf için tadil teklifimizde artan gelirden insafı ve makul ölçülerle azalan bir indirim kabul edilmiştir.

Teklifimin kabulünü istirham ederim.

ADANA MİLLETVEKİLİ KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU'NUN TEKLİFİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

Madde 68. — Elde ettikleri yıllık gayrisâfi kazanç miktarı 30 bin lirayı geçmiyen serbest meslek erbabı dilediği takdirde yukardaki giderlere karşılık olmak üzere gayrisâfi kazancından % 30 nu götürü olarak indirebilir. Bu nisbet yıllık gayrisâfi gelirin 30 bin liradan 60 bin liraya kadar olan kısmı için % 25, 60 bin liradan 100 bin liraya kadar olan kısmı için % 20, 100 bin liradan 200 bin liraya kadar olan kısmı için % 17, 200 bin liradan yukarı olan kısım için % 15 tir.

Dişçiler ve röntgenciler bu nisbetlere % 10 ilâvesiyle bulunacak nisbetleri uygulayalar. Götürü gider usulünü kabul edenler 2 yıl geçmedikçe bu usulden vazgeçemezler.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Adalet Bakanı yürütür.

Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayuz ve 51 arkadaşının, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair Zirai Vergi kanunu teklifi (2/86)

MILLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümlerin ihdasına dair (Zirai Vergi Kanunu) teklifi, ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Anayasa ve İchtüzük hükümleri gereğince işin malî hükümlere taallük etmesi dolayısıyla malî yıl başından evvel kanuniyet kesbedebilmesi için gerekli muamelenin ivedilikle yapılmasına delâlet buyurulmasına saygıyla arz ve istirham ederiz.

İçel Senatörü <i>C. T. Okyayuz</i>	İçel Senatörü <i>Dr. T. Özdoğay</i>	İçel Milletvekili <i>M. Arıkan</i>	İçel Milletvekili <i>C. Kılıç</i>
İçel Milletvekili <i>B. Bozdoğan</i>	İçel Milletvekili <i>Dr. Y. Dermancı</i>	İçel Milletvekili <i>M. A. Arslan</i>	İçel Milletvekili <i>S. Kutlay</i>
İçel Milletvekili <i>İ. Ünal</i>	Samsun Senatörü <i>Dr. F. Tevetoğlu</i>	Samsun Milletvekili <i>A. F. Alişan</i>	Samsun Milletvekili <i>O. Şahinoğlu</i>
Samsun Milletvekili <i>B. Cömert</i>	Samsun Senatörü <i>C. Tokgöz</i>	Samsun Milletvekili <i>H. Kiper</i>	Samsun Milletvekili <i>H. Özalp</i>
Maraş Senatörü <i>C. Aksu</i>	Balıkesir Senatörü <i>E. Aka</i>	Balıkesir Milletvekili <i>H. Oğuzbeyoğlu</i>	Kayseri Senatörü <i>H. Dikeçligil</i>
Balıkesir Milletvekili <i>C. Kanpolat</i>	Balıkesir Milletvekili <i>C. Bilgehan</i>	Balıkesir Milletvekili <i>Dr. A. İ. Kıvrımlı</i>	İstanbul Senatörü <i>E. Menemencioğlu</i>
Eskişehir Senatörü <i>G. Uçagök</i>	Zonguldak Senatörü <i>T. İnci</i>	Adana Milletvekili <i>Dr. İ. Tekin</i>	Aydın Senatörü <i>O. S. Sarıgöllü</i>
Aydın Senatörü <i>F. Turhağil</i>	Cumhurreisi Kontenjanı <i>A. Ünlü</i>	Trabzon Senatörü <i>R. Zaloğlu</i>	Kayseri Milletvekili <i>V. Â. Özkan</i>
Kütahya Milletvekili <i>S. Şarpaşar</i>	Denizli Milletvekili <i>B. Şenel</i>	İsparta Milletvekili <i>Dr. S. Bilgiç</i>	Konya Milletvekili <i>F. Sükan</i>
Kırşehir Milletvekili <i>H. Özmen</i>	Antalya Milletvekili <i>İ. Ataöv</i>	Eskişehir Milletvekili <i>E. G. Sakarya</i>	Afyon Senatörü <i>A. Yılmaz</i>
Denizli Milletvekili <i>İ. Kocatürk</i>	Zonguldak Milletvekili <i>N. Beşer</i>	İstanbul Milletvekili <i>İ. H. Tekinel</i>	Çanakkale Milletvekili <i>S. Endik</i>
Çanakkale Milletvekili <i>A. N. Akay</i>	Adana Senatörü <i>M. Ünalda</i>	Adana Milletvekili <i>H. Aksoy</i>	Niğde Milletvekili <i>H. Özalp</i>
Kayseri Milletvekili <i>H. Aras</i>	Diyarbakır Milletvekili <i>A. D. Şen</i>	Konya Milletvekili <i>Dr. S. Yücesan</i>	Adana Senatörü <i>G. Avcı</i>
Elâzığ Senatörü <i>R. Giray</i>	Denizli Milletvekili <i>M. Çobanoğlu</i>	Elâzığ Milletvekili <i>N. Güray</i>	

ZİRAİ VERGİ KANUNU GEREKÇESİ

İlişikte sunduğumuz tasarının gerekçesine geçmeden önce memleketimizde tatbik edilmekte bulunan modern gelir vergisi rejimi muvacehesinde teklif ettiğimiz tasarının ihtiva ettiği vergilendirme usullerinin ilk bakışta uygunsuzluğu göze çarpmakta ise de, memleket şartları nazara alınca ve hususiyle ziraat erbabının modern gelir vergisi sisteminin mükellefe tahmil ettiği ve cibelerin yerine getirilmesi mevzuunda karşılaşacağı zorluklar ve bunun neticesi olarak idareninde altından kalkınılmaz tatbikat güçlükleri hesaba katılınca, ileride zirai kazançlarında diğer kazanç ve iratlar gibi modern gelir vergisi kanunu için de vergilendirme imkânlarını sağlayacak esas ve

formüller bulununcaya kadar 5 - 6 senelik muvakkat bir devreye maksur ve münhasır kalmak üzere bir nevi (hasıla vergisi) mahiyeti taşıyan (Zirai vergi Kanunu) namı altında zirai kazançların vergilendirilmesini istihdaf eden bu kanun tasarısını yüksek tetkiklerinize arz ediyoruz.

Hepimizce bilinen bir hakikattirki ziraatımız ve bu sahadaki çalışma usullerimiz henüz iptidailikten kurtarılmış değildir. Memleketçe istediğimiz huzurun sağlanmasında ve beklediğimiz kalkınmanın kazanılmasında şüphe yokki birinci plânda zirai sahada kıymetlendirebileceğimiz çalışmalarımız yer ve değer alacaktır. Bugün bu sahada çalışan müstahsıllarımızı içinde buldukları zorluklardan ayrı olarak gelir vergisi kanununun sevkettiği formüllerle vergi ödemeye mecbur ettiğimiz takdirde, esasen çok düşük bir mahiyet ve muhteva arz eden milli zirai istihsalimiz randıman bakımından geniş mikyasta zarar görecektir. Gerçekten 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun zirai kazançların teklifine ve bu kazançların vergilendirme hudutarını tâyin eden istisna hükümlerinin kabul ettiği esaslar muvacehesinde zirai istihsalin inkişafı değil, tam aksine bu istihsalin azaltılmasını adeta zorlamaktadır. Nitekim sözü geçen kanunun 12 nci maddesinde yer alan (işletme büyüklüğü ölçüsü) namı atındaki ölçüler zirai istihsali takyit ve tahdideder bir mahiyet arz etmektedir. Bir zirai seferberliğe her zamandan fazla muhtac olduğumuz bu devrede bu çalışmalarını bütün hızı ve faydasıyla tahrik edecek hükümlere şiddetle lüzum olduğu aşikârdır. Binaenaleyh bu kabîl zirai istihsali azaltabilecek takyidedici hükümlerden mutlak olarak sakınmak ve kaçınmak memleket çapında bir zaruret arz etmektedir.

Elimizde mevcut Toprak, Su Umum Mdürlüğünce hazırlanmış ilmî tetkiklere dayanır bir haritaya göre, Amerika'da nüfusun yüzde yirmisi ziraat sahasında çalıştığı halde, dünyanın zirai ürünler bakımından ambarı durumundadır. Buna mukabil memleketimizin de dâhil olduğu bir kısım topraklar nüfusun % 70 ni bu sahada çalıştırdığı halde, zirai ürünlerin yokluğu bakımından büyük sıkıntı çekmektedir. Bu mutlak gerçekte göstermektedir ki, müstahsıllarımız içinde bulunduğu bu şartlar bakımından her sahada yakın bir alâka ve desteğe muhtaç haldedir. Bu hakikati bütün sebepleriyle değerlendiren Hükümetimizde programına hâkim fikirde artan nüfusumuzun ihtiyaçlarını karşılayabilmek ve hattâ sanayimize yardımcı olabilmek için zirai yatırıma ehemmiyet verileceğini katî bir kanaatle kabul ve müdafaa etmiştir.

Büyük zorluklarla çalışan müstahsıllarımızı vergi formaliteleri bakımından kanuni zorluklara sürükleyerek, enerjisini ve istihsal şevkini kırmak; memleketin yarınki iktisadi kalkınması ve emniyeti için yeniden büyük zararlar doğuracak bir tat bikat olur.

Şunu hemen ilâve edelim ki; gerek teklifte umumiyet kaidesine, gerekse her nevi gelir sağlayan vatandaş zümresinin her gün ağırlaşan Devlet masraflarını karşılamak hususunda, vergi hukuku bakımından Devlet masraflarına iştirak mesuliyeti yönünden zirai gelirlerimizden de vergi cibayetini lüzumlu görmekteyiz.

Halen yürürlükte bulunan 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ihtiva ettiği, zirai kazancın vergilendirilmesine mütedair hükümleri aynen tatbik edildiği takdirde aşağıdaki müşahhas mahzurların doğacağı muhakkaktır :

1. Orta ziraat işletmeleri pek kısa bir zaman sonra ortadan kalkacak, rantabl olmıyan küçük işletmeciliğe gidilecektir. Bağlar, meyvalıklar muhtemelen sökülecek, küçülecektir. Bu türlü bir tatbikatta zirai istihsali süratle azaltacaktır.

2. Zirai sektörden beklenen vergi hâsılatı hiçbir zaman gerçekleşmeyecektir.

3. Vergi kaçırmak imkânı pek müsaïd olduğu için vergi ahlâkı geniş ölçüde zedelenecektir.

4. Zirai sektöre asla hususi teşebbüs tarafından yeni yatırım yapılmıyacaktır. Bunlardan ayrı olarak bu vergi sisteminin ziraat işlerimize neden uyamiyacağı hususlarını da şöylece tesbit ve ifade etmek mümkündür:

a) Ziraat işleri hiç bir zaman ticaret mekanizması gibi işlemez, ayrı bünyeye sahip bu kollara, aynı hükümlere tâbi bir Gelir Vergisi tatbik edilemez.

b) Çiftçinin defter tutmak mükellefiyeti ayrı bir büro ve külfetli muhasebe servisi tesisine bağlıdır. Kültür seviyesi malûm bulunan müstahsıllarımıza tahmil edilecek bu külfetin doğuracağı neticeler, kanaatimize göre izahtan vârestedir.

c) Memleketimizde zirai kazançları tesbit etmek çok güçtür. Bununla birlikte randıman tevsiği de müşküldür. Hakiki mahiyeti tesbit ise hemen hemen imkânsızdır.

d) Ziraat işlerinde yapılan masrafların birçokları ve bilhassa amele yevmiyelerinin tevsiği mümkün değildir.

e) Ticarete ve sanayide sermayenin sigorta emniyeti altında bulunmasına mukabil, ziraatta böyle bir garanti yoktur. Ayrıca zirai işletmelere yatırılan yatırımlar uzun yıllar masrafa ihtiyaç gösterir.

Bu mutlak gerçeklere göre 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun zirai kazançlara taallük eden hükümlerinin ivedilikle ilgasıyla yerine külfetsiz, ve fakat hakiki neticeler elde edecek ve bilhassa istihsali baltalamadan Hazineye külfet yüklemeyen menfaat sağlayacak diğer hükümleri ikamesi zaruridir.

Mevzuu bu zaviyeden ele alırsak, vergi matrahının üzerindeki mahsul değerinde hesaba katılması suretiyle sabit kıymetler üzerinden olması lüzumunu kabul etmiş oluruz. Bu türlü bir tatbikata gidildiği takdirde ne gibi faydalar sağlanabileceğini de kısaca arz ve ifade etmek istiyoruz :

1. Mahsulün değerine göre dekardan alınacak sabit esaslı vergi istihsali teşvik eder verimi artırır.

2. Geniş arazi sahiplerinin daha fazla vergi ödemelerini sağlar.

3. Verginin tahsili kolaylaşır, Devlete yeniden cibayet masrafları tahmil etmez, personel kadrosunu artıramaz ve bilhassa mükellefe kanuni mesuliyetler tevcih edebilecek bir külfet yükleyemez.

4. Alışılmış bir vergi sistemidir. Sosyal bünyemize uygundur. Yeni esas ve formüller buluncaya kadar en mahzursuz vasfı taşır.

5. Vergi miktarı, yetiştirilen mahsulün cinsine ve toprağın verimine göre değiştiğinden aynı cins mahsul yetiştiren ve fakat tabiat şartları ayrı olan bölgelerdeki müstahsılı bu farklara göre vergiye tâbi tutar.

6. İtalya ve Japonya'da öğrendiğimize göre zirai kazançlarda halen bu vergi sistemi tatbik edilmektedir. Bu memleketlerin istihsallerinin iki mislini aşan nisbetlere yükselmesine âmil olan en kuvvetli unsurların başında bu vergi sisteminin tatbiki gelmektedir.

7. Arazi sahası üzerinden alınacak vergiden küçük çiftçi muafiyet sınırı, elbette daha objektif ve isabetli ölçüler dâhilinde tesbit edilebilir.

Mutlaka inkişafı zaruri bulunan memleketimiz hayvancılığının muhtaç bulunduğu çok geniş yardım ve bilhassa hayvancılık bölgelerimizdeki yetiştiricilerimizin en fakir zümre bulunması aşikâr ve ayrıca, hemen her hayvancılığın bir ziraat şubesinin mütemmim kolu olması halleri göz önünde bulundurularak burada hayvan vergisi hususunda temas edilmemiş bu fasıl olduğu gibi vergiden hariç mütalâa edilmiştir.

8. Memleketimizde orman varlığının azalması dolayısıyla erezyonun tehlikeli bir hal aldığı katî olarak bilinen bir hakikattir. Memlekete büyük ve korkunç zararlar verebilecek bu hali önleyebilmenin en esaslı şartı orman yetiştirmek olduğuna göre; hususi teşebbüs tarafından bu sahada yapılacak çalışmaları teşvik etmek için, kurulacak hususi ormanlardan hiçbir nam ile vergi alınmaması faydalı görülmüştür.

C. SENATOSU İÇEL ÜYESİ CAVİT TEVFIK OKYAYUZ VE 51 ARKADAŞININ TEKLİFİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair (Zirai Vergi Kanunu) teklifi

MADDE 1. — Aşağıdaki çiftçiler kendi istihsallerine ve işledikleri sahalara göre vergiden muafdir. Hububat 1 000 dekara kadar, çeltik 100 dekara kadar, bunlardan gayri her çeşit mahsuller 200 dekara kadar vergiden muafdir. İşletmelerde ortak sayısı birden fazla da olsa

muafiyet haddi hububatta 1 000, çeltikte 100, bunlardan gayrı her çeşit mahsulde yine 200 dekadır. Her bir ortak bu miktarda ortaklıktaki hissesi nisbetinden muafiyetten faydalanır.

MADDE 2. — Birinci maddede yazılı miktarlardan üstün arazi işliyen çiftçinin ekili arazisinden hububatta 1 000 dekardan 2 000 dekara kadar zayıf araziden beher dekar için 0,50, orta araziden 1, iyi araziden 1,50 lira ve 2 000 dekardan yukarı miktar ne olursa olsun beher dekar için zayıf araziden 2, orta araziden 2,50, iyi araziden 3 lira vergi alınır.

Çeltik ekili araziden; 100 dekardan 500 dekara kadar zayıf araziden beher dekar için 5, iyi araziden beher dekar için 7,50 ve 500 dekardan yukarı miktar ne olursa olsun beher dekardan arazi cinsi tefrik edilmeksizin 10 lira vergi alınır.

Bundan gayrı her çeşit mahsul ekili araziden; 200 dekardan 1 000 dekara kadar, zayıf araziden beher dekar için 1,50, orta araziden 2,50, iyi araziden 4 lira ve 1 000 dekardan 2 000 dekara kadar zayıf araziden beher dekar için 2,50, orta araziden 4, iyi araziden 6 lira ve 2 000 dekardan yukarı miktar ne olursa olsun zayıf araziden beher dekar için 3, orta araziden 5, iyi araziden 8 lira vergi alınır.

MADDE 3. — Zeytin, şeftali, antepfıstığı 65 dekara kadar, diğer bilûmum meyva bahçeleri (narenciye dâhil) 40 dekara kadar, bağ ve sebze bahçeleri ise 40 dekara kadar olanları vergiden muaftır.

Dikiliştikten itibaren bağ ve şeftali bahçeleri 5, bilûmum meyva bahçeleri (narenciye dâhil) 10 sene vergiden muaftır.

Ortaklık veya icar şeklinde işlense dahi muaflık hadleri bu miktarları geçemez. Her ortak ortaklıktaki hissesi nisbetinden muafiyetten faydalanır.

MADDE 4. — Zeytin, şeftali, antepfıstığı, 65 dekardan fazlası için beher dekardan 20 lira, diğer bilûmum meyva bahçeleri (narenciye dâhil) 40 dekardan fazlası için beher dekardan 70 lira, bağ ve sebze bahçeleri 40 dekardan fazlası için beher dekardan 20 lira vergi alınır.

MADDE 5. — Dolu, sel, kuraklık ve don gibi tabii âfetler dolayısıyla mahsulün % 50 den fazlasının zarara uğramış olduğu tesbit edildiği takdirde mükellef, o yıl zarara uğrıyan kısmına ait vergiden muaf tutulur. Bu tesbit işi 6 ncı madde gereğince hazırlanacak tüzükte belirtilen yetkili merciler tarafından yapılır.

MADDE 6. — Türkiye'de ziraat arazisi zayıf, orta ve iyi olmak üzere 3 sınıfa ayrılır, bu ayırma bu kanunla tâyin ve tesbiti iktiza eden işler Maliye ve Ziraat Bakanlıklarının müştereken ve en geç 3 ay içinde hazırlıyacakları tüzük hükümleriyle tanzim edilir.

MADDE 7. — 193 sayılı ve 31.12.1960 tarihli Gelir Vergisi Kanununun ve Vergi Usul Kanununun zirai kazançlara mütedair hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 8. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

MADDE 9. — Bu kanun yayım tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

GEÇİCİ MADDE 1. — Zirai kazançların 1961 takvim yılı vergilendirilmesinde bu kanun hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Hususi teşebbüs tarafından kurulacak ve yetiştirilecek olan ormanlar her türlü vergiden muaftır.

Adana Milletvekili Ahmet Karamüftüoğlu'nun, Zirai Gelir Vergisi kanunu teklifi (2/90)

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIğINA

Zirai Gelir Vergisi Kanunu, gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.
Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

15 . 1 . 1962

Adana Milletvekili
Ahmet Karamüftüoğlu

GEREKÇE

5421 sayılı Gelir Vergisi Kanunu hazırlanırken zirai gelirler vergiden muaf tutulmuştur. Gayesi ziraati teşvik ve zirai istihsalı artırmak daha doğrusu zirai kalkınmasını yapamamış memleketimizde zirai istihsalı hınaeye etmektir.

Dünyanın her tarafında gelişmesi arzu edilen istihsal kolları muhtelif şekillerde Devlet himayesine alınması. Vergiden muaf tutmak bunlardan biri ve başta gelenidir. Şimdiye kadar bütün gayretlere rağmen ziraatimiz kalkınmamıştır. Halen ziraat, nüfusumuzun % 70 inin başlıca maişet kaynağı olmasına rağmen; geniş topraklarımızdan ekmeklik buğdayımızı temin edemiyor. Dışardan ithal çareleri arıyoruz. Keza Türkiye'de insan başına en küçük gelir ziraat sahasındadır. 1958 istatistiklerine göre, zirai nüfus başına yılda isabet eden millî gelir 980 lira. Buna karşılık, ziraat dışı nüfus başına isabet eden millî gelir ise, 2 285 liradır.

Bütün bunlara rağmen, kalkınmamış, kalkınmaya muhtaç ziraatimizden Devlete vergi vermek bir zaruret haline gelmiştir. Bu zaruretin icabı yerine getirilirken çok dikkatli ve tedbirli olmaya mecburuz. Aksi halde altın yumurtlayan tavuğu kesmiş oluruz. Bunun içindir ki, bünyeleri itibariyle tamamen değişik mahiyette bulunan ticari ve sanayi işletmeleri kapsıyan (Gelir Vergisi Kanunu) dışında müstakil bir (Zirai Gelir Vergisi Kanununa) zaruret olduğu aşikârdır.

Ziraatla uğraşan, nüfusunun % 90 ını okuyup yazmaktan mahrum istihsalı iklim şartlarına ve tabii âfellerin lütuf ve himmetine tevdi edilmiş. Zaman zaman fiyat dondurmalarına ve fiyat dalgalanmalarına mâruz bırakılmış, dâvasını savunacak ve sesini duyuracak tek bir mesleki teşekküle sahip kılınmamış, işçisi sigorta ve kanun himayelerinden mahrum bırakılmış ziraatin zavallı bir istihsal kolu olduğu cümlelerin malûmudur.

Çiftçinin bu dağımlık ve perişanlık içerisinde Umumi Gelir Vergisi Kanununun emrettiği formaliteleri ikmal ve tanzim edemeyeceği ve etmek maddeten mümkün olmayacağı bedihidir. Bütün bunlara rağmen Umumi Gelir Vergisi bünyesi içinde vergiye tâbi tutmakta zorlandığı takdirde; zaruretiler memnayı mübah kılar kaidesine hileyi şeriye yolları aranacak. O takdirde; ya muafiyet hudutlarının altına inme çarelerine başvurulacak zürra tedirgin olacak veya hile ve kaçakçılık yolları aranacaktır. Belki de terki meslek etmeye kadar gidileceğinden ciddi olarak korkular. Bu ihtimallerin biri dahi hem devleti hem milleti ve hem de çok muhtac olduğumuz istihsalı zarara sokar. Halbuki milletçe ve Devletçe çok kazanmaya mecburuz. Bu hakikatlerin ışığı altında getirilen bu kanunun bütün bu ihtimamları bertaraf edeceğine ve bünyemize en uygun bir kanun olduğuna inanıyorum.

Bilhassa vergide umumiyet, adalet ve cıbayet esaslarını muhtevi olduğu gibi; Devlete tahsili kolay ve müstakrar bir vergi getirmektedir. Üstelik ziraati teşvik ve istihsalı artırıcı karakterde olduğu bizden evvel zirai kalkınmasını yapmış milletlerin tecrübeleri ile sabittir. Bu sebeplere istinaden işbu Zirai Gelir Vergisi Kanununu arz ve teklif ederim.

ADANA MİLLETVEKİLİ AHMET KARAMÜFTÜOĞLU'NUN TEKLİFİ

Zirai Gelir Vergisi Kanunu

Vergi Mevzuu

MADDE 1. — Zirai kazançlar Gelir Vergisine tabidir. Bu vergi ekilmiş mahsulün dönümü üzerinden alınır.

Muafiyet

MADDE 2. — Bir çiftçi ailesinin asgari geçim haddi vergiden muafır.

Bu miktar aşağıda gösterilmiştir :

1. Hububatta 300 dönüm.
2. Pamuk, pancar, biber ve yerfıstığında 150 dönüm.
3. Bakliyat, keten, susam, ay çiçeği, tütün ve soyada 100 dönüm.
4. Sebze, bostan ve diğer mahsullerde 75 dönüm.
5. Zeytin, fındık, antepfıstığı ve şeftali bahçelerinde 75 dönüm.
6. Bağ, narenciye ve diğer bilûmum bahçelerde 50 dönüm.

Ortaklıkta Muafiyet

MADDE 3. — Zirai istihsal üçte bir veya ortaklık veya icar şeklinde yapılırsa dahi 2 ve 6 ncı maddelerde gösterilen muafiyet haddini geçemez. Her ortak ortaklıktaki hissesi nisbetinde muafiyetten faydalanır.

Dönümden alınacak Vergi

MADDE 4. — Asgari geçim haddinin dışında kalan her dönüm mahsulden aşağıda gösterilen vergi alınır :

1. Hububattan: Kıraç tarlada 1 lira, orta tarlada 2 lira, iyi tarlada 4 lira.
2. Pamuk, tütün, biber, susam, ayçiçeği, yer fıstığı, bostan ve sebzeden: Kıraç tarlada 4 lira, orta tarlada 9 lira, iyi tarlada 15 lira.
3. Bakliyat, keten, soya ve diğer mahsulden: Kıraç tarlada 3 lira, orta tarlada 6 lira, iyi tarlada 10 lira.
4. Fındık, şeftali, zeytin ve antepfıstığı bahçelerinden dönümde 30 lira.
5. Bağ, narenciye ve diğer bilûmum bahçelerden dönümde 60 lira,

Çeltikten Alınacak Vergi

MADDE 5. — Çeltik ziraatinin 150 dönümü vergiden muafır. Bu miktardan fazlası için: Zayıf çeltikten dönümde 3 lira. Orta çeltikten dönümde 9 lira. İyi çeltikten dönümde 16 lira vergi alınır.

Bu sınıflandırmayı çeltik komisyonları Ağustos 15 ten Eylül 15 e kadar yapar ve müstahsıla bildirir.

Bir hafta içinde itiraz edilmeyen tesbitler kesinleşir. İtiraz edilirse, idare âmiri, en yakın çeltik komisyonundan üç bilirkişi ister. Bu bilirkişilerin yapacağı tesbit kesindir.

Ağaçlardan Alınacak Vergi

MADDE 6. — Özel suretle yetiştirilmiş ağaçlıklar kesim zamanına kadar vergiye tabi değildir.

Odonluk ağacın kesim ve satımında ağaç başına 50 kuruş. Kerestelik ağacın kesim ve satımında ise ağaç başına 250 kuruş vergi alınır. Yetiştiricinin zatî ihtiyacı ve hayır işlerine bedelsiz verdiği ağaçlardan vergi alınmaz.

Hayvanlardan Alınacak Vergi

MADDE 7. — Mezbahalarda kesilen kıl keçi ve büyük baş hayvanlardan hayvan başına 5 lira. Küçük baş hayvanlardan keza hayvan başına 3 lira vergi alınır.

İhraç halinde bu vergi iki kat olarak tahsil edilir.

USUL HÜKÜMLERİ

Arazinin Ayrılması

MADDE 8. — Ziraat arazileri: Kıraç, orta ve iyi olmak üzere üç kısma ayrılır. Ayırma işi, Ayırma komisyonları tarafından yapılır.

Ayırma komisyonları mahalli idare âmirinin vazifelendireceği ziraat memurunun başkanlığında: Bir Maliye memuru, ziraat odasından bir, köy veya mahalle ihtiyar heyetlerinin seçecekleri bir bilirkişi ile muhtarlardan teşekkül eder.

Ayırma Muamelesi

MADDE 9. — Ayırma işlemi ilân edilen günde mahallinde yapılır. Altı nüsha olarak tutulan tutanaklardan birer tanesi ayırma komisyonu başkan ve üyelerine verilir. Bir tanesi de hemen mahallinde 15 gün müddetle ilân edilir. İlân süresi içinde itiraz vukubulmazsa ayırma işlemi kesinleşir. İtiraz vukuunda başka bir ayırma komisyonuna bu işlem yaptırılır. Bu ayırma kesindir.

Kesinleşen ayırmalar iki sene muteberdir.

Ahvali fevkalâde dolayısıyla arazinin bünyesinde değişiklik olursa iki sene beklenmeden yeniden tesbite gidilir.

Komisyonların Ücreti

MADDE 10. — Ayırma ve çeltik komisyonları Başkan ve üyeleri bu gördükleri işlerden dolayı ücret almazlar.

İtirazlı tetkikler ücretlidir. Ücreti itiraz edenlerden alınır. Bu husus tüzükle tesbit edilir.

Bahçelerin Vergisi

MADDE 11. — İkinci maddenin 5 ve 6 ncı bendinde yazılı bağ ve bahçeler; meyva vermiye başladıktan iki yıl sonra vergiye tabi olur.

Vergi beyannamesi

MADDE 12. — Vergiye esas olmak üzere mükelleflerin verecekleri beyannameler tüzükte gösterilir.

Muafiyetten faydalanma

MADDE 13. — Bir çatı altında yaşayanlardan ancak bir kişi vergi muafiyetinden faydalanabilir.

Vergi cezası

MADDE 14. — Müstahsılın beyannamede gösterdiği miktardan fazla mahsulü tesbit edilirse tesbit edilen fazlalığın vergisi 5 misli olarak tahsil edilir.

Vergi ödenmeyen haller

MADDE 15. — Dolu, sel, kuraklık, ve don gibi tabii âfetler dolayısıyla mahsulün % 40' dan fazlasının hasara uğralığı tesbit edilirse mükellef o yıl, o mahsulün vergisinden muaf tutulur. Mahsul sigortalı ise vergi tahsil edilir.

Tüzük

MADDE 16. — Maliye ve Ziraat Bakanlıkları tarafından en geç üç ay içinde bu kanunun sureti tatbikini gösterir bir tüzük düzenlenir ve Resmî Gazete ile ilân edilir.

İlga edilen kanun ve maddeler

MADDE 17. — 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 10, 11, 12, 13, 14, 19, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 112 ve 113 ncü maddeleri kaldırılmıştır.

Yürürlük maddesi

MADDE 18. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe giler.

MADDE 19. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/94)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ SAYIN BAŞKANLIĞINA

Serbest meslek kazançlarında götürü masraf usulünün kabulü hakkında kanun teklifi

31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi hakkındaki Kanunun serbest meslek erbabının kazançlarında götürü masraf usulünü tercih hakkını kaldırmış olması sebebiyle, bu kanunun bu meseleye ilişkin 68 nci maddesine bir fıkra eklenmesini aşağıdaki mucip sebepler altında Sayın Meclise arz ve teklif ederim.

12 . 1 . 1962

İstanbul Milletvekili

Reşit Ülker

ESBABI MUCİBE LÂYİHASI

31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesiyle, eski kanunun (3 . 6 . 1949 tarih ve 5421 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 52 nci maddesi) serbest meslek erbabına, vergiye matrah olacak kazançlarını tesbitte tanıdığı, gayrisâfi hâsılatlarından;

a) Gerçek masraflarını düşmek veya,

b) % 30 yahut % 40 oranında götürü gider indirimi yapmak, seçimsiz hakkını kaldırarak serbest meslek erbabının fiilen yaptıkları masrafları kaydetmeye mecbur etmiştir.

Yeni kanunun gerekçesi açıklanmadığı için götürü gider usulünün bırakılmasının gerçek sebepleri bilinmemektedir.

Bu usulün kaldırılması birçok yönlerden mahzurludur. Aynı zamanda da mesleki gelirlerden gerçek masrafların düşülmesi takdirinde, götürü gider usulünde alınacak sonuca nazaran, sanıldığı gibi farklı bir durum da meydana gelmiyecektir ve gelmemiştir.

1. Serbest meslek erbabının çalışmalarını, ticari ve sınıai işletmeler gibi bir hesap ve muhasebe nizamı içinde yürütmeleri, hususiyile memleketimizde istenemez :

Serbest meslek erbabı meslekî kazançlarıyla birlikte yaptıkları masrafları da defterlerinde göstermeye mecbur tutulmuştur. Ticari ve sınıai işletmelerin kayıt ve muhasebe usullerine uymaya mecbur tutulmuştur.

Ticari ve sınıai faaliyetler, mahiyeti icabı bir hesap ve muhasebe nizamı içinde yürütüldüğünden, bilânço veya işletme hesabı esaslarına göre vergilendirilmeleri, bu nevi işlerle uğraşanlar için bir zorluk arz etmez.

Halbuki, serbest meslek faaliyetlerinde durum böyle değildir. Ticari ve sınıai işletmelerin hesap ve muhasebe usulleri serbest meslek faaliyetinin bünye ve mahiyetine yabancıdır. Serbest meslek erbabının, sağladığı meslekî kazançla birlikte yaptığı bütün masrafları, demirbaş eşyaları için ayırması gereken amortismanları tuttuğu defterde muntazaman tesbiti ve hususiyile bu masraf kayıtları için vesika temin etmesi zor ve çalışma konuları itibariyle tamamen yabancı oldukları işlerdir.

Yapılan bütün masrafların günü gününe tesbit ve vesikalarının temin edilmesi, bu konuda karşılaşılabilecek en büyük müşkülâtı teşkil etmektedir. Serbest meslek erbabının giderleri, umumiyetle, muayyen müteferrik masraflardan terekübeder. Bu masraflardan mühim bir kısmı için vesika temini müşkül hattâ imkânsızdır. Yapılan her ödeme karşılığında fatura vermek alışkanlığı memleketimizde henüz yerleşmemiştir. Bâzi hallerde bundan özel maksatlarla çekinildiği bir gerçektir.

Diğer taraftan hangi giderlerin tevsiki mûtat olmalıyan masraflardan sayılacağı da, tamamen subjektif takdire bağlı bir husustur.

Bu konuda vergi tetkik elemanlarının müşterek bir görüşe sahibolmadıkları Gelir Vergisi Kanununun bugüne kadarki uygulanmasında belirmiş bir gerçektir.

Bu şartlar altında esasen hesap ve muhasebe usullerine yabancı olan serbest meslek erbabının ne gibi zorluklar ve ihtilâflarla karşılaşacakları kolaylıkla takdir edilebilir.

II - Serbest meslek faaliyetinde yapılan masraflarla sağlanan gelir arasında genel olarak değişmiyen bir oran vardır :

Serbest meslek kazançlarında da ticari kazançlarda olduğu gibi gerçek gider usulünün kabul edilmesi, eski kanundaki % 30 ve % 40 götürü gider esasının gerçek kazancı kavramak bakımından yetersiz görülerek vergi mükellefinin, bu gruba dâhil gelir unsurlarını da, fiilen elde edilen sâfi kazancı istinadettirilmek istenmesinden ileri gelse gerektir.

Vergiye tâbi sâfi kazançla, bu kazancın elde edilmesi için yapılan giderler arasında genel oran tesisi mümkün olmalıyan faaliyet ve teşebbüsler için böyle bir yola gidilmesi şüphesiz zarıdır.

Ancak serbest meslek erbabının meslekî masraflarını hasılatlarına olan nisbetinde böyle bir değişik manzara yoktur. Bu manzara bütün meslek mensuplarında, çok küçük farklarla daima sağlanan kârın belli bir yüzdesine tekabül etmektedir. Bu yüzde nisbeti umumiyetle sabittir. Yalnız kazanç miktarının 100 - 120 bin liranın üzerine ulaşması takdirinde masraf nisbeti bir düşüş kaydeder.

Bu hal, serbest meslek faaliyetlerinde masraf nevelerinin belirli ve miktarlarının, umumiyetle muayyen olmasından, aynı kazanç seviyesindeki meslek mensuplarının masrafları arasında aşağı - yukarı bir eşitlik bulunmasından ileri gelmektedir.

III - Gelir Vergisi Kanununun emek gelirine karşı daha himayekâr davranması gerekir :

Munhasıran emek mahsulü olan kazançların, bilindiği gibi, sermaye ve emek mahsulü olan kazançlara nazaran vergiye mukavemetleri azdır.

Bundan dolayıdır ki, modern vergi sistemlerinde emek ürünü olan ücret ve serbest meslek kazançları lehine bir discrimination yapılarak bu nevi kazançların vergi yükü, diğerlerine nazaran hafifletilmektedir. Bizim gerek eski gerekse yeni Gelir Vergisi Kanunumuzda böyle bir şey yapılmış değildir.

Hal böyle iken yeni kanunun götürü gider esasını bırakarak serbest meslek erbabına yeni külfetler yüklemekle bunun tamamen aksine bir yola gitmiştir. Aslında emek mahsulü olan kazanç

ların vergilendirilmesinde, bu gruba dâhil mükelleflere kolaylıklar sağlanması ve hattâ götürü gider indirim nisbetlerinin, vergi yüklerini azaltmak için, biraz yüksek tutulması gerekir.

Sonuç: Durumun yukarıda arz edilen noktalardan incelenerek tekrar götürü gider esasına dönülmesi ve indirim hadlerinin ona göre tâyini çok yerinde bir hareket olacaktır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ REŞİT ÜLKER'İN TEKLİFİ

Serbest meslek kazançlarında götürü masraf usulünün kabulü hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

EK FIKRA : Serbest meslek erbabı, diledikleri takdirde, yukarıda 1 - 9 numaralı fıkralarda yazılı giderlere karşılık olmak üzere hasılatlarından % 30, dişçiler ve röntkenciler % 40 a kadar bir miktar götürü olarak indirebilirler.

Götürü gider usulünü kabul edenler, iki yıl geçmeden bu usulden dönemezler.

MADDE 2. — Bu kanun 1 Ocak 1962 de yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

Kütahya Milletvekili Ali Erbek ve 18 arkadaşının, 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek bir madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi. (2/143)

MİLLET MECLİSİ YÜKSEK BAŞKANLIĞINA

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek bir madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifimiz gerekçesiyle birlikte ilişikte sunulmuştur.

Mevzuu ehemmiyetine binaen gereğinin bir an evvel yapılmasına müsaadelerinizi saygılarımızla rica ederiz.

10 Şubat 1962

Kütahya Milletvekili <i>Ali Erbek</i>	Uşak Milletvekili <i>Dr. İbrahim Bulanalp</i>	Manisa Milletvekili <i>Muammer Ertem</i>
Kayseri Milletvekili <i>Mehmet Sağlam</i>	Burdur Milletvekili <i>Nadir Yavuzkan</i>	Bursa Milletvekili <i>Sadrettin Çanga</i>
Uşak Milletvekili <i>A. Rıza Akbıykoğlu</i>	Bursa Milletvekili <i>Edip Rüştü Akyürek</i>	Manisa Milletvekili <i>Şevket Raşit Hatipoğlu</i>
Manisa Milletvekili <i>Yakup Kadri Karaosmanoğlu</i>	Kütahya Milletvekili <i>Rauf Kıray</i>	İzmir Milletvekili <i>Ziya Hanhan</i>
İsparta Milletvekili <i>Ali İhsan Bahm</i>	Sivas Milletvekili <i>İbrahim Göker</i>	İstanbul Milletvekili <i>Sabri Vardarlı</i>
İçel Milletvekili <i>M. Ali Aslan</i>	Adana Milletvekili <i>Mehmet Geçioğlu</i>	İsparta Milletvekili <i>Sadettin Bilgiç</i>
	Kütahya Milletvekili <i>Sadrettin Tosbi</i>	

GEREKÇE

Tehirini teklif etmiş bulunduğumuz geçici 10 ncu madde ile bir adaletsizlik önlenmiş bulunmaktadır. Zira bu madde içerisinde hariçten işçi almak muharrik kuvvet kullanmamak kayıt ve şartıyla oturdukları evlerde imâl ettikleri havlu, örtü, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü, dantelâ, nakış işlerini ve hasır sepet, süpürge, yapma çiçek, ip ve urganları dükkân açmaksızın satanlar vergiden muaf tutuldukları halde aynı işleri Gelir ve Kurumlar Vergisine tâbi mükelleflere ücret mukabilinde yapanlar vergiye tâbi tutulmuşlardır.

Halbuki bu gibi işleri kendileri yapanlar az - çok kendi sermayeleriyle emeklerini birleştirenlerdir. Muaf tutulmayanlar ise, böyle bir sermayeye de sahibolmayıp bu işi başkalarına yaparak çok cüzi miktarda ücret sağlıyan çok fakir bir zümredir. Şimdi aynı metinde ekonomik durumu daha üstün olanlar çalışmasına sermayesinin kârını da katanlar vergi dışı tutulurken, geçimini yalnız bu yoldaki çalışmasına bağhyanlardan vergi alınması bizatihi aynı madde içerisinde bir vergi adaletsizliğine yol açmaktadır. Bu adaletsizliğin giderilmesi Büyük Meclisin umumi bir temayülü olarak belirlemiştir. Hükümet, getireceği teklif ve vergi reformu içerisinde bu adaletsizliği gidermek ve bu sayılan hususları vergi dışı saymak kanaatinde bulunduğuundan ek 125 nci madde düzenlenmiş bulunmaktadır.

Bu durum karşısında verginin adaletsiz olduğu Hükümetçe de kabul edilerek kaldırılması cihe-tine gidileceğine göre bunun yalnızca 1961 yılı için tahsil edilmesi hukuk ve vergi prensiplerine ve adalet esaslarına aykırıdır. Bu sebeple bu teklifi getirmek zaruretini duymuş bulunuyoruz.

KÜTAHYA MİLLETVEKİLİ ALİ ERBEK VE 18 ARKADAŞININ TEKLİFİ

31 . 12 . 1960 tarih 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — 31 . 12 . 1960 tarih 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa aşağıdaki yazılı şekilde ek madde ve geçici bir madde eklenmiştir :

Ek madde 125. — 1961 yılı vergisinin tahsili hususu yeni tedvir olunacak hükümlere göre tes-bit edilir.

Geçici madde 10. — 31 . 12 . 1960 tarih 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 9 ncu maddesinin 6 ncı fıkrasındaki (Gelir veya Kurumlar vergilerine tâbi mükelleflere bu gibi işleri ücret mukabilinde yapanlar hariç.) ; hükmünün tatbiki bir yıl tehir edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 28 Şubat 1962 tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Lûtfi Bozcalı'nın, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin 1 ve 5 numaralı bentlerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/158)

**CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞI VASİTASIYLA MİLLET MECLİSİ
BAŞKANLIĞINA**

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesi 1 numaralı bendiyle 5 numaralı bendinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve mucip sebepleri ekli olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemlerin yapılmasını arz ve rica ederim.

26 . 2 . 1962

İzmir Senatörü
Ömer Lûtfi Bozcalı

ESBABI MUCİBE

1. Türkiye'nin iktisadi ve içtimai durumu ve kültür seviyesi ilkokulu bitiren veya bitirmeyen çocukların, muhtelif sebep ve saikler altında hayatını kazanmak ve aile efradına yardımcı olmak ve hattâ geçindirmek ve aynı zamanda istikbalini teminat altına alabilmek gayesiyle bir ticarethanede veya bir usta yanında veya bir serbest meslek erbabı yanında bir müddet parasız, zamanla karnı tokluğuna ve daha sonra haftada cüzi bir ücret veya aylık ücretler karşılığında çalışmak suretiyle sanat öğrenmeyi icabettirmektedir.

Bu suretle küçük yaşta mesleke çırak olarak girmekle hayata atılan çocuklar birkaç sene sonra ticaret usullerini, sanat veya serbest mesleke ait ilkel prensipleri öğrenirler. Bunlara verilen ücretler vergi mevzuu olamayacak derecede cüzi bulunduğu gibi daha fazla para talep edildiği takdirde ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı yanında çalıştırmıyacağından bu çocukların sanat, ticaret öğrenememeleri ve başboş kalmalarını mucibolmaktadır. Ve halen bu çocuklar vergiye ithal edilmiş bulduklarından sanat ve ticaret ve serbest meslek erbabı bunları yanlarına alamamaktadırlar.

2. Bilindiği üzere mülga Gelir Vergisi Kanununun 24 ncü maddesinin (5) numaralı bendi ile esnaf muaflığından faydalananlar yanında çalışan 13 yaşından küçük hizmet erbabının ücretleri Gelir Vergisinden müstesna tutulmuştu. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu çırakları vergiye ithali tatbikatta güçlükler doğurmuştur.

3. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesi (1) ve (5) numaralı bentleri 18 yaşını bitirmeyen çırakları kanunun şümulüne almış ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı yanında çalışan kimseler hakkında Maliye Bakanlığınca tanzim edilen iş ve hizmet nevi ve grupları itibarıyla her iş ve hizmet grubu için üç derece üzerinden götürü matrah tesbit etmekte ve bu cetvelere giren şahıslar yukarıda işaret ettiğimiz gibi parasız ve çırak olarak çalışsalar dahi, o matrahlar üzerinden vergi ödemekle mükellef tutulmaktadırlar.

Meselâ : Urla kazasında bir kunduracı yanına çırak olarak aldığı ondört yaşındaki Ali'ye kendisi haftalık ödemediği halde İzmir Takdir Komisyonunca üç derece üzerinden tayin edilmiş olan götürü matrahta 2 250 - 1 800 lira arasında birinci derece 2 250, ikinci derece 2 000, üçüncü derece 1 800 lira üzerinden Urla Mal Müdürlüğü bu çırağın derecelerden her hangi birisine ithal ederek vergisini tarh ve tahsil cihetine gider. Halbuki bu çocuk (çırak) daha birkaç yıl ustası yanında parasız çalışacak ve sanat öğrenecektir.

Gelir Vergisinin gayesi ve esası bir yılda bir şahsın elde ettiği sâfi kazancı vergilendirmektir. Kazanmamış ise vergi alınması mevzuabahsolmadığı gibi zarar ettiği takdirde de mütaakıp üç yılın kârından bu zararı mahsubettirmektedir. Einaenaleyh, kazanmayan ve kazanmasına da im-

kân olmyan çıraktan bilâitiraz vergi tarh ve tahsil cihetine gitmek Vergi Kanununa muhalif olduğu gibi içtimai adalet prensiplerine de tamamen aykırıdır.

4. Anayasanın 61 nci maddesinde; herkes kamu giderlerini karşılamak üzere malî gücüne göre vergi ödemekle yükümlüdür. Denildiğine göre, malî gücü sıfır olan ve kazanıp kazanmadığı da aranmyan çıraklardan vergi tahsil cihetine gidilmesi Anayasaya da aykırı düşmektedir.

5. 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 251 nci maddesinde karnesiz hizmet erbabı çalıştıranların sorumluluğundan bahsedilmekte ve zamanında karne almamış veya vergisini tarh ettirmemiş olan hizmet erbabının vergisi iş veren adına tarh edileceği ve ayrıca vergi cezası kesileceğini âmir bulunması ve ayrıca karnesini zamanında almış ve vergisini tarh ettirmiş olan hizmet erbabının zamanında ödenmemiş olan vergisi ve gecikme zammı yanında çalıştığı tesbit edilen iş verenden tahsil olunacağı cihetle de ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı bu külfetlerden uzak olmak maksadiyle muhtacolduğu halde yanında kimseyi çırak ve yardımcı olarak çalıştırmamakta ve çıraklık çağındaki çocuklar da ortalarda başıboş gezmekte ve memlekette içtimai ve iktisadi huzursuzlukların doğmasına ve çoğalmasına yardım etmekte ve çocukların kötü yollara gitmesine sebeb olmaktadır.

Şu itibarla bu kanunun tadili suretiyle 18 yaşını bitirmiyen çırakların vergiden istisna edilmeleri zaruretiyle kanunu teklif etmiş bulunuyorum.

17 . 2 . 1962

İzmir Senatörü
Ömer Lûtfi Bozcalı

C. SENATOSU İZMİR ÜYESİ Ö. L. BOZCALI'NIN TEKLİFİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin 1 numaralı bendi ile 5 numaralı bentlerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin (1) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

1. Kazançları götürü usulle tesbit edilen ticaret, sanat ve serbest meslek erbabı yanında çalışanlardan 18 yaşını bitirenler,

MADDE 2. — Aynı kanunun 64 ncü maddesinin (5) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5. Gerçek ücretlerinin tesbitine imkân olmaması sebebiyle, Danıştayın müspet mütalâasıyla, Maliye Bakanlığınca götürü ücret usulüne alınanlardan 18 yaşını bitirenler.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi (2/171)

C. Senatosu Yüksek Başkanlığına

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici iki maddesinin kaldırılmasına dair kanun teklifinin gereğinin yapılmasına delâletlerini saygı ile arz ederim.

C. Senatosu Adana Üyesi
Mehmet Ünal'dı

GEREKÇE

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre alınan götürü gelir vergisi, bu vergiye tâbi tutulan mükellef kütlesi tarafından birçok itiraz ve sızlanmalara ve hattâ bu vergide adalet bulunmadığına dair kanaatler izharına yol açmaktadır.

193 sayılı Kanunun asgari geçim indirimine ait gerekçesinde aynen şöyle ifade edilmektedir. «İndirim hadlerinin yeter derecede olmadığı, asgari geçim seviyesine ve netice itibariyle vatandaşın vergi ödeme gücüne göre ayarlanmadığı malûmdur.» Bu ifadeye göre de asgari geçim indirimi 5421 sayılı Kanunun 6908 sayılı Kanunla değiştirilen 32 nci maddesinde tesbidedilen miktarlardan daha tatminkâr miktarlar 193 sayılı Kanunun 31 nci maddesiyle kabul ve tesbit edilmiştir. Hal böyle iken geçici 5 nci madde ile de sadece bütçe imkânları ve Maliye Vekâletince hazır bulunacak vergi cetvellerinin hazırlanmasına fırsat vermek maksadiyle bu kanunla kabul edilen asgari geçim indirimi 1963 mali yılı başından itibaren uygulanacağı kabul edilmektedir. Götürü gelir vergisinin ilk tatbikatında nisbetle'in yüksek tutulması, hatalar yapılması zaten mükellefi sıkmakta iken asgari geçim indiriminin de bu kanuna göre tatbik edilmemesi adeta verginin ana prensiplerini haleldar etmektedir.

Diğer taraftan 193 sayılı Kanunun geçici 7 nci maddesi de kazanç erbabı ile ücret erbabı arasında farklı nisbetler tatbik edilmektedir ki bir müddet için de olsa mükellefler arasında tefrik yapılmasının tecvizi mümkün değildir.

Yukarda izah edilen sebeplerden dolayı mükellefin sıkıntısını önlemek maksadiyle 193 sayılı Kanunun geçici 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılması uygun mütalâa edilmektedir.

C. SENATOSU ADANA ÜYESİ MEHMET ÜNALDI'NIN TEKLİFİ

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun

MADDE 1. — 193 sayılı Kanunun geçici 5 ve 7 nci maddeleri yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

Geçici Komisyon raporu

Millet Meclisi

Geçici Komisyon

Esas No. : 1/307, 355

2/12, 66, 86, 90, 94, 143, 158, 171

Karar No. : 4

29 . 1 . 1963

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerin kaldırılması hakkında kanun tasarısı ile 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun geçici 5 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Hükümetçe hazırlanan kanun tasarıları ve Maraş Milletvekili Hasan Fehmi Evliya ile Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair kanun teklifi, Adana Milletvekili Kemal Sarıbrahimoğlu'nun 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi Cavit Tevfik Okyayuz ve 51 arkadaşının 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin ilgası ve yeni hükümler ihdasına dair Zirai Vergi kanunu teklifi, Adana Milletvekili Ahmet Karamüftüoğlu'nun Zirai Gelir Vergisi kanunu teklifi, İstanbul Milletvekili Reşit Ülker'in 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 68 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu İzmir Üyesi Ömer Lûtfi Bozca'nın 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 64 ncü maddesinin 1 ve 5 numaralı bentlerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi, Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Mehmet Ünal'dı'nın 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 5 ve 7 nci maddelerinin kaldırılmasına dair kanun teklifi ile Kütahya Milletvekili Ali Erbek ve 18 arkadaşının 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa ek bir madde ile geçici bir madde eklenmesine dair kanun teklifleri birleştirilerek ve 31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerinin kaldırılması hakkında Hükümetçe hazırlanan kanun tasarısı esas alınmak suretiyle ve Maliye Bakanlığı temsilcilerinin de iştiraki ile görüşüldü.

Komisyonumuzca yapılan görüşmeler sonunda maddeler, bentler ve fıkralar üzerinde yapılan değişiklikler mucip sebepleri ile birlikte aşağıda açıklanmıştır.

Her sosyal müessese gibi vergi sistemlerinde memleketlerin ekonomik, sosyal ve kültürel şartlarına tabi olarak devamlı bir değişiklik ve gelişme halindedir.

Vergi sistemlerinin memleket ekonomisine ve sosyal yapısına sıkı sıkıya bağlı olması sebebiyle iktisaden gelişme halinde olan memleketlerde bu tekâmülün daha süratle seyrettiği müşahade edilmektedir.

Plânlı kalkınma devresine giren ve aynı zamanda Müşterek Pazar camiasına girmek arzusunda bulunan memleketimizde de, vergi sisteminin memleket gerçeklerine uygun olarak geliştirilmesi zaruri bulunmaktadır.

Bu maksatla mevcut vergi sistemimizin, beş yıllık plânın Devlet sektörü masraflarını karşılamak üzere gerekli olan munzam vergi varidatını karşılayacak şekilde fiskal yönden, yatırımların ve sermaye terakümünün teşvik edilmesi gayesiyle ekonomik yönden, sosyal adalet hedeflerini gerçekleştirmeyi mümkün kılacak şekilde sosyal yönden müessiriyetinin artırılması, diğer yandan vergi mevzuatının kolaylıkla tatbikini teminen mantıkî, açık ve basit bir hale getirilmesi lâzımgelmektedir.

Komisyonumuzca tetkik edilen tasarı yukarıda açıklanan bu hedeflere müteveccih olarak hazırlanmış olup, aynı zamanda 31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Kanunla vergileme şümulü içine alınarak 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı Kanunla tatbiki tehir edilen Tarım Kazançları Vergisi

ile 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunla uygulanması durdurulan, ücretleri ve ticari kazançları götürü usulde vergiye tabi tutulan mükellefler bakımından da yeni esaslar getirmektedir.

Komisyonumuzca tadil edilen maddelerin gerekçesi :

Tasarı Maddesi 1. — 193 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinin iki numaralı bendinin tadiline mütaallik bu maddede «mez-kûr» tâbiri «adı geçen» olarak değiştirilmiş ve adı geçen daire ve müesseseler meyanına «teşekkül» tâbiri de ilâve edilmiştir.

Tasarı Maddesi 5. — Aynı kanunun 9 ncu maddesinin birinci fıkrasının 1, 2, 3 ve 6 numaralı bentlerinin tadiline mütaallik bu maddenin 1, 2, 3 ve 6 numaralı bentlerinde yapılan değişikliklerin gerekçesi aşağıda açıklanmıştır :

Bent 1. a) Hükümet tasarısında gezici olarak perakende ticaret ile iştigal eden esnaf için konulan nüfus kaydı, kazanç ve vergi ödeme gücüne tam bir karine teşkil etmediği mütalâası ile metinden çıkarılmıştır.

b) Tasarıdaki gezici şartı, bir iş yeri açmaksızın muayyen yerlerde çalışan esnafı da kapsıyacak şekilde genişletilmiştir.

c) Parça değeri yüksek eşyanın satışı ile iştigal eden ve bu sebeple kazançları yüksek olanlar ile giyilecek eşya ve bakkaliye maddelerini pazar takibi suretiyle satarak, aynı maddedeki sabit iş yerlerinde alıp satanlar, muvazi kazanç sağlayan esnaf, bente ilâve edilen parantez içindeki hükümle muafiyet dışında bırakılmıştır.

Bent 2. Bu bent tasarı ile derpiş olunan esas daha vazih hale getirmek üzere yeniden kaleme alınmış ve ayrıca bentte sayılan küçük sanat işlerini Gelir ve Kurumlar Vergisine tabi olan mükelleflere ârizî olarak yapanların da muafiyetten istifade etmelerini teminen, bendin sonuna parantez içindeki hüküm ilâve edilmiştir.

Bent 3. Bu bentteki nüfus kaydı kaldırılmak suretiyle muafiyet hududu, nüfusa bakmaksızın Köy Kanununun tatbik edildiği yerleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir.

Bent 6. Bent ile vaz'edilen esas aynen bırakılmış, bâzı el sanatı nevileriyle her nevi turistik eşya imalini maddede belirtilen şartlara uygun olarak yapanların, esnaf muaflığından istifade etmelerini sağlamak üzere bente gerekli ilâveler yapılmıştır.

Zirai kazançların vergilendirilmesi ile ilgili hükümler :

Zirai kazançların vergilendirilmesine mütaallik hususlarda 193 sayılı Kanunda değişiklik yapılmasına mütedair tasarı hükümleri, çiftçi mümessilleri ile bu konuda kanun teklifleri bulunan Sayın Senatör ve Milletvekilleri de dinlendikten sonra bir genel görüşme açılmak suretiyle görüşmüş ve neticede zirai kazançların Gelir Vergisi sistemi içinde vergilendirilmesi hususunda prensip kararına varılmıştır.

Diğer taraftan, 193 sayılı Kanunun 10 ncu maddesinin tadiline mütaallik olan altıncı madde dolayısıyla, küçük çiftçi muaflığı için tasarı ile derpiş olunan hükümler topluca gözden geçirilmiş ve Hükümet tasarısında yer alan iki muaflık ölçüsünden :

a) İşletme büyüklüğü ölçüsü ile satış tutarı ölçüsü arasında randıman bakımından bir irtibat bulunmaması,

b) Mahsul nevelerine göre tesbit edilen gruplar arasında keza randıman bakımından ahenksizlik müşahede edilmesi,

c) İşletme büyüklüğü ölçüsünün muafiyete kıstas olması halinde, bir kısım mükelleflerin millî ekonomiye zarar verecek bâzı muvazaalı yollara gitmesi ihtimali muvacehesinde, işletme büyüklüğü ölçüsünün küçük çiftçi muaflığına mesnet alınması mahzurlu görülerek muaflığın tâyininde sadece satış tutarı ölçüsü ile iktifa edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu karar muvacehesinde tasarının küçük çiftçi muaflığı ile ilgili hükümlerinde yapılan değişiklikler aşağıda gösterilmiştir.

Tasarı Maddesi 6. — Bu madde yukarıda zikredilen karara muvazi olarak, küçük çiftçi muaflığının tesbitinde sadece satış tutarı ölçüsünü nazara alacak şekilde değiştirilmiş ve bu maksatla maddede gereken değişiklikler yapılmıştır.

Ayrıca tasarının sekizinci maddesinde mevzu bahis ölçülerin, adı geçen maddede yapılan tadilat ile hasılat bildirimine esas alınması kararlaştırıldığından, altıncı maddede tesbit edilen esasların hasılat bildiriminde de dikkate alınmasını teminen bu maddesinin sonuna bir fıkra ilâve edilmiştir.

Tasarı Maddesi 7. — Aynı kanunun 11 nci maddesinin tadiline mütaallik bu madde esas itibarıyla aynen kabul edilerek, tasarının sekizinci maddesinde derpiş olunan ölçülerden vaz geçilmesi sebebiyle maddede buna göre gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Tasarı Maddesi 8. — 193 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin tadiline mütaallik bu madde yukarıda açıklandığı şekilde muafiyet kıstasları arasından çıkarılarak, maddede yazılı ölçülerin hasılat bildirimine esas olması kabul edilmiştir.

Maddenin yeniden tedvin edilen şekline göre, zirai mahsul ve faaliyet neveleri için maddede belirtilen hadleri aşanlar vergi dairelerine hasılat ve satışlarının yekûnunu bildireceklerdir. Bu bildirim, Gelir Vergisi Kanununda yıllık beyannamenin verilmesi için derpiş olunan süre içinde yapılacağı tabiidir.

Diğer taraftan ikinci grupta yazılı mahsuller meyanına kendir mahsulü ilâve edilmiş ve yukarıda arz edilen sebeplerden ötürü lüzumsuz hale gelen son fıkra madde metninden çıkartılmıştır.

Tasarı maddesi 9. — Aynı kanunun 13 ncü maddesinin tadiline mütaallik maddede, Hükümet tasarısındaki 50 bin liralık satış tutarı ölçüsü aynen muhafaza edilmiş, 193 sayılı Kanunun 13 ncü maddesinin son fıkrası ise işletme büyüklüğü ölçüsünün muaflik kıstası olarak kabul edilmemesi sebebiyle madde metninden çıkarılmıştır.

Komisyonda tasarıya ilâve edilen madde :

Tasarı maddesi 10. — Komisyonca 12 nci maddede yazılı ölçülerin muafliğe tâyine esas olmaktan çıkarılması üzerine, 193 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin de buna mütevazi olarak tadili zaruri olmuş ve tadil tasarısında yer almayan bu madde, komisyonca onuncu madde olarak kabul edilmiştir.

Bu sebeple tadil tasarısındaki mütaakıp madde numaraları, tasarının son şeklinde birer artırılmak suretiyle yer almış bulunmaktadır.

Tasarı maddesi 14. — (Bu madde Hükümet tasarısının 13 ncü maddesine tekabül etmektedir.)

a) 193 sayılı Kanunun 23 ncü maddesinin 2 numaralı bendinin tadiline mütaallik olarak çiftçilerin ziraat işlerinde çalışan işçilerin ücretlerine mütedair istisna hükmü, tatbikatta aksaklıklara mahal vermemek gayesiyle bu bent sonuna eklenen parantez içindeki ibareyle, bâzı iş nevelerinin de bu istisnaya dâhil olduğu belirtilmek suretiyle daha vâzıh hale getirilmiştir.

b) Aynı kanunun 23 ncü maddesinin 5 numaralı bendine ilâve olunan bir ibareyle çiftçi mallarını koruma bekçilerinin ücretlerinin de vergiden müstesna olması temin edilmiştir.

Yatırım indirimi ile ilgili hükümler :

Ticari veya zirai kazançları vergiye tâbi mükellefler tarafından yapılan yatırımlara muayyen nisbetlerde vergi matrahından indirilmesine mütaallik Hükümet tasarısının 16 ncı maddesi ile ihdas edilen hükümler, özel sektör temsilcileri ile Devlet Plânlama Dairesi temsilcileri dinlenmek suretiyle görüşülmüştür.

Müzakerelerin neticesinde, tasarıda ek madde halinde getirilen hükümler esas itibarıyla uygun görülmüş, aşağıda gösterilen tadillerle birlikte madde kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 16. — (Bu madde Hükümet tasarısında 15 nci maddeye tekabül etmektedir.)

Gelir Vergisi Kanununa yatırım indirimi başlıklı sekizinci bölüm eklenmesine mütedair hükümler, Hükümet tasarısında ek altı maddeden müteşekkil bulunmaktadır.

Ek madde 1. — Maddeye vuzuh vermek maksadıyla «ticari ve zirai kazançları» deyimi «ticari veya zirai kazançları» haline getirilmiştir.

Ek madde 2. — Dört numaralı bentte yer alan 125 bin liralık en az yatırım ölçüsü, tarım sektörünün yatırımlara teşviki maksadıyla 50 bin liraya indirilmiştir.

Beş numaralı bentte mevzu bahis hususlar, yatırım komitesinin kuruluşuna mütaallik altı numaralı ek madde ile birlikte görülmüş ve neticede;

a) Hükümet tasarısında yatırım indiriminden faydalanacak olan mükelleflerinin taleplerinin Devlet Plânlama Dairesinin mütalâası alınmak suretiyle yatırım komitesince incelenerek tasdik edileceği açıklanmıştır.

Komisyonumuz bu kabîl müracaatların ticari hayatın akışına mütenazır olarak süratle incelenmesini teminen iki ve üçüncü bentlerde derpiş olunan şartlar hakkında, bu konuda teknik ve salâhiyetli bir organ olan Devlet Plânlama Dairesinin mütalâasının esas alınmasını, Maliye Bakanlığınca yapılacak tetkikatın ek ikinci maddenin bir ve dördüncü bentlerinde yazılı hususların araştırılmasına ve tasdikine inhisar ettirilmesini uygun görerek, beşinci bendi buna göre yeniden kaleme almıştır. Bu sebeple Yatırım Komitesinin kuruluşuna, görev ve yetkilerine ait ek altıncı madde tasarı metninden çıkartılmıştır.

b) İlgili dairelerce yapılacak tetkikin muayyen bir müddette neticeye bağlanmasını teminen tetkik ve tasdik süresinin Devlet Plânlama Teşkilâtında iki ayı, Maliye Bakanlığında bir ayı geçmiyeceği hükmü vaz'edilmiştir.

c) Diğer taraftan zirai sektörün özelliği dikkate alınarak mahiyeti itibariyle gider mahiyetinde olan gübre ve ilâç ile ilgili yatırımlarda ihtiyaç ve sarfın mahallin en büyük mal memuru ve ziraat teşkilâtı tarafından tetkiki ve tasdiki ile yetinilmesi ve bunların Devlet Plânlama Teşkilâtı ve Maliye Bakanlığınca tetkik ve tasdikine mahal bulunmadığı mütalâası ile beşinci bendin sonuna bir fıkra ilâve edilmiştir.

Ek madde 3. — Yatırım indiriminin münhasıran öz sermayeden karşılanan yatırımlara inhisar ettirilmesi hususundaki tasarı hükmü prensip olarak kabul edilmiştir. Ancak zirai alanda çiftçinin sermaye kifayetsizliği içinde bulunduğu dikkate alınarak, muayyen kanallardan temin edilen kredi ile yapılan yatırımların da indirimden faydalanmasını teminen maddeye bir fıkra ilâve edilmiştir.

Ek madde 5. — Hükümet tasarısında mevcut komple tesislerde yatırım tamamlanmadan ve diğer yatırımlarda ise istimal ve istihsale başlanmadan yatırıma mevzu aktif değerlerin topluca satışı halinde yatırım indirimi dolayısıyla alınmamış olan vergilerin yüzde 20 esasiyle tahsil olunacağına dair hükmün, yatırım yapacakları için başlangıcında tereddüde sevk edeceği mütalâası ile tadili ve verginin tahsili ile iktifa edilerek ceza şartının kaldırılması kararlaştırılmıştır.

Diğer taraftan bu maddenin sonuna, yatırım indirimi şartlarının ihlâli sebebiyle zamanında alınmayan vergi ve cezaların tarh veya kesilmesinde esas alınacak zaman aşımı süresinin başlangıcını tâyin eden bir hükmün ilâvesi uygun bulunmuştur.

Ek madde 6. — Yukarda mâruz sebepler dolayısıyla tasarı metninden çıkarılmıştır.

Bu durum karşısında Hükümet tasarısındaki ek madde 7, komisyonumuzca ek madde 6 olarak kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 23. — (Bu madde Hükümet tasarısında 22 nci maddeye tekabül etmektedir.)

193 sayılı Kanununun 54 ncü maddesinin tadiline mütaallik bu madde sonuna bir fıkra ilâve edilmek suretiyle götürü gider emsallerinin il komisyonlarınca tesbitinde, mükellefler aleyhine bâriz farklar olmamasını teminen muayyen bir asgari nisbetin tâyini kararlaştırılmış ve bu nisbet, 193 sayılı Kanununun tatbiki sırasında tesbit edilen emsaller ve memleket gerçekleri nazara alınarak asgari yüzde 70 olarak kabul edilmiştir.

Tasarı maddesi 28. — (Bu madde Hükümet tasarısında 27 nci maddeye tekabül etmektedir.)

193 sayılı Kanununun 59 ncu maddesinin tadili hakkındaki bu maddenin son fıkrası tadil edilerek zirai kazancın bilânço esasına göre tesbitinde de işletmede istihsal olunan mahsullerden, teşebbüs sahibi ile eşi ve velâyet altındaki çocukları tarafından istihlâk edilen kısımların hâsılâta ilâve edilmemesine imkân verilmiş bulunmaktadır.

Tasarı maddesi 43. — (Bu madde Hükümet tasarısında 42 nci maddeye tekabül etmektedir.)

Aynı kanununun 88 nci maddesinin tadiline dair olan bu maddede zararların mütaakıp senelere nakline mütaallik 4 yıllık süre 5 yıla çıkarılmıştır.

Tasarı maddesi 63. — (Bu madde Hükümet tasarısında 62 nci maddeye tekabül etmektedir.)

193 sayılı Kanunun geçici 5 nci maddesi ile aynı kanunun 31 nci maddesinde yazılı geçim indirimi hadlerinin bütçeye tahmil edeceği külfet nazara alınarak, daha sonraki tarihlerde yürürlüğe girmesi derpiş olunmuştur. Hükümet tasarısı, plân tatbikatının gerektirdiği malî imkânı sağlamak maksadıyla bütçe muvazenesine 165 milyon lira civarında menfi bir tesir icra edecek olan yükseltilmiş geçim indirimi hadlerini bir müddet için tehir etmeyi zaruri görmüştür.

Komisyonumuz, bu madde hükmünü esas bakımından uygun mütalâa ederken aşağıdaki hususata bilhassa göz önünde bulundurmıştır.

a) Tasarının 51 nci maddesiyle kabul edilen yeni Gelir Vergisi nisbetleri, düşük ve orta gelirlerde de mükellefler lehine tadil edilmiş olduğundan, asgari maaş ölçüsü civarında gelir elde eden mükelleflerden alınacak Gelir Vergisi bu sebeple muayyen miktarlarda azalmaktadır.

b) Hükümet 1 Mart 1963 tarihinden itibaren memur maaşlarına yüzde 15 nisbetinde zam tatbikini uygun görmüş ve Bütçe Karma Komisyonunca kabul edilen gider bütçelerine buna göre ödenek tahsis etmiştir. Bu suretle yapılacak zam ile memur ve daimî hizmetlilerin gelirlerinde bu yönden de bir miktar artış olacaktır.

c) Bu maddeye komisyonumuzca bir fıkra ilâve edilmek suretiyle Hükümete, en az geçim indiriminde tatbik edilecek yeni hadleri malî imkân müsaidolduğu takdirde bu maddede kaydedilen tarihlerden evvel tatbik için yetki verildiği gibi, memurlarla birlikte zam alamayan işçilerin, götürü usulde vergilendirilen serbest meslek erbabı ile esnafın gelirine 193 sayılı Kanunla kabul edilen yükseltilmiş geçim indirimi hadlerinin tatbikine devam edilmesi hususunda da imkân sağlanmış bulunmaktadır.

Tasarı maddesi 64. — Bu madde tasarı metnine komisyon tarafından ithal edilmiş olup, 193 sayılı Kanunun geçici 8 nci maddesinin tadiline mütaalliktir.

Aşağıdaki maddelerde görüleceği veçhile, 1961 yılında elde olunan zirai kazançlardan Gelir Vergisi alınmayacağına dair yeni bir hüküm vaz'edilmiş bulunmaktadır. Bu durum karşısında 193 sayılı Kanunun sekizinci maddesinde yazılı, ilk defa mükellefiyete giren çiftçilerle ilgili cezasız süre fiilen iki yıla inmektedir. Komisyonumuzca bu sebeple cezasız sürenin bir yıl müddetle artırılması ve bu hükümden ziraatçilerle birlikte ticaret erbabının da istifade ettirilmesi uygun görülmüştür.

Komisyonumuzca tasarıya ilâve olunan 64 nci madde dolayısıyla Hükümet tasarısının 63 nci maddesi 65 nci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici madde 2. — 1961 yılında elde edilen zirai kazançlardan Gelir Vergisi alınmaması kararlaştırılmış olduğundan Hükümet tasarısının zirai kazançlara ait hükümlerden bâzısının 1961 yılı başından itibaren yürürlüğe germesine mütedair geçici ikinci maddesindeki (a) fıkrasına lüzum kalmamıştır. (b) fıkrası (a) fıkrası olarak kabul edilerek mütaakıp fıkraların harfleri buna göre değiştirilmiş olmakla beraber metin içindeki madde numaraları üzerinde de komisyonumuzca kabul edilen maddelere uygun olarak gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Diğer taraftan bu geçici maddeye bir (d) fıkrası ilâve edilmek suretiyle, tasarının 63 nci maddesi ile kabul edilen en az geçim indirimi hadlerine mütedair hükümlerin 1.3.1963 tarihinden itibaren tatbik olunması ve bu suretle, 1.1.1963 tarihinde yürürlüğe girmiş olan 193 sayılı Kanunun geçici beşinci maddesinin (b) fıkrasındaki esaslar dairesinde vergilendirilen mükelleflerden vergi farklarının geri alınması suretiyle birtakım girift tatbikata mahal verilmemesi imkânı sağlanmış bulunmaktadır.

Geçici madde 3. — Bu maddede yapılan değişiklik Hükümet tasarısındaki 42 nci maddenin yukarıda arz edilen sebeplerle komisyonumuzca 43 nci madde olarak kabul edilmesinden ibarettir.

Geçici madde 4. — Hükümet tasarısında 193 sayılı Kanunda yazılı yüz bin liralık haddi aşması sebebiyle 1962 yılı zirai kazancını işletme hesabı esasına göre tesbit eden ve fakat yıllık satış tutarı, tadil tasarısı ile kabul edilen yüz elli bin liralık haddin altında olan çiftçilerin bu yıla ait zirai kazançları için tuttıkları deftere müsteniden işletme hesabı esasına göre vergilendirilmelerine imkân verilmekte idi.

Komisyonumuz, zirai vergilerin tarh ve tahsilinin bir kanunla tehir edilmiş bulunması sebebiyle vergi mükellefi olan çiftçilerin 1962 yılında Gelir Vergisi Kanununun kendilerine yüklediği bâzi mecburiyetleri yerine getirememiş olabileceklerini göz önünde tutarak, 1962 yılında elde edilen zirai kazançların vergilendirilmesinde kazanç tesbiti usulü bakımından mükellef lehine bir serbesti tanınmasını uygun görmüş ve maddeyi bu esaslara göre yeniden tedvin etmiştir.

Geçici madde 5. — 1961 yılında elde edilen zirai kazançların vergilendirilmesinden vazgeçildiğinden maddede bu maksatla lüzumlu değişiklikler yapılmıştır.

Geçici madde 6. — Hükümet tasarısında 1961 ve 1962 yılı zirai kazançlarının vergilendirilmesine ait bâzi hükümler mevcut bulunmakta idi.

Komisyonumuz yukarda da açıklandığı veçhile 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı Kanunla tarh ve tahsili tehir olunan zirai kazanç vergilerinden 1961 yılına aidolanının tarh ve tahsilinden sarf-nazar edilmesine karar vermiş ve 1962 yılına ait zirai kazanç vergilerinin de umumi hükümler dairesinde ve 4 taksitte alınmasını uygun görerek geçici altıncı maddeyi buna göre yeniden tedvin etmiştir.

Geçici madde 7. — Komisyonumuzca 193 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin son fıkrası hükmü kaldırılmış olduğundan adı geçen fıkraya atıf yapan bu geçici madde hükmüne lüzum kalmaması sebebiyle madde, tasarı metninden çıkarılmıştır.

Bu sebeple tasarının geçici sekizinci maddesi, yedinci madde olarak kabul edilmiştir.

Geçici madde 8. — (Bu madde Hükümet tasarısının geçici dokuzuncu maddesine tekabül etmektedir..)

Hükümet tasarısında, tatbiki 46 sayılı Kanunla tehir edilmiş bulunan ücretleri ve ticari kazançları götürü usulde tesbit edilen mükelleflere ait vergilerin tarh ve tahsiline mütedair olan bu madde, prensibolarak uygun görülmeyle beraber, beşinci ve yedinci fıkralarında komisyonumuzca yapılan değişikliklerle 1962 bütçe yılı götürü ücretleriyle 1961 takvim yılı götürü ticari kazançlarına ait vergilerin dört eşit taksitte ve Maliye Bakanlığınca uygun görülecek devrelerde tahsiline imkân verilmiş bulunmaktadır.

Geçici madde 9. — (Bu madde Hükümet tasarısının geçici onuncu maddesine tekabül etmektedir.)

Bu maddedeki tadilat, komisyonumuzca madde numaraları üzerinde yapılan değişiklikler sebebiyle madde metninde yer alan 50 nci maddenin, 51 nci madde olarak kabul edilmesinden ibarettir.

Yukarda arz edilen sebeplerle Hükümet tasarısında yer alan yürürlüğe mütedair 64 nci madde, 66 ncı madde olarak ve kanunun yürütülmesine mütaallik 65 nci madde de 67 nci madde olarak değiştirilmiştir.

Komisyonumuzca tadiline lüzum ve ihtiyaç görülen maddeler değişikliğinin mucip sebepleriyle birlikte yukarda gösterilmiştir.

Hükümet tasarısında yer alan diğer maddelerin gerekçelerine iştirak edildiğinden onuncu maddeden itibaren numaralar değiştirilmek suretiyle aynen kabul olunmuştur. Tasarıya bağlı cetveller de aynen kabul edilmiştir.

Komisyonumuz bu kanun tasarısının, işin mahiyetine ve müstaceliyetine binaen öncelik ve ivedilikle görüşülmesini kararlaştırmış bulunmaktadır.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı	Başkanvekili	Sözcü	Kâtip
Diyarbakır	Kayseri	Balıkesir	Çorum
R. İskenderoğlu	M. Yüceler	F. İslimyeli	F. Küreli
İmzada bulunamadı.			
Adana	Adana	Ankara	Aydın
Söz hakkım mahfuzdur.	Söz hakkım mahfuzdur.	I. Gence	N. Müren
Y. Aktimur	A. Savrun		

Aydın Söz hakkım mahfuzdur. <i>I. Sezgin</i>	Burdur Söz hakkım mahfuzdur. <i>N. Yavuzkan</i>	Bursa Söz hakkım mahfuzdur. <i>Z. Uğur</i>	Bursa Söz hakkım mahfuzdur. <i>B. C. Zağra</i>
Çankırı <i>R. İnceler</i>	Denizli <i>İ. Ertan</i>	Denizli Söz hakkım mahfuzdur. <i>İ. Kocatürk</i>	İstanbul 12 ve 13 ncü maddeler- de söz hakkım mahfuzdur. <i>V. Özarar</i>
İzmir söz hakkım mahfuzdur. <i>M. Uyar</i>	Kars <i>L. Aküzüm</i>	Konya <i>S. Aytan</i>	Konya <i>K. Ataman</i>
Konya Söz hakkım mahfuzdur. Bâzı hususlara muhalifim. <i>İ. Baran</i>	Kütahya <i>A. Erbek</i>	Manisa <i>M. Erten</i>	Maraş <i>A. Hüdayioğlu</i>
Mardin <i>S. Güneşan</i>	Ordu O. N. Hazinedar İmzada bulunamadı.	Samsun <i>F. Ceylân</i>	Siirt Söz hakkım mahfuzdur. <i>C. Aydın</i>
Sivas <i>R. Günay</i>	Van <i>Ş. Kösereisöğlü</i>	Yozgat <i>M. Kecipir</i>	Zonguldak Söz hakkım mahfuzdur. <i>R. Karakaşoğlu</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

31 . 12 . 1960 tarih ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerinin kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

2. Resmî daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları (bu gibilerden, buldukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Gelir Vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar, mezkûr kazanç ve iratları üzerinden ayrıca vergilendirilmezler.)

MADDE 2. — Aynı kanunun 4 ncü maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

2. Bir takvim yılı içinde Türkiye'de devamlı olarak altı aydan fazla oturanlar (geçici ayrılmalar Türkiye'de oturma süresini kesmez).

MADDE 3. — Aynı kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

1. Ticari kazançlarda : Kazanç sahibinin Türkiye'de iş yerinin olması veya daimî temsilci bulundurması ve kazancının bu yerlerde veya bu temsilciler vasıtasıyla sağlanması (bu şartları haiz olsalar dahi iş merkezi Türkiye'de bulunmayanlardan, ihraçedilmek üzere Türkiye'de satın aldıkları veya imal ettikleri malları Türkiye'de satmaksızın yabancı memleketlere gönderenlerin bu işlerden doğan kazançları Türkiye'de elde edilmiş sayılmaz.

Türkiye'de satmaktan maksat, alıcı veya satıcının veya her ikisinin Türkiye'de olması veya satış aktinin Türkiye'de inikadeylemesidir. İş merkezinden maksat ise, iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği merkezdir.);

MADDE 4. — Aynı kanunun 8 nci maddesinin üçüncü fıkrasının 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerin kaldırılması hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3 ncü maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Resmî daire ve müesseselere veya merkezi Türkiye'de bulunan teşekkül ve teşebbüslere bağlı olup adı geçen daire, müessese, teşekkül ve teşebbüslerin işleri dolayısıyla yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşları (Bu gibilerden, buldukları memleketlerde elde ettikleri kazanç ve iratları dolayısıyla Gelir Vergisine veya benzeri bir vergiye tabi tutulmuş bulunanlar, mezkûr kazanç ve iratlar, üzerinden ayrıca vergilendirilmezler.)»

MADDE 2. — Aynı kanunun 4 ncü maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«2. Tasarının 2 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 4 ncü maddenin 2 numaralı bendi aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 3. — Aynı kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının 1 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«1. Tasarının 3 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 7 nci maddesinin 1 nci fıkrasının 1 numaralı bendi aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 4. — Aynı kanunun 8 nci maddesinin 3 ncü fıkrasının 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hü.

Geçici Ko.

2. Temsil edilene ait reklâm giderleri hariç olmak üzere, giderleri devamlı olarak kısmen veya tamamen temsil edilen tarafından ödenenler;

MADDE 5. — Aynı kanunun 9 ncu maddesinin birinci fıkrasının 1, 2, 3 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki 8 numaralı bent eklenmiştir :

1. Nüfusu 50 000 ve daha aşağı olan yerlerde, motorlu nakil vasıtası kullanmamak şartıyla, gezici olarak perakende ticaret ile iştigal edenler;

2. Bir iş yeri açmaksızın gezici olarak çalışan hallaçlar, kalaycılar, lehimciler, musluk tamircileri, çilingirler, ayakkabı tamircileri, kundura boyacıları, berberler, nalbantlar, fotoğrafçılar, odun ve kömür kırıcılar, çamaşır yıkayıcılar, ve hamallar gibi doğrudan doğruya müstehliklere ait işleri yapan küçük sanat erbabı;

3. Hükümet tahsis ettiği köylerde gezici olarak her türlü sanat ve perakende ticaret işleriyle uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir iş yeri açmak suretiyle yapanlardan 47 ve 48 nci maddelerde yazılı şartları haiz bulunanlar (51 nci madde şümülüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar.)

6. Muharrik kuvvet kullanmamak kayıt ve şartı ile oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü, dantel, nakış işlerini ve hasır, sepet, süpürge, yapma çiçek, ip ve urganları dükkân açmaksızın satanlardan 47 nci maddenin 1 ve 3 numaralı bentlerinde ve 48 nci maddede yazılı şartları haiz bulunanlar;

8. 60 yaşını doldurmuş olmak ve 47 ve 48 nci maddelerde yazılı şartları haiz bulunmak kaydıyla, küçük sanat erbabı ile gezici surette faaliyette bulunan perakende ticaret erbabı (51 nci madde şümülüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar).

«2. Tasarının 4 ncu maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 8 nci maddenin 3 ncu fıkrasının 2 numaralı bendi aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 5. — Aynı kanunun 9 ncu maddesinin birinci fıkrasının 1, 2, 3 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki 8 numaralı bent eklenmiştir :

«1. Motorlu nakil vasıtası kullanmamak şartıyla gezici olarak veya bir iş yeri açmaksızın perakende ticaret ile iştigal edenler (halı, kilim, battaniye, mensucat, trikotaj, saat, kıymetli maden ve madeni eşyalar gibi değeri yüksek olan maddeleri perakende olarak satanlarla giyilecek eşya ve bakkaliye maddelerinin pazar takibi suretiyle satışını mütat meslek haline getirenler hariç);»

«2. Bir iş yeri açmaksızın gezici olarak ve doğrudan doğruya müstehlike iş yapan hallaç, kalaycı, lehimci, musluk tamircisi, çilingir, ayakkabı tamircisi, kundura boyacısı, berber, nalbant, fotoğrafçı, odun ve kömür kırıcısı, çamaşır yıkayıcısı ve hamamlar gibi küçük sanat erbabı (Bu işlerin gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine devamlılık ve bağlılık teşkil etmiyecek şekilde yapılması muafılığı kaldırılmaz);»

«3. Köylerde gezici olarak her türlü sanat ve perakende ticaret işleriyle uğraşanlar ile aynı yerlerde aynı işleri bir iş yeri açmak suretiyle yapanlardan 47 ve 48 nci maddelerde yazılı şartları haiz bulunanlar (51 nci madde şümülüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar.);»

«6. Hariçten işçi almamak, muharrik kuvvet kullanmamak kayıt ve şartı ile oturdukları evlerde imal ettikleri havlu, örtü, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü, dantel her nevi nakış işlerini ve her nevi turistik eşya hasır, sepet, süpürge, paspas, fırça, yapma çiçek, ip ve urganları dükkân açmaksızın satanlardan 47 nci maddenin 1 ve 3 numaralı bentlerinde ve 48 nci maddede yazılı şartları haiz bulunanlar);»

«8. 60 yaşını doldurmuş olmak ve 47 ve 48 nci maddelerde yazılı şartları haiz bulun-

Hü.

Geçici Ko.

MADDE 6. — Aynı kanunun 10 ncu maddesinin son fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Aile reisi beyanına tabi zirai gelirlerde işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarları; aile reisi, eş ve küçük çocuklar için toplu olarak nazara alınır.

Ortaklıklarda küçük çiftçi muaflığı, ortaklığın işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarı ölçülerine göre tâyin edilir. Ortaklığın birden fazla işletmeye taallük etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değiştirmez.

52 nci maddede yazılı tek işletmelerde işletme birden fazla ortaklıklara aidolsa bile muaflık ölçüleri bu ortaklıklara ait işletme büyüklüğü ve yıllık satış tutarları toplanmak suretiyle nazara alınır.

Her biri 12 ve 13 ncü maddelerde yazılı ölçülerin altında kalan birden fazla zirai işletmede ayrı ayrı şahıslarla ortaklığı bulunanların işletme büyüklüğü ve satış ölçülerinin tesbitinde ortaklık payları toplamı nazara alınır.

Gerek şahsi işletmesi gerek dâhil bulunduğu ortaklıklar müstakillen muaflıktan faydalandığı halde, kendisine ait işletmenin ve ortaklıklardaki paylarının toplamı muaflık ölçülerini aşan çiftçiler muaflıktan faydalanamazlar. Payları toplamı muaflık ölçülerini aşmayan diğer ortakların muaflıkları devam eder.

Yarıcılık ortaklık sayılır.

MADDE 7. — Aynı kanunun 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Küçük çiftçi muaflığının hududu

Madde 11. — Küçük çiftçi muaflığı zirai kazançlara munhasırdır. Bu muaflıktan faydalananlar, diğer kazanç ve iratları üzerinden bu

mak kaydıyla, küçük sanat erbabı ile gezici surette faaliyette bulunan perakende ticaret erbabı (51 nci madde şumulüne girenler bu muafiyetten faydalanamazlar.)»

MADDE 6. — Aynı kanunun 10 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 10. — Küçük çiftçi Gelir Vergisinden muaftır. 13 ncü maddede yazılı satış tutarı ölçüsünü haiz olanlar küçük çiftçi sayılır.

Aile reisi beyanına tâbi zirai gelirlerde yıllık satış tutarları; aile reisi, eş ve küçük çocuklar için toplu olarak nazara alınır.

Ortaklıkların küçük çiftçi muaflığı, ortaklığın yıllık satış tutarına göre tâyin edilir. Ortaklığın birden fazla işletmeye taallük etmesi veya işletmelerin ayrı ayrı mahallerde bulunması durumu değiştirmez.

52 nci maddede yazılı tek işletmelerde işletme birden fazla ortaklıklara ait olsa bile, muaflık ölçüleri bu ortaklıklara ait yıllık satış tutarları toplanmak suretiyle nazara alınır.

Her biri 13 ncü maddede yazılı ölçünün altında kalan birden fazla zirai işletmede ayrı ayrı şahıslarda ortaklığı bulunanların satış ölçüsünün tesbitinde ortaklık payları toplamı nazara alınır.

Gerek şahsi işletmesi , gerek dâhil bulunduğu ortaklıklar müstakillen muaflıktan faydalandığı halde, kendisine ait işletmenin ve ortaklıklardaki paylarının toplamı muaflık ölçüsünü aşan çiftçiler muaflıktan faydalanamazlar. Payları toplamı muaflık ölçüsünü aşmayan diğer ortakların muaflıkları devam eder.

Yarıcılık ortaklık sayılır.

Ortaklık halindeki zirai işletmelerde ortakların hasılât bildiriminde bulunma mecburiyetlerinin tâyininde de bu maddede yazılı esaslar uygulanır.

MADDE 7. — Aynı kanunun 11 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Küçük çiftçi muaflığının hududu

«Madde 11. — Küçük çiftçi muaflığı zirai kazançlara munhasırdır. Bu muaflıktan faydalananlar, diğer kazanç ve iratları üzerinden

Hü.

kanun hükümleri gereğince vergiye tabi tutulurlar.

Ticari veya meslekî kazançları dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tabi olanlardan zirai faaliyette bulunanlar hakkında 12 ve 13 ncü maddelerde yazılı muaflik ölçülerinin yarısı nazara alınır.

MADDE 8. — Aynı kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İşletme büyüklüğü ölçüsü

«Madde 12. — Küçük çiftçi muaflığını tâyin bakımından, bir takvim yılı için, nazara alınacak işletme büyüklüğü ölçüleri şunlardır :

1 nci grup : Hububat, afyon ve ayçiçeği ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 400 dönümü ;

2 nci grup : Bakliyat, pamuk, pancar, susam, tütün ve keten ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 150 dönümü ;

3 ncü grup : Çeltik ve sebze ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 80 dönümü ;

4 ncü grup : Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatında yüzölçümü toplamı 80 dönümü ;

5 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 1 200 ağacı veya narenciyede 600 ağacı ;

6 ncı grup : Diğer meyva ve mahsul ziraatında ekilen arazinin yüzölçümü toplamı 40 dönümü ;

7 nci grup : Büyük baş hayvan sayısı 60 adedi veya küçük baş hayvan sayısı 300 adedi (İş hayvanları ve kümes hayvanları hariç) ;

aşmamak.

Yukarda yazılı ziraat gruplarından ikiden fazlasının bir arada yapılması halinde, her bir faaliyet grubunda, bu gruplar için yukarda belirtilmiş olan ölçülerin yarısı ayrı ayrı aşılmadığı takdirde muaflik devam eder.

MADDE 9. — Aynı kanunun 13 ncü maddesinin 1 nci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 50 000 lirayı geçmemesi şarttır.

Geçici Ko.

bu kanun hükümleri gereğince vergiye tâbi tutulurlar.

Ticari veya meslekî kazançları dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tâbi olanlardan zirai faaliyette bulunanlar hakkında 13 ncü maddede yazılı muaflik ölçüsünün yarısı nazara alınır.»

MADDE 8. — Aynı kanunun 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Hasılat bildirimini

«Madde 12. — Bir takvim yılı içinde aşağıdaki bentlerde yazılı işletme büyüklüğü ölçülerini aşanlar hasılat ve satışlarının yekûnunu bildirirler :

1 nci grup : Hububat, afyon ve ayçiçeği ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 400 dönümü ;

2 nci grup : Bakliyat, pamuk, pancar, susam, tütün, kendir ve keten ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 150 dönümü ;

3 ncü grup : Çeltik ve sebze ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 80 dönümü ;

4 ncü grup : Meyva verebilecek hale gelmiş bağ, incir ve fındık ziraatında yüz ölçümü toplamı 80 dönümü ;

5 nci grup : Meyva verebilecek hale gelmiş zeytinliklerde 1 200 ağacı veya narenciyede 600 ağacı ;

6 ncı grup : Diğer meyva ve mahsul ziraatında ekilen arazinin yüz ölçümü toplamı 40 dönümü ;

7 nci grup : Büyük baş hayvan sayısı 60 adedi veya küçük baş hayvan sayısı 300 adedi (İş hayvanları ve kümes hayvanları hariç) ;

aşmamak.

MADDE 9. — Aynı kanunun 13 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Satış tutarı ölçüsü

«Madde 13. — Küçük çiftçi muaflığından istifade edebilmek için zirai mahsullerin bir takvim yılı içindeki satış bedelleri tutarının 50 000 lirayı geçmemesi şarttır.»

Hü.

Geçici Ko.

MADDE 10. — Aynı kanuna aşağıdaki mü-
kerrer 17 nci madde eklenmiştir.

Serbest meslek erbabında yaşlılık muaflığı

Mükerrer madde 17. —Götürü usulde ver-
giye tabi serbest meslek erbabından 60 yaşını
doldurmuş olanlar, bu kazançlarına munhasır
olmak üzere, Gelir Vergisinden muafırlar.

MADDE 11. — Aynı Kanunun 18 nci mad-
desi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Serbest meslek kazançlarında

Madde 18. — Müellif, mütercim, heykeltıraş,
ressam ve bestekârların ve bunların kanuni mi-
rasçılarının kitap, resim, heykel ve nota halin-
deki eserlerini satmak veya bu eserler üzerinde
mevcut haklarını devir ve temlik etmek veya ki-
ralamak suretiyle bir takvim yılı içinde elde et-
tikleri hasılatın 10 000 lirası (Yabancı memle-
ketlerde elde edilen hasılatın ayrıca 40 000 lira-
sı) Gelir Vergisinden müstesnadır.

(Eserlerin neşir, temsil, icra ve teşhir gibi
suretlerle değerlendirilmesi karşılığında alınan
bedel ve ücretler istisnaya dâhildir.)

MADDE 12. — Aynı kanunun 21 nci madde-
sinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştiril-
miştir :

MADDE 10. — Aynı kanunun 14 ncü mad-
desi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

*Muaflıktan mükellefliğe, mükelleflikten muaflığa
geçiş*

«Madde 14. — 13 ncü maddede yazılı haddi
aşan çiftçiler bu durumun husule geldiği tarihi
takibeden takvim yılı başından itibaren küçük
çiftçi muaflığını kaybederler.

Bu suretle mükellefiyete girenler muafiyet
şartlarının kalktığı tarihten itibaren keyfiyeti
vergi dairesine bildirmeye ve mükellefiyetle
ilgili ödevlerini Vergi Usul Kanunundaki esas-
lara göre yerine getirmeye mecburdurlar.

Mükellef durumunda iken muaflık şartlarını
iktisabedenler mütaakıp vergilendirme dönemi
başından itibaren küçük çiftçi muaflığından fay-
dalanırlar.»

MADDE 11. — Aynı kanuna aşağıdaki mü-
kerrer 17 nci madde eklenmiştir.

Serbest meslek erbabında yaşlılık muaflığı

Mükerrer madde 17. — Tasarının 10 ncü
maddesi ile eklenmesi istenen mükerrer 17 nci
madde 11 nci madde olarak aynen kabul edil-
miştir.

MADDE 12. — Aynı kanunun 18 nci madde-
si aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. :

Serbest meslek kazançlarında

«Madde 18. — Tasarının 11 nci maddesiyle
değiştirilmesi derpiş edilen 18 nci madde, 12 nci
madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 13. — Aynı kanunun 21 nci mad-
desinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değişti-
rilmiştir :

Hü.

Gayrimenkul sermaye iratlarında, bir taksim yılı içinde elde edilen ve toplamı 5 000 lirayı aşmayan gayrisâfi hasılat Gelir Vergisinden müstesnadır. Elde edilen gayrisâfi hasılatın yıllık toplamının 5 000 lirayı aşması halinde tamamı vergiye tabi tutulur.

MADDE 13. — Aynı Kanununun 23 ncü maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki 12 ve 13 numaralı bentler eklenmiştir :

2. Çiftçilerin ziraat işlerinde bilfiil çalışan işçilerin ücretleri;

12. Ticari veya mesleki kazançları götürü usulde tesbit edilenlerin yanında iş ve sanat öğrenmek maksadiyle çalışan ve 18 yaşını doldurmamış bulunan hizmet erbabının bu yerlerden aldıkları ücretleri;

13. Ücretleri götürü usulde tesbit edilen hizmet erbabından 60 yaşını doldurmuş bulunanların bu ücretleri;

MADDE 14. — Aynı kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Aile gelirinde indirim

Madde 34. — Aile reisi beyanında indirim, beyan edilen gelire uygulanır.

Aile reisi tarafından kendisinin, eşinin veya çocuklarının geliri dolayısıyla beyanname verilmesine mahal olmadığı ahvalde indirim, vergiye tabi geliri varsa aile reisinin bu gelirine, aile reisinin geliri yoksa eşinin vergiye tabi gelirine, eşinin de geliri mevcut değilse çocuklardan her hangi birisinin gelirine uygulanır. İndirimin bu fıkra hükmüne göre, eş veya çocukların gelirine uygulanması halinde de indirim miktarı, aile reisinin durumuna göre tâyin olunur.

Geçici Ko.

«Tasarının 12 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 21 nci maddenin 1 nci fıkrası 13 ncü madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 14. — Aynı kanununun 23 ncü maddesinin 2 ve 5 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye aşağıdaki 12 ve 13 numaralı bentler eklenmiştir :

«2. Çiftçilerin ziraat işlerinde bilfiil çalışan işçilerin ücretleri (Şoför, makinist, bekçi çoban ve amelebaşısı ücretleri dâhil);»

«5. Mahalle ve köy muhtarları ile köylerin hatip, korucu, imam, bekçi ve benzeri müstahdemleri, çiftçi mallarını koruma bekçileri ile mahalle ve çarşı bekçilerinin ücretleri;»

«12. Ticari ve mesleki kazançları götürü usulden tesbit edilenlerin yanında iş ve sanat öğrenmek maksadiyle çalışan ve 18 yaşını doldurmamış bulunan hizmet erbabının bu yerlerden aldıkları ücretleri;»

«13. Ücretleri götürü usulde tesbit edilen hizmet erbabından 60 yaşını doldurmuş bulunanların bu ücretleri;»

MADDE 15. — Aynı kanununun 34 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Aile gelirinde indirim

«Madde 34. — Tasarının 14 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 34 ncü madde, 15 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 15. — Aynı kanunun ikinci kısmının sonuna aşağıdaki bölüm eklenmiştir :

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yatırım indirimi

Yatırım indiriminin mahiyeti

Ek madde 1. — Ticari ve zirai kazançları üzerinden vergiye tabi mükelleflerin (âdi, kolektif ve âdi komandit şirketler dâhil) yaptıkları yatırımlar, bu bölümde yazılı kayıt ve şartlar dâhilinde, ilgili kazançlarından indirilir.

Yatırım indiriminin şümülü

Ek madde 2. — Yatırım indiriminin uygulanmasında aşağıda yazılı şartlar topluca aranır :

1. İndirimin uygulanacağı ticari ve zirai kazanç bilânço esasına göre tesbit edilmiş olmalıdır ;

2. Yapılan yatırım, Devlet Plânlama Teşkilâtının hazırladığı kalkınma plânlarına uygun bulunmalıdır ;

3. Yatırımlar, istihsalî genişletmeye, produktiviteyi artırmaya, ihracatı geliştirmeye, mahsul ve mamullerin kalitesini ıslaha, kültür seviyesini yükseltmeye, ilmî ve teknik araştırmalara, çalışma güvenliğini sağlamaya, yabancı turist celbini temine mâtuf olmak üzere, bina (Personel lojmanları dışındaki meskenler hariç), makina, tesisat, teçhizat, taşıma vasıtası ve benzeri yeni aktif değerlerin tedariki ve kuruluşu ile ilgili olmalıdır. Arazi tedariki ve yedek parça temini ile ilgili yatırımlar bu fıkra şümülüne girmez. Ziraatte kullanılacak kimyevi gübre ve ilâç tedariki bu fıkraya dâhildir.

4. Yapılan yatırım en az 250 bin lira (Devlet Plânlama Teşkilâtının hazırladığı bölge kalkınma plânının şümülüne giren yatırımlarla memleket ekonomisi bakımından ayrı bir önem ve özellik arz ettiği Yüksek Plânlama Kurulu tarafından kabul edilen faaliyet kollarında ve genel olarak ziraattaki yatırımlarda 125 bin lira) olmalıdır ;

5. Yatırıma ait plânlar, projeler ve finansman hesapları ve projenin tahakkuku için derpiş olunan müddet, Devlet Plânlama Teşkilâtının mütalâası alınmak suretiyle Maliye Bakan-

MADDE 16. — Aynı kanunun ikinci kısmının sonuna aşağıdaki bölüm eklenmiştir :

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Yatırım indirimi

Yatırım indiriminin mahiyeti

«**Ek madde 1.** — Ticari veya zirai kazançları üzerinden vergiye tabi mükelleflerin (Âdi, kolektif ve âdi komandit şirketler dâhil) yaptıkları yatırımlar, bu bölümde yazılı kayıt ve şartlar dâhilinde, ilgili kazançlarından indirilir.

Yatırım indiriminin şümülü

Ek madde 2. — Yatırım indiriminin uygulanmasında aşağıda yazılı şartlar topluca aranır :

1. İndirimin uygulanacağı ticari ve zirai kazanç bilânço esasına göre tesbit edilmiş olmalıdır ;

2. Yapılan yatırım, Devlet Plânlama Teşkilâtının hazırladığı kalkınma plânlarına uygun bulunmalıdır ;

3. Yatırımlar, istihsalî genişletmeye, produktiviteyi artırmaya, ihracatı geliştirmeye, mahsul ve mamullerin kalitesini ıslaha, kültür seviyesini yükseltmeye, ilmî ve teknik araştırmalara, çalışma güvenliğini sağlamaya, yabancı turist celbini temine mâtuf olmak üzere, bina (Personel lojmanları dışındaki meskenler hariç), makina, tesisat, teçhizat, taşıma vasıtası ve benzeri yeni aktif değerlerin tedariki ve kuruluşu ile ilgili olmalıdır. Arazi tedariki ve yedek parça temini ile ilgili yatırımlar bu fıkra şümülüne girmez. Ziraatte kullanılacak kimyevi gübre ve ilâç tedariki bu fıkraya dâhildir ;

4. Yapılan yatırım en az 250 bin lira (Devlet Plânlama Teşkilâtının hazırladığı bölge kalkınma plânının şümülüne giren yatırımlarla memleket ekonomisi bakımından ayrı bir önem ve özellik arz ettiği Yüksek Plânlama Kurulu tarafından kabul edilen faaliyet kollarında 125 bin ve genel olarak ziraattaki yatırımlarda 50 bin lira) olmalıdır ;

5. Yatırıma ait plânlara, projelere ve finansman hesaplarına ve projenin tahakkuku için derpiş olunan müddete ait hususlar Dev-

Hü.

lığında kurulu Yatırım Komitesi tarafından tetkik ve yukarda sözü edilen şartların mevcudiyeti tasdik edilmiş bulunmalıdır.

Bu maddenin 3 numaralı bendinde sözü edilen aktif değerlerin yeni olması, bu değerlerin memleket içinde kullanılmamış bulunmasını ifade eder.

Yatırım indiriminin mevzuu ve nisbeti

Ek madde 3. — Yatırım indirimi munhasıran öz sermayeden sağlanan veya karşılanan yatırım miktarına uygulanır. Bu maddenin uygulanmasında öz sermaye Vergi Usul Kanununun 192 nci maddesinde belirtilen kaynaklardır.

Yatırım indiriminin nisbeti, yukarıki fıkraya göre indirimden istifade edecek yatırım miktarının % 30 udur. Bu nisbet zirai yatırımlar ile bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda % 40 tır.

Yatırım indiriminin başlangıcı ve uygulama süresi

Ek madde 4. — Yatırım indiriminin uygulanmasına, yatırım konusunu teşkil eden değerlerin, işletmenin aktifine girdiği takvim yılından itibaren başlanır ve indirimden faydalanacak miktara bâliğ oluncaya kadar devam olunur.

Geçici Ko.

let Plânlama Teşkilâtının mütalâası esas alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca tetkik ve yukarda sözü edilen diğer şartların mevcudiyeti tasdik edilmiş bulunmalıdır.

Tetkik ve tasdik süresi Devlet Plânlama Teşkilâtında iki ayı ve Maliye Bakanlığında bir ayı geçemez.

İhtiyaç ve sarfı, mahallin en büyük mal memuru ve ziraat teşkilâtı tarafından tasdik edilmek şartıyla ziraatte kullanılacak kimyevi gübre ve ilaç ile ilgili yatırımlarda bu bentte sözü edilen mercilere müracaata lüzum yoktur.

Bu maddenin 3 numaralı bendinde sözü edilen aktif değerlerin yeni olması, bu değerlerin memleket içinde kullanılmamış bulunmasını ifade eder.

Yatırım indiriminin mevzuu ve nisbeti

Ek madde 3. — Yatırım indirimi münhasıran öz sermayeden sağlanan veya karşılanan yatırım miktarına uygulanır. Bu maddenin uygulanmasında öz sermaye Vergi Usul Kanununun 192 nci maddesinde belirtilen kaynaklardır.

Zirai yatırımlarda, kamu idare ve müesseseleri, bankalar, Türk Ticaret Kanununa veya özel kanunlara göre kurulan kurumlar, teşekküller ve kooperatifler tarafından çiftçilere verilen krediler, yatırım indirimi ile ilgili hükümlerin uygulanması bakımından öz sermaye gibi mütalâa edilir.

Yatırım indiriminin nisbeti, yukardaki fıkraya göre indirimden istifade edecek yatırım miktarının % 30 udur. Bu nisbet zirai yatırımlar ile bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda % 40 dır.

Yatırım indiriminin başlangıcı ve uygulama süresi

Ek madde 4. — Yatırım indiriminin uygulanmasına, yatırım konusunu teşkil eden değerlerin, işletmenin aktifine girdiği takvim yılından itibaren başlanır ve indirimden faydalanacak miktara bâliğ oluncaya kadar devam olunur.

Hü.

Her yıl yapılacak indirim, o yıl içinde bilânçonun aktifinde yer almış olan indirimden faydalanacak aktif değerlerin toplamında, öz sermaye ile sağlanan veya karşılanan kısmına indirim nisbetlerinin uygulanması suretiyle bulunur. Evvelki yıllarda aynı suretle ayrılmış olup o yılların kazançlarından düşülmemiş bulunan indirim miktarları mevcutsa bunlar da ayrıca nazara alınır. Bu suretle ayrılmış olan indirimler toplamı, hiçbir şekil ve surette, genel yatırım toplamında öz sermaye ile sağlanan veya karşılanan kısmın toplamına indirim nisbetlerinin uygulanması suretiyle bulunacak miktarı aşamaz.

Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış ve devri

Ek madde 5. — Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış veya devri halinde aşağıdaki şekilde muamele yapılır :

a) Satan veya devreden yönünden :

Komple tesislerde yatırım tamamlandıktan, diğerlerinde istimal ve istihsale başladıktan sonra yatırıma mevzu aktif değerlerin topluca satış veya devri halinde satıcı yönünden bir muamele uygulanmaz.

Komple tesislerde yatırım tamamlanmadan, diğerlerinde istimal ve istihsale başlanmadan yatırıma mevzu aktif değerlerin topluca satış veya devri halinde, yatırım indirimi dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler tahakkuk ettirilerek % 20 cezasıyla tahsil olunur.

b) Satın veya devir alan yönünden :

Yatırım indiriminden kısmen faydalanmış veya hiç faydalanmamış aktif değerleri kısmen veya tamamen satın veya devir alan kimse (yatırım indiriminden faydalanma şartları mevcudolmak kaydıyle) işbu indirimden faydalanır. Daha önce indirimden hiç faydalanılmamış olması halinde, faydalanılacak miktar, satan veya devredene tanınan yatırım indiriminin miktarına ve satın ve devralanın faydalanabileceği indirim nisbetlerine göre hesaplanır. Bahis konusu aktif değerler için daha önce yatırım indiriminden istifade edilmiş ise, satın veya devralan, aynı değer üzerinden he-

Geçici Ko.

Her yıl yapılacak indirim, o yıl içinde bilânçonun aktifinde yer almış olan indirimden faydalanacak aktif değerlerin toplamında, öz sermaye ile sağlanan veya karşılanan kısmına indirim nisbetlerinin uygulanması suretiyle bulunur. Evvelki yıllarda aynı suretle ayrılmış olup o yılların kazançlarından düşülmemiş bulunan indirim miktarları mevcutsa bunlar da ayrıca nazara alınır. Bu suretle ayrılmış olan indirimler toplamı, hiçbir şekil ve surette, genel yatırım toplamında öz sermaye ile sağlanan veya karşılanan kısmın toplamına indirim nisbetlerinin uygulanması suretiyle bulunacak miktarı aşamaz.

Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış ve devri

Ek madde 5. — Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin satış veya devri halinde aşağıdaki şekilde muamele yapılır :

a) Satan veya devreden yönünden :

Komple tesislerde yatırım tamamlandıktan, diğerlerinde istimal ve istihsale başladıktan sonra yatırıma mevzu aktif değerlerin topluca satış veya devri halinde satıcı yönünden bir muamele uygulanmaz.

Komple tesislerde yatırım tamamlanmadan, diğerlerinde istimal ve istihsale başlanmadan yatırıma mevzu aktif değerlerin topluca satış veya devri halinde, yatırım indirimi dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş olan vergiler tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

b) Satın veya devir alan yönünden :

Yatırım indiriminden kısmen faydalanmış veya hiç faydalanmamış aktif değerleri kısmen veya tamamen satın veya devir alan kimse, (Yatırım indiriminden faydalanma şartları mevcudolmak kaydıyle) işbu indirimden faydalanır. Daha önce indirimden hiç faydalanılmamış olması halinde, faydalanılacak miktar, satan veya devir edene tanınan yatırım indiriminin miktarına ve satın ve devir alanın faydalanabileceği indirim nisbetlerine göre hesaplanır. Bahis konusu aktif değerler için daha önce yatırım indiriminden istifade edilmiş ise, satın veya devir alan, aynı değer üzerinden hesaplanacak bakiye indirim kısmından faydala-

Hü.

saplanacak bakiye indirim kısmından faydalanır. Ancak bu bakiye kısım, bahis konusu aktif değerler için daha önce istifade edilmiş indirimlerin satın veya devralanın istifade edileceği nisbete göre hesaplanacak indirimden tenzili suretiyle bulunacak miktarı aşamaz.

c) Şartların ihlâli halinde yapılacak muamele :

Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin (yatırımın hangi safhasında olursa olsun) yatırımın güdülen gaye dışında parça parça satılması veya ek 2 nci maddedeki şartlardan her hangi birinin ihlâli halinde, yatırım indirimi dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı hâdis olmuş sayılır.

Yatırım Komitesi

Ek madde 6. — Bu bölümde sözü edilen Yatırım Komitesinin kuruluş, görev ve yetkileri, çalışma usulleri ve üyelere verilecek ücretler bir tüzükle tesbit olunur.

Muhasebe usulü

Ek madde 7. — Mükellefler muhasebelerini, yatırım indiriminden istifade ettikleri miktarların seneler itibariyle takibini temin edecek tarzda tanzim ederler.

Her yıl istifade edilen yatırım indirimi miktarı yıllık beyannamelerde ayrıca gösterilir.

MADDE 16. — Aynı kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasının 5 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

5. Kendi nam ve hesaplarına menkul kıymet alım - satımı ile devamlı olarak uğraşanların bu faaliyetlerinden ;

6. Satın alınan veya trampa suretiyle iktisabolan arazinin iktisap tarihinden itibaren 5 yıl içinde parsellenerek bu müddet içinde veya daha sonraki yıllarda kısmen veya tamamen satılmasından ; elde edilen kazançlar.

MADDE 17. — Aynı kanunun 40 ncı maddesinin 5 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Geçici Ko.

nır. Ancak bu bakiye kısım, bahis konusu aktif değerler için daha önce istifade edilmiş indirimlerin satın veya devir alanın istifade edilebileceği nisbete göre hesaplanacak indirimden tenzili suretiyle bulunacak miktarı aşamaz.

c) Şartların ihlâli halinde yapılacak muamele :

Yatırım indirimine mevzu aktif değerlerin (Yatırımın hangi safhasında olursa olsun) yatırımın güdülen gaye dışında parça parça satılması veya ek 2 nci maddedeki şartlardan her hangi birinin ihlâli halinde, yatırım indirimi dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler yönünden vergi ziyayı hâdis olmuş sayılır.

Bu maddeye göre zamanında alınamıyan vergiler ile vergi cezalarında zaman aşımı, verginin tarihini veya cezanın kesilmesini gerektiren durumun husule geldiği tarihi takibeden yılın başından itibaren başlar.

Muhasebe usulü

Ek madde 6. — Mükellefler muhasebelerini, yatırım indiriminden istifade ettikleri miktarların seneler itibariyle takibini temin edecek tarzda tanzim ederler.

Her yıl istifade edilen yatırım indirimi miktarı yıllık beyannamelerde ayrıca gösterilir.

MADDE 17. — Aynı kanunun 37 nci maddesinin ikinci fıkrasının 5 ve 6 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Tasarının 16 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 37 nci maddenin ikinci fıkrasının 5 ve 6 numaralı bentleri, 17 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 18. — Aynı kanunun 40 ncı maddesinin 5 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hü.

5. İşte kullanılan taşıtların giderleri; (bu taşıtların aynı zamanda zati veya ailevi ihtiyaçlar için de kullanılması halinde giderlerinin yarısı);

MADDE 18. — Aynı kanunun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usulde ticari kazancın tesbiti

Madde 46. — 47 ve 48 nci maddelerde yazılı şartları topluca haiz olanların ticari ve sınai işlerinden sağladıkları sâfi kazançlar, Maliye Bakanlığınca tanzim edilecek cetvellerde belirtilen iş nevelerine göre ve Vergi Usul Kanunundaki esaslar dairesinde, götürü olarak tesbit olunur.

Bu suretle tesbit olunacak sâfi kazançlar 8 000 lirayı geçemez.

Mükellefin Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilmiş olan derecelerden hangisine gireceği Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak esaslar dâhilinde vergi dairesi tarafından tâyin edilir.

Aynı işte ortak olarak çalışanlar hakkında 47 ncı maddede yazılı iş yerleri gayrisâfi iratları ile 48 nci maddede yazılı iş hacmi ölçüleri toplu olarak, diğer şartlar, ortakların her biri için, ayrı ayrı aranır.

Ortaklardan birisi gerçek usule göre Gelir Vergisine tâbi bulunan ortaklıklarda diğer ortakların ticari kazancı da gerçek usulde tesbit olunur.

Âdi ortaklık halinde çalışanlardan aynı zamanda diğer şahsi bir işle de iştigal edenlerin gerçek veya götürü usullerden hangisine göre vergilendirileceği şahsi işine ait iş hacmi ve gayrisâfi irat ölçülerine ortaklıklardan hissesine düşen miktarların eklenmesi suretiyle tâyin olunur. Şahsi işin mevcudolmaması halinde muhtelif ortaklıklardaki irat veya iş hacmi ölçülerindeki hisselerin toplanması ile iktifa olunur.

Âdi ortaklıklarda ortakların götürü kazanç hissesi, ortaklığın girdiği sınıf ve dereceye göre bulunan kazançta her ortak için % 30 nisbetinde bir zam yapıldıktan sonra bulunan miktar, ortaklık mukavelesinde yazılı hisse nisbetlerine, böyle bir mukavele mevcut değilse eşit

Geçici Ko.

«Tasarının 17 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 40 ncı maddenin 5 numaralı bendi, 18 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 19. — Aynı kanunun 46 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usulde ticari kazancın tesbiti

«Madde 46. — Tasarının 18 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 46 ncı madde, 19 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

olarak ortak sayısına bölünmek suretiyle tesbit olunur.

MADDE 19. — Aynı kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

3. Ayrıca ticari, zirai veya meslekî faaliyetleri dolayısıyla gerçek usulde Gelir Vergisine tâbi olmamak.

MADDE 20. — Aynı kanunun 52 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazanç, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsulün tarifi

Madde 52. — Zirai faaliyetten doğan kazanç zirai kazançtır.

Zirai faaliyet; arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veyahut doğrudan doğruya tabiatan istifade etmek suretiyle nebat, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin istihsalini, avlanmasını, avcıları ve yetiştiricileri tarafından muhafazasını, taşınmasını, satılmasını veya bu mahsullerden sair bir şekilde faydalanılmasını ifade eder.

Bâzi nebat ve hayvan nevelerinde istihsalin doğrudan doğruya arazi üzerinde yapılmaması zirai faaliyetin mahiyetini değiştirmez.

Aşım yaptırmak maksadıyla erkek damızlık beslenmesi, çiftçiye ait her türlü ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılır.

Mahsullerin değerlendirilmeleri maksadıyla ve zirai istihsale müteferri olarak işlenmesi de zirai faaliyete girer. Ancak, bu ameliye, aynı teşebbüsün cüzünü teşkil eden bir işletmede vukua geliyorsa, bu ameliyenin zirai faaliyet sayılabilmesi için işletmenin sınai bir müessese ehemmiyet ve genişliğinde olmaması ve faaliyetini, cüzünü teşkil ettiği teşebbüsün mahsullerine hasretmesi şarttır.

Satışların dükkân ve mağaza açılarak yapılması halinde, mahsullerin dükkân ve mağazaya gelinceye kadar geçirdikleri safhalar zirai faaliyet sahasında kalır. Çiftçiler tarafından doğ-

MADDE 20. — Aynı kanunun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«3. — Tasarının 19 ncu maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 47 nci maddenin birinci fıkrasının 3 numaralı bendi, 20 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 21. — Aynı kanunun 52 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazanç, zirai faaliyet, zirai işletme, çiftçi ve mahsulün tarifi

«Madde 52. — Tasarının 20 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 52 nci madde, 21 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

rudan doğruya zirai faaliyetleri ile ilgili alım satım işlerinin tedviri için açılan yazıhaneler, faaliyetleri bu mevzua munhasır kalmak şartıyla dükkân ve mağaza sayılmaz.

Yukarıda yazılı faaliyetlerin içinde yapıldığı işletmelere zirai işletme, bu işletmeleri işleten gerçek kişilere (âdi şirketler dâhil), vergiye tabi olsun veya olmasınlar, çiftçi ve bu faaliyetler neticesinde istihsal olunan maddelere de mahsul denir.

Kolektif şirketlerle âdi veya eshamlı komandit şirketler zirai faaliyetle iştigal etseler dahi çiftçi sayılmazlar. Zirai faaliyetle iştigal eden kollektif şirketlerin ortakları ile komandit şirketlerin komandite ortaklarının şirket kârından aldıkları paylar şahsi ticari kazanç hükmündedir.

Bir çiftçiye veya ortaklığa aid olup aynı köy sınırları içinde veya birbirine bitişik arazi üzerinde bulunan yahut istihsal şartlarına göre birbirine bağlılık ve beraberlik arz eden işletmeler tek işletme sayılır.

MADDE 21. — Aynı kanunun 53 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazancın tesbit şekilleri

Madde 53. — Yıllık hasılat tutarı 150 000 liradan aşağı olan çiftçilerin kazançları götürü gider esasına, 150 000 lira veya daha fazla olan çiftçilerin kazançları ise gerçek kazanç usulüne (İşletme veya bilanço esasına) göre tesbit olunur.

Bu hükmün tatbikinde, aile reisi ile birlikte yaşayan eş ve velâyet altındaki çocuklara ait işletmeler ile ortaklık halindeki işletmelerde, satış hasılatı tutarı toplu olarak nazara alınır.

Yeni işe başlayanların veya muafiyetten mükellefiyete geçenlerin işe başladıkları veya mükellefiyete geçtikleri yıl içerisindeki kazançları götürü gider usulüne göre tesbit olunur.

Kazançları götürü gider usulüne göre tesbit edilecek çiftçiler, yazılı olarak vergi dairesine bildirmek şartıyla mütaakıp vergilendirme dönemi başından; yeni işe başlayanlar, işe başlama tarihinden itibaren gerçek kazanç usulüne geçebilirler. Bu şekilde gerçek kazanç usulünü kabul

MADDE 22. — Aynı kanunun 53 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai kazancın tesbit şekilleri

«Madde 53. — Tasarının 21 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 53 ncü madde, 22 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

MADDE 22. — Aynı kanunun 54 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü gider usulü

Madde 54. — Götürü gider usulünde sâfi zirai kazanç, mükellefin beyan edeceği hâsılattan götürü olarak hesaplanan gider tutarının indirilmesi suretiyle vergi dairesince tesbit olunur.

Götürü gider usulünde hasılat, 56 ncı maddede yazılı (Bu maddenin 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı olanlar hariç) unsurlardan terek-kübeder.

Bu usulde götürü gider :

1. Vergi Usul Kanununa göre zirai kazanç il komisyonlarınca her bölge için tâyin edilmiş bulunan götürü gider emsallerinin mükellefçe beyan edilen hasılat tutarına uygulanması veya,

2. Mükellefçe, beyan olunan hasılatın elde edilmesi için yapıldığı bildirilen ve 57 ncı maddede sayılan (Bu maddenin 10 numaralı bendinde yazılı olanlar hariç) gerçek giderlerin toplanması,

Suretiyle tesbit olunur.

Mükellefler bu usullerden her hangi birisinin kendilerine uygulanmasını seçmekte serbest olup bu seçimi yıllık beyannamelerinde belirtirler. Şu kadar ki, yıllık beyannamelerin verilmemesinden sonra mükellefler seçtikleri usulden o yıl için dönemezler.

Yıllık beyannamede götürü gider usullerinden hangisinin seçildiği belirtilmediği takdirde mükellef birinci usulü seçmiş sayılır.

Götürü giderlerin yukarıki 1 numaralı bende göre tesbiti halinde; tevsik edilmek ve beyannamede gösterilmek şartıyla, zirai faaliyette kullanılan arazi ve binalarla ilgili kiralar, aynı vergi, resim ve harçlarla işletme için alınan ve işletmeye harcanan borç paralarının faizleri hasılattan ayrıca ve gerçek miktarları üzerinden indirilir.

Yukarıki 1 numaralı bentte sözü edilen götürü gider emsalinin tesbitinde, 57 ncı maddede gösterilen giderlerden normal, devamlı ve hesabı kaabil olanlar (aynı maddenin 8 numara-

MADDE 23. — Aynı kanunun 54 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü gider usulü

«Madde 54. — Götürü gider usulünde sâfi zirai kazanç, mükellefin beyan edeceği hasılattan götürü olarak hesaplanan gider tutarının indirilmesi suretiyle vergi dairesince tesbit olunur.

Götürü gider usulünde hasılat, 56 ncı maddede yazılı, (Bu maddenin 4 ve 5 numaralı bentlerinde yazılı olanlar hariç) unsurlardan terek-kübeder.

Bu usulde götürü gider :

1. — Vergi Usul Kanununa göre zirai kazanç il komisyonlarınca her bölge için tâyin edilmiş bulunan götürü gider emsallerinin mükellefçe beyan edilen hasılat tutarına uygulanması veya,

2. Mükellefçe, beyan olunan hasılatın elde edilmesi için yapıldığı bildirilen ve 57 ncı maddede sayılan (Bu maddenin 10 numaralı bendinde yazılı olanlar hariç) gerçek giderlerin toplanması,

Suretiyle tesbit olunur.

Mükellefler bu usullerden her hangi birisinin kendilerine uygulanmasını seçmekte serbest olup bu seçimi yıllık beyannamelerinde belirtirler. Şu kadar ki, yıllık beyannamelerin verilmemesinden sonra mükellefler seçtikleri usulden o yıl için dönemezler.

Yıllık beyannamede götürü gider usullerinden hangisinin seçildiği belirtilmediği takdirde mükellef birinci usulü seçmiş sayılır.

Götürü giderlerin yukarıki 1 numaralı bende göre tesbiti halinde; tevsik edilmek ve beyannamede gösterilmek şartıyla, zirai faaliyette kullanılan arazi ve binalarla ilgili kiralar, aynı vergi, resim ve harçlarla işletme için alınan ve işletmeye harcanan borç paralarının faizleri hasılattan ayrıca ve gerçek miktarları üzerinden indirilir.

Yukarıki 1 numaralı bentte sözü edilen götürü gider emsalinin tesbitinde, 57 ncı maddede-

Hü.

ralı fıkrasının a, b ve d bentlerinde yazılı giderler hariç) nazarı itibara alınır.

MADDE 23. — Aynı kanunun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde gösterilmiştir :

Kazancın zirai işletme hesabı esasına göre tesbiti

Madde 55. — Yıllık hasılat tutarı 150 000 lira (dâhil) ile 500 000 lira (dâhil) arasında bulunan çiftçilerin zirai kazançları, zirai işletme hesabı esasına göre tesbit edilir.

Bu esasa göre zirai kazanç hesap dönemi içinde para ile tahsil edilen veya alacak olarak tahakkuk eden hasılat ile, ödenen veya borçlanılan giderler arasındaki müsbet farktır.

Yıllık hasılatlarının tutarı arka arkaya iki hesap döneminde 500 000 lirayı aşanlar mütaakıp hesap dönemi başından itibaren kazançlarına bilânço hesabına göre tesbit ederler.

Zirai kazançlarını bilânço esasına göre tesbit edenlerden yıllık hasılatlarının tutarı arka arkaya iki hesap döneminde 500 000 liranın altında kalanlar mütaakıp hesap dönemi başından itibaren kazançlarını zirai işletme hesabı esasına göre tesbit edebilirler.

MADDE 24. — Aynı kanunun 56 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai işletme hesabı esasına göre hasılat

Madde 56. — Zirai işletme hesabı esasına göre hasılat aşağıda yazılı unsurlardan terekküb eder :

1. Evvelki yıllardan devredilenler de dâhil olmak üzere istihsal olunan, satın alınan veya sair suretlerle elde edilen her türlü zirai mahsul-lerin satış bedelleri (Primler, rıstrunlar ve benzerleri dâhil) ;

2. Ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai istihsal işlerinde çalıştırılması mukabilinde alınan bedeller ;

3. Gider yazılan değerlerin satılması halinde bunların satış bedelleri ;

Geçici Ko.

de gösterilen giderlerden normal, devamlı ve hesabı kabil olanlar (aynı maddenin 8 numaralı fıkrasının (a), (b) ve (d) bentlerinde yazılı giderler hariç) nazarı itibara alınır.

Zirai kazanç il komisyonlarınca tesbit olunan götürü gider emsalleri 70 (dâhil) nisbetinden az olamaz.»

MADDE 24. — Aynı kanunun 55 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 55. — Tasarının 23 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 55 nci madde, 24 ncü madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 25. — Aynı kanunun 56 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai işletme hesabı esasına göre hasılat

«Madde 56. — Tasarının 24 ncü maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 56 ncı madde, 25 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

4. Mahsullerin idrakinden evvel veya sonra hasara uğramalarından dolayı alınan sigorta tazminatları;

5. Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 nci maddesine göre hesaplanan hâsılât;

Zirai mahsullerin, istihsal vasıtaları ile zat, aile veya işletme ihtiyaçlarında kullanılmak üzere istihlâk maddeleri ile değiştirilmesi halinde verilen mahsulün emsal bedeli hâsılât sayılır.

Ziraat makina ve aletlerinin başka çiftçilerin zirai işlerinde çalıştırılması karşılığında her hangi bir zati istihlâk maddesi alınması halinde, alınan istihlâk maddesinin emsal bedeli hâsılât sayılır.

İşletmede istihsal edilip de tohum, yem ve sair suretlerle işletmede kullanılan zirai mahsullerin emsal bedeli hâsılât sayılır; bu hâsılâtın sene sonunda bir kalemde yazılması caizdir.

Satılmaksızın mütaakıp yıla devredilen mahsulün değeri hâsılât meyanına ithal edilmez. Bunlar, nev'i ve miktar itibariyle beyannamede gösterilmekle iktifa olunur.

MADDE 25. — Aynı kanunun 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai işletme hesabı esasında giderler :

Madde 57. — Tediye edilen veya borçlanılan meblâğları ihtiva eden giderler aşağıda yazılı unsurlardan terekkübeder.

1. İşletme ile ilgili olarak tohum, gübre, fi-de, yem, ilâç ve benzeri maddelerin tedariki için yapılan giderler;

2. Satılmak üzere satın alınan hayvanların, zirai mahsullerin ve diğer maddelerin bedelleri;

3. İşletmelerde çalıştırılanlara ücret, prim ve sair namlarla hizmet mukabili yapılan ödemeler;

4. İşçilerin işe, tedavi ve ilâç giderleri, sigorta primleri;

5. Zirai tesisat, makina, aletler ve taşıtların çalıştırılması ve bakımı için yapılan giderler (Yakıt, yağ, elektrik, yedek parça ve saire) ve tamir giderleri;

MADDE 26. — Aynı kanunun 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zirai işletme hesabı esasında giderler

«Madde 57. — Tasarının 25 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 57 nci madde, 26 ncı madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

6. Vergi Usul Kanununa göre ayrılan amortismanlar (İşletmede kullanılan ve değeri 1 000 lirayı aşmayan makina, alet ve demirbaşlar amortismanına tâbi tutulmıyarak doğrudan doğruya gider kaydolunabilir.);

7. Kira ve ücret mukabili kullanılan istihsal vasıtaları için yapılan ödemeler;

8. Zirai kazancın elde edilmesi ve idamesi için yapılan genel giderler :

a) İşletme için alınan ve işletme için harcanan borç paraların faizleri;

b) İşletme ile ilgili olmak şartı ile ödenen aynı vergi, resim ve harclar;

c) İşletme ile ilgili ve yapılan işin önemi ve genişliği ile mütenasip seyahat ve ikamet giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği süreye maksur olmak üzere);

d) İşletme ile ilgili olarak ödenen kira bedelleri;

e) Genel mahiyetteki sair giderler;

9. İşletme ile ilgili olmak şartıyla, mukavele-
lenameye veya ilâma veya kanun emrine istinaden ödenen zarar ,ziyan ve tazminatlar;

10. Amortismanına tâbi iktisadi kıymetlerin (Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller hariç) satılması halinde Vergi Usul Kanununun 328 nci maddesine göre hesaplanan zararlar;

11. Aynı zamanda işletmede de kullanılan özel binek otomobillerine ait amortismanların, işletme ve tamir giderlerinin yarısı.

İşletmede istihsal edilip de tohum, yem ve sair suretlerle kullanılan zirai mahsullerin emsal bedelleri masraf yazılır (Bu giderlerin sene sonunda bir kalemde yazılması caizdir.)

MADDE 26. — Aynı Kanunun 58 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hasılattan indirilemeyecek giderler

Madde 58. — 41 nci maddede yazılı giderler hâsılattan indirilemez. (İşletmede istihsal olunan mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velâyet altındaki çocukları tarafından istihlâk edilenler hariç).

MADDE 27. — Aynı kanunun 57 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Hasılattan indirilemeyecek giderler

«Madde 58. — Tasarının 26 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 58 nci madde, 27 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

MADDE 27. — Aynı kanunun 59 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kazancın bilanço esasına göre tesbiti

Madde 59. — Yıllık hâsılâtının tutarı 500 000 lirayı geçenler bilanço esasına göre defter tutmaya mecburdurlar.

Çiftçiler, diledikleri takdirde, işletme hesabı veya götürü gider usulleri yerine bilanço esasına tâbi tutulmalarını isteyebilirler.

Yazı ile yapılacak talep, mütaakıp vergilendirme dönemi başından, yeni işe başlayanlarda ise işe başlama tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bu suretle bilanço esasını kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Zirai kazancın bilanço esasına göre tesbitinde, 56 ve 57 nci maddeler hükmü de göz önünde tutularak, ticari kazancın bu husustaki hükümleri uygulanır.

MADDE 28. — Aynı kanunun 61 nci maddesinin sonuna aşağıdaki 4 numaralı bent eklenmiştir :

4. Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

MADDE 29. — Aynı kanunun 64 ncü maddesinin 4 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

4. Gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar;

MADDE 30. — Aynı kanunun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Serbest meslek kazancının tarifi

Madde 65. — Her türlü sebest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.

Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya meslekî bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmıyan işleri işverene tabi olmaksızın şahsi sorumlulu-

Geçici Ko.

MADDE 28. — Aynı kanunun 59 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kazancın bilanço esasına göre tesbiti

«Madde 59. — Yıllık hâsılâtının tutarı 500 000 lirayı geçenler bilanço esasına göre defter tutmaya mecburdur.

Çiftçiler, diledikleri takdirde, işletme hesabı veya götürü gider usulleri yerine bilanço esasına tabi tutulmalarını isteyebilirler.

Yazı ile yapılacak talep, mütaakıp vergilendirme dönemi başından, yeni işe başlayanlarda ise işe başlama tarihinden itibaren hüküm ifade eder. Bu suretle bilanço esasını kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

Zirai kazancın bilanço esasına göre tesbitinde, 56, 57 ve 58 nci maddeler hükmü de göz önünde tutularak, ticari kazancın bu husustaki hükümleri uygulanır.»

MADDE 29. — Aynı kanunun 61 nci maddesinin sonuna aşağıdaki 4 numaralı bent eklenmiştir :

«4. — Tasarının 28 nci maddesiyle, 61 nci maddenin sonuna eklenmesi istenen 4 numaralı bent, 29 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 30. — Aynı kanunun 64 ncü maddesinin 4 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«4. — Tasarının 29 ncu maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 64 ncü maddenin 4 numaralı bendi, 30 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 31. — Aynı kanunun 65 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Serbes meslek kazancının tarifi

«Madde 65. — Tasarının 30 ncu maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 65 nci madde, 31 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

luk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

Tahkim işleri dolayısıyla hakemlerin aldıkları ücretler ile kollektif, adî komandit ve adî şirketler tarafından yapılan serbest meslek faaliyeti neticesinde doğan kazançlar da, serbest meslek kazancıdır.

MADDE 31. — Aynı kanunun 67 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki birinci fıkrada yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu maddenin sonuna aşağıdaki ikinci fıkra hükmü eklenmiştir :

Serbest meslek erbabı, meslekî kazançlarını Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tuttukları «Serbest meslek kazanç defteri» ne istinaden tesbit ederler. (69 ncu madde hükmü mahfuzdur.)

Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabı diledikleri takdirde, bilet bedelleri tutarından, bu bedellere dâhil resimler düşüldükten sonra kalan miktarın yarısı safi kazanç sayılmak suretiyle vergilendirilirler.

MADDE 32. — Aynı kanunun 68 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Meslekî giderler

1. Meslekî faaliyetin icrasına tahsis edilen iş yeri kirası (İkâmetgahlarının bir kısmını iş yeri olarak kullananlar, ikâmetgâhın tamamı için ödedekileri kira ile ısıtma ve aydınlatma gibi sair masrafların yarısını indirebilirler. İş yeri kendi mülkü olanlar kira yerine amortismanı, ikametgâhı kendi mülkü olup bunun bir kısmını iş yeri olarak kullananlar amortismanın yarısını gider yazabilirler);

2. Meslekî kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen aydınlatma, ısıtma, telefon, kırtasiye giderleri, müstahdem ücretleri, iş yeri ile ilgili aynı vergi, resim ve harçlar;

3. Meslekî faaliyetin ifasında başkalarına gördürülen hizmetler için ödenen paralar;

4. Alınan meslek kitapları ve meslek der-

MADDE 32. — Aynı kanunun 67 nci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki birinci fıkrada yazılı şekilde değiştirilmiş ve bu maddenin sonuna aşağıdaki ikinci fıkra hükmü eklenmiştir :

«Tasarının 31 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 67 nci maddenin dördüncü fıkrası ile bu maddenin sonuna eklenen fıkra, 32 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 33. — Aynı kanunun 68 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Meslekî giderler

«Madde 68. — Tasarının 32 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 68 nci madde, 33 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

gileri için ödenen bedeller ve mesleki teşekkül-
lere ödenen aidat;

5. Mesleki faaliyetle ilgili seyahat ve ika-
met giderleri (Seyahat maksadının gerektirdiği
süre ile sınırlı olmak şartıyla);

6. Meslekin ifasına lüzumlu aletlerin, ec-
zaların ve sair maddelerin tedariki için yapılan
giderler;

7. Mesleki faaliyette kullanılan tesisat ve
demirbaş eşya için Vergi Usul Kanunu hü-
kümlerine göre ayrılan amortismanlar (Mes-
leki faaliyette kullanılan ve değeri 1 000 lirayı
aşmayan tesisat ve demirbaşlar amortismanına
tâbi tutulmuyarak doğrudan doğruya gider
kaydolunabilir.);

8. Serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla
emekli sandıklarına ödenen giriş, emeklilik
aidatı ve yardım pulları bedelleri (İndirilecek
emeklilik aidatı, yıllık gayrisâfi kazancın
% 5 ini geçemez.);

9. Mesleki faaliyetle ilgili olarak kanun,
ilâm ve mukavelenameye göre ödenen tazmi-
natlar;

10. Yukardaki bentler dışında kalan, işle
ilgili şehir dâhili nakil vasıtaları ücretleri
(Özel otomobillerini işlerinde kullananların
yaptıkları giderlerin yarısı), posta, telgraf,
mecmua, gazete, iş yeri temizliği, asansörcü
ve odabaşı ücreti gibi müteferrik giderler
(Bu bentte yazılı giderlere karşılık olarak
mükellefler diledikleri takdirde 5 000 liradan
fazla olmamak üzere gayrisâfi hasılatın % 10
unu götürü olarak gider yazabilirler.)

Sebebi ne olursa olsun para cezaları ve
vergi cezaları gider olaark indirilemez.

MADDE 33. — Aynı kanunun 69 ncu mad-
desi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usul

Madde 69. — Ebeler, sünnetçiler , sağlık
memurları, arzuhalçiler ve gerçek kazançları-
nın tesbitinde zorluk bulunmasından dolayı
Maliye Bakanlığınca tâyin edilecek olan ve
mesleklerinin ifası yüksek tahsili icabettir-
miyen benzeri serbest meslek erbabının sâfi
kazançları götürü olarak tesbit olunur.

MADDE 34. — Aynı kanunun 69 ncu mad-
desi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usulü

«Madde 69. — Tasarının 33 ncü maddesiyle
değiştirilmesi derpiş edilen 69 ncu madde, 34
ncü madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

(Bu madde hükmü borsa ajan ve acentalarına, gümrük komisyoncularına, dâvavekillelerine, müşavirlere, kurumlar ve tüccarlarla serbest meslek erbabının ticari ve meslekî işlerini takibeden muakkiplere ve musiki konseri verenlere şâmil değildir.)

MADDE 34. — Aynı kanunun 70 nci maddesinin birinci fıkrasının 6 ve 7 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu maddeye 7 numaralı bentten sonra aşağıdaki 8 numaralı bent eklenmiştir.

6. Telif hakları (Bu hakların, müellifleri veya bunların kanuni mirasçıları tarafından kiralanmasından doğan kazançlar, serbest meslek kazancıdır.);

7. Gemi ve gemi payları (Motorlu olup olmadıklarına ve tonilâtolarına bakılmaz) ile bilûmum motorlu tahmil ve tahliye vasıtaları;

8. Motorlu nakil ve cer vasıtaları ile her türlü motorlu araç, makina ve tesisat.

MADDE 35. — Aynı kanunun 73 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kiraya verilen mal ve hakların kira bedelleri emsal kira bedellerinden aşağı olamaz. Bedelsiz olarak başkalarının intifasına bırakılan mal ve hakların emsal kira bedeli, bu mal ve hakların kirası addolunur. Binalarda emsal kira bedeli, yetkili özel mercilerce takdir edilmiş kirası, bu suretle takdir edilmiş kira mevcut değilse, Vergi Usul Kanununa göre taayyün eden gayrisâfi irattır. Arazide emsal kira bedeli, Vergi Usul Kanununa göre taayyün eden vergi değerinin % 10 dur, Diğer mal ve haklarda emsal kira bedeli, bu mal ve hakların maliyet bedelinin ve bu bedel malûm değilse, Vergi Usul Kanununun servetlerin değerlendirilmesi hakkındaki hükümlerine göre tâyin olunan değerlerinin % 10 dur.

MADDE 36. — Aynı kanunun 74 ncü maddesinin birinci fıkrasının 5 ve 10 numaralı bentleriyle üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye 10 numaralı bentten sonra aşağıdaki 11 numaralı bent eklenmiştir :

5. Kiraya verilen mal ve haklar için ödenen vergi, resim, harc ve şerefiyelerle kiraya

Geçici Ko.

MADDE 35. — Aynı kanunun 70 nci maddesinin birinci fıkrasının 6 ve 7 numaralı bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, bu maddeye 7 numaralı bentten sonra aşağıdaki 8 numaralı bent eklenmiştir :

«Tasarının 34 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 70 nci maddenin 6 ve 7 numaralı bentleri ile ilâvesi istenen 8 numaralı bent, 35 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 36. — Aynı kanunun 73 ncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir .:

«Tasarının 35 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 73 ncü maddenin birinci fıkrası, 36 ncü madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 37. — Aynı kanunun 74 ncü maddesinin birinci fıkrasının 5 ve 10 numaralı bentleriyle üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu maddeye 10 numaralı bentten sonra aşağıdaki 11 numaralı bent eklenmiştir.

«Tasarının 36 ncü maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 74 ncü maddenin birinci fıkrası

Hü.

verenler tarafından ödenmiş olmak şartıyla belediyelere ödenen harcamalara iştirak payları (Bu kanuna göre Gelir Vergisinden mahsubu kabul edilen Bina, Buhran, ve Müdafaa ve Arazi vergileri gider olarak indirilemez);

10. Sahibi buldukları konutları kiraya verenlerin kira ile oturdukları konutların kira bedeli, (Bu kira, kiraya verilen konutun kira bedelini aştığı takdirde fazlası indirilemez);

11. Kiraya verilen mal ve haklarla ilgili olarak mukavelenameye, kanuna veya ilâma istinaden ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar;

Mükellefler (Hakları kiraya verenler hariç) diledikleri takdirde, yukarda yazılı giderlere karşılık olmak üzere hasılatlarından % 20 sini götürü olarak indirebilirler. Götürü gider usulünü kabul edenler iki yıl geçmedikçe bu usulden dönemezler.

MADDE 37. — Aynı kanunun 81 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gayrimenkullerin ve hakların, menkul kıymetlerin satışından, hisselerin devir ve temlikinden doğan kazançlar;

MADDE 81. — Gayrimenkullerin, hakların ve menkul kıymetlerin satışından, iştirak hisselerinin devir ve temlikinden doğan vergiye tabi kazançlar şunlardır :

1. Satınalınan, inşa edilen veya trampa suretiyle iktisabolunan gayrimenkullerin (Gerçek usulde vergiye tabi çiftçilerin zirai istihsalde kullandıkları gayrimenkuller dâhil), gayrimenkul olarak tescil edilen hakların, gemi ve gemi paylarının alım, inşa veya trampa tarihlerinden başlayarak dört yıl içinde satılmaları, trampa veya istimlak edilmeleri halinde elde edilen ve bir takvim yılı içinde 10 000 lirayı aşan kazançlar (Kooperatif şirket ortaklarına bu sıfatları dolayısıyla şirketçe tahsis olunan gayrimenkuller, tahsis tarihinde ortak tarafından satın alınmış sayılır.);

2. Satınalınan menkul kıymetlerin iktisap tarihinden başlayarak bir yıl içinde veya iktisaptan evvel satılmalarından elde edilen ve bir takvim yılındaki tutarı 2 000 lirayı aşan kazançlar;

Geçici Ko.

nın 5 ve 10 numaralı bentleriyle üçüncü fıkrası ile eklenmesi istenen 11 numaralı bent, 37 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 38. — Aynı kanunun 81 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gayrimenkullerin ve hakların, menkul kıymetlerin satışından, hisselerin devir ve temlikinden doğan kazançlar

«Madde 81. — Tasarının 37 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 81 nci madde, 38 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

3. Her ne şekil ve suretle olursa olsun; imtiyaz, ihtira, telif, işletme, ticaret unvanı ve alâmeti farika gibi edebî, sınai ve ticari haklarla maden arama ve işletme haklarının satışından, devir ve temlikinden elde edilen ve bir takvim yılındaki tutarı 5 000 lirayı aşan kazançlar (Edebî hakların müellifleri veya bunların kanuni mirasçıları tarafından doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır.);

4. Ortaklık haklarının veya hisselerinin devir ve temlikinden, faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından doğan kazançlar.

1, 2 ve 3 numaralı bentlerde yazılı hadler aşıldığı takdirde, kazancın bu hadleri aşan kısmı vergiye tabidir.

Sâfi kazanç, satış, devir, temlik veya istimlâk bedelinden, maliyet değerleri ile bu muameleler dolayısıyla yapılan ve satıcının uhdesinde kalan giderlerin indirilmesiyle bulunur. Zirai istihsalde kullanılan gayrimenkuller üzerinden amortisman ayrılmışsa bu amortismanların toplamı ayrıca maliyetten düşülür.

Maliyet değeri tesbit edilemiyen gayrimenkuller için bu değer yerine vergi değeri, ticari kazancı bilânço esasına göre tesbit edilen işletmelerde maliyet bedeli yerine son bilânçoda yazılı değerler esas tutulur.

Faaliyetine devam eden ticari bir işletmenin kısmen veya tamamen satılmasından veya ticari işletmeye dâhil amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin, hakların, işletme ve iştirak hisselerinin satış, devir ve temliklerinden veya istimlâk edilmelerinden doğan kazançlar, ticari kazanç sayılır ve bunlara ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanır.

MADDE 38. — Aynı kanunun 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ârizî Kazançlar

Madde 82. — Aşağıda yazılı kazançlar ârizî kazançtır :

1. Ârizî olarak ticari muamelelerin icrasından veya ticari muamelelere tavassuttan elde edilen kazançların,

2. Ticari bir faaliyetin durdurulması için

MADDE 39. — Aynı kanunun 82 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ârizî Kazançlar

«Madde 82. — Tasarının 38 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 82 nci madde, 39 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

alınan paralar, ayınlar ve sağlanan her türlü menfaatlerin,

3. Peştemallıkların, gayrimenkulün tahliyesi veya kiracılık hakkının devri için alınan tazminatların,

1 000 lirayı aşan kısımları;

4. Ârizî olarak yapılan serbest meslek faaliyetleri dolayısıyla tahsil edilen hasılatın yıllık toplamının 1 000 lirayı aşan kısmı.

Ârizî kazançların sâfi miktarı aşağıdaki şekilde tesbit olunur:

1. Alım satım işlerinde: Malın satış bedelinden, maliyet bedeli ve satış dolayısıyla yapılan giderler indirilir;

2. Tavassut ve diğer ticari hizmet işlerinde, tavassut veya hizmet karşılığında alınan paralardan veya sağlanan menfaat değerlerinden bu iş dolayısıyla yapılan giderler indirilir;

3. Ticari bir faaliyetin durdurulması için alınan paralarla ayınların ve sağlanan menfaatlerin değerleri, peştemallıkların ve tahliye ve devir tazminatlarının tutarları, bunların sâfi miktarı sayılır. (Bu gelirleri elde edenler tarafından bu münasebetle ödenmiş giderler varsa tevsik edilmek şartıyla bu giderler nazara alınır.);

4. Dar mükellefiyete tabi olanların yabancı memleketlere ârizî olarak yaptıkları ulaştırma işlerinden elde ettikleri kazançlar 45 nci maddedeki esaslara göre tesbit edilir:

5. Serbest meslek faaliyeti dolayısıyla tahsil edilen hasılatın bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler indirilir.

MADDE 39. — Aynı kanunun 85 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gelirin toplanması

Madde 85. — Mükellefler, ikinci maddede yazılı kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettikleri kazanç ve iratları (götürü usulde tesbit edilen kazanç ve ücretler dâhil) için bu kanunda aksine hüküm olmadıkça yıllık beyanname vermeye ve bu kazanç ve iratları yıllık beyannamelelerinde toplamaya mecburdurlar.

İstisna hadleri içinde kalan kazanç ve iratlar için beyanname verilmez (en az geçim indimi istisnadan madut değildir.)

MADDE 40. — Aynı kanunun 85 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Gelirin toplanması

«**Madde 85.** — Tasarımın 39 ncu maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilene 85 nci madde, 40 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Tacirlerle çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticadi, zirai ve meslekî faaliyetlerinden kazanç temin etmemiş olsalar bile, yıllık beyanname verirler. Bu hüküm şirketlerin faaliyet ve tasfiye devrelerine şâmil olmak üzere kolektif şirket ortakları ile komanditeler hakkında da uygulanır.

Yabancı memleketlerde elde edilen kazanç ve iratları :

1. Mükellefin bunları Türkiye'de hesaplarına intikal ettirdiği yılda ;
2. Türkiye'de hesaplara intikal ettirilmemesinin mükellefin iradesi dışındaki sebeplerden ileri geldiği tevsik olunan hallerde, mükellefin bunlara tasarruf edebildiği yılda ;

Elde edilmiş sayılır.

MADDE 40. — Aynı kanunun 86 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Toplama yapılmıyan haller

Madde 86. — Aşağıda yazılı hallerde gelir toplanmaz ve yıllık beyanname verilmez :

a) Tam mükellefiyette vergiye tabi gelir sadece ;

1. Ücretlerden ;
2. Götürü usulde tesbit edilen ticari veya meslekî kazançlardan veya bu kazançlarla ücretlerden ;

(Munhasıran götürü gider usulüne göre tesbit edilen zirai kazancı dolayısıyla yıllık beyanname verenler 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı kazanç ve ücretlerini bu beyannameye toplamazlar.)

b) Dar mükellefiyette vergiye tabi gelir sadece ;

1. Ücretlerden ;
2. Serbest meslek kazançlarından ;
3. Menkûl sermaye iratlarından ;
4. Gayrimenkûllerin ve hakların satışından, ortaklık hisselerinin devir ve temlikinden elde edilen kazançlardan ;

5. Arızî kazançlardan ;

Veya bunların bir kaçından ibaret ise.

MADDE 41. — Aynı kanunun 86 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Toplanma yapılmıyan haller

«Madde 86. — Tasarının 40 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 86 ncı madde, 41 ncı madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

MADDE 41. — Aynı kanunun 87 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İhtiyari toplama ve beyan

Madde 87. — Tam mükellefiyette, vergiye tabi yıllık gayrisâfi kazanç ve iratlarının toplamı 10 000 lirayı aşmayan mükelleflerin bu kazanç ve iratlarından tevkif yolu ile vergisi kesilmiş bulunanları beyannameye ithal etmeleri ihtiyaridir.

Ücretler, götürü usulde tesbit olunan ticari ve meslekî kazançlar ile kazanç ve iratların istisna hadleri içinde kalan kısımları 10 000 liralık haddin hesabında nazara alınmaz.

Ticari, zirai veya meslekî kazançlarını yıllık beyanname ile bildirmek mecburiyetinde olanlar (Götürü gider usulüne göre tesbit edilen zirai kazançları için beyanname verenler hariç) yukarıda yazılı ihtiyarî toplama hakkından faydalanamazlar.

86 ncı madde mucibince ücretleri dolayısıyla yıllık beyanname vermeyecek olanlardan bu ücretlerinin tamamı üzerinden tevkif suretiyle vergi ödemiş bulunanlar, mezkûr ücretleri için yıllık beyanname verebilirler.

Geliri telif ve patent haklarının kiralanmasından ibaret olup da, bu gelirin tamamı üzerinden tevkif suretiyle Gelir Vergisi ödemiş olan dar mükellefiyete tabi kimselerin bu gelirleri için yıllık beyanname vermeleri ihtiyaridir.

MADDE 42. — Aynı kanunun 88 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zararların kârlara takas ve mahsubu

Madde 88. — Gelirin (aile reisi beyanlarında eş ve çocukların geliri dâhil) toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından hasıl olan zararlar (54 ncü maddeye göre hesaplanan gider fazlalığından doğanlar dâhil, 81 nci maddede yazılı muamelelerden doğanlar hariç), diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsubedilir.

Bu mahsup neticesinde kapatılamıyan zarar kısmı, mütaakıp yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya dört yıl içinde mahsubedilemiyen zarar bakıyesi mütaakıp yıllara naklolunamaz.

Geçici Ko.

MADDE 42. — Aynı kanunun 87 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 87. — Tasarının 41 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 87 nci madde, 42 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 43. — Aynı kanunun 88 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Zararların kârlara takas ve mahsubu

«Madde 88. — Gelirin (aile reisi beyanlarında eş ve çocukların geliri dâhil) toplanmasında gelir kaynaklarının bir kısmından hasıl olan zararlar (54 ncü maddeye göre hesaplanan gider fazlalığından doğanlar dâhil, 81 nci maddede yazılı muamelelerden doğanlar hariç), diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsubedilir.

Bu mahsup neticesinde kapatılamıyan zarar kısmı, mütaakıp yılların gelirinden indirilir. Arka arkaya beş yıl içinde mahsubedilemiyen zarar bakıyesi mütaakıp yıllara naklolunamaz.

Hü.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.

MADDE 43. — Aynı kanunun 89 ncu maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

2. Genel bütçeye dâhil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere, köylere ve kamu menfaatlerine yararlı derneklere makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar (Bir takvim yılı içinde yapılan bağış ve yardımların toplamı o yıla ait beyan edilecek gelirin % 5 ini aşarsa fazlası indirilmez. Bağış ve yardımın nakden yapılmaması halinde, bağışlanan veya yardımın konusunu teşkil eden mal veya hakkın mevcutsa mukayyet değeri, bu değer mevcut değilse Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde takdir komisyonlarınca tesbit edilecek değer esas alınır).

MADDE 44. — Aynı kanunun 90 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Matrahtan ve gelir unsurlarından indirilmeyecek giderler

Madde 90. — Gelir Vergisi ile diğer şahsi vergiler ve her ne şekilde olursa olsun vergi cezaları ve para cezaları, Amme alacaklarının tahsili usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler Gelir Vergisinin matrahından ve gelir unsurlarından indirilmez.

MADDE 45. — Aynı kanunun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yıllık beyannamenin verilmesi

Madde 92. — Bir takvim yılına ait beyannameler ertesi yılın Mart ayı içinde :

1. Tam mükellefiyette, vergiyi tarha yetkili vergi rairesine;

2. Dar mükellefiyette, Türkiye'de vergi muhatabı mevcutsa, onun Türkiye'de oturduğu yerin, Türkiye'de vergi muhatabı yoksa iş yerinin (iş yeri birden fazla ise, bu iş yer-

Geçici Ko.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede vukua gelen eksilmeler zarar addolunmaz.»

MADDE 44. — Aynı kanunun 89 ncu maddesinin 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. — Tasarının 43 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 89 ncu maddenin 2 numaralı bendi, 44 ncü madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 45. — Aynı kanunun 90 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Matrahtan ve gelir unsurlarından indirilmeyecek giderler

«**Madde 90.** — Tasarının 44 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 90 ncı madde, 45 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 46. — Aynı kanunun 92 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yıllık beyannamenin verilmesi

«**Madde 92.** — Tasarının 45 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 92 nci madde, 46 ncı madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

lerinden her hangi birisinin) bulunduğu mahal vergi dairesine verilir veya taahhütlü olarak posta ile gönderilir.

Takvim yılı içinde memleketi terkedenlerin beyannameleri memleketi terke tekaddüm eden 15 gün, ölüm halinde, ölüm tarihinden itibaren 4 ay içinde verilir.

MADDE 46. — Aynı kanunun 93 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Aile reisi beyanı

Madde 93. — Tam mükellefiyette, eşlerin ve velâyet altındaki çocukların yıllık beyanname ile bildirilmesi icabeden gelirleri (Medenî Kanunun cevaz verdiği hallere munhasır olmak üzere, ayrı yaşayan eşlerin gelirleri hariç) aşağıdaki esaslara göre aile reisi tarafından tek beyanname ile bildirilir.

1. Eşlerin ve çocukların her birinin geliri beyannamede ayrı gösterilir;

2. Geliri olan eşler beyannameyi ayrıca imzalar;

3. Beyannamede gösterilen bütün gelirler birleştirilmek suretiyle toplam yapılır ve bu toplam üzerinden vergi aile reisi nâmına tarh olunur.

Eşlerin her biri yalnız kendi gelirine isabet eden vergi kısmından veya bunlara tekabül eden cezalardan sorumludur. Verginin eşlere isabet eden kısımları, bunların aile geliri içindeki hisseleri nisbetinde hesaplanır.

Anonim ve limitet şirketlerden alınan kâr hisseleri ile komanditerlerin komandit şirketlerden aldıkları kâr hisseleri hariç olmak üzere, eşlerin ve çocukların aşağıda yazılı iratları hakkında yukarıki hükümler uygulanmaz :

1. Karı koca arasında mal ayrılığı usulünün cari bulunması halinde, karının, evlenmeden evvel mevcut veya evlilik esnasında miras veya vasiyet yoluyla iktisap ettiği mallardan dolayı sağladığı menkul ve gayrimenkul sermaye iratları (evlenmeden evvel kocadan veya kocasının yardımı ile başkalarından iktisap edilen mal ve hakların iratları hariç);

MADDE 47. — Aynı kanunun 93 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Aile reisi beyanı

«Madde 93. — Tasarının 46 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 93 ncü madde, 47 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

2. Çocukların üçüncü bir şahıstan miras veya vasiyet yoluyla iktisap ettikleri mallardan dolayı sağladıkları menkul ve gayrimenkul sermaye iratları;

3. Karı ve çocukların 1 . 1 . 1947 tarihinden evvel iktisap ettikleri mallardan dolayı sağladıkları menkul ve gayrimenkul sermaye iratları.

Bu madde hükmünün uygulanmasında; aile reisi, eşler için koca, çocuklar için baba, baba ölmüş veya velâyeti nez'edilmişse anadır.

Çocukluk hali bu kanunun 33 ncü maddesi hükmüne göre tâyin olunur.

MADDE 47. — Aynı kanunun 94 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kazanç ve ücretlerde vergi tevkifatı

Madde 94. — Kamu idare ve müesseseleri, iktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar, ticaret şirketleri, dernekler, tesis ve vakıflar, dernek tesis ve vakıfların iktisadi işletmeleri, gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı, zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme hesabı esasına göre tesbit eden çiftçiler :

1. Hizmet erbabına ödenen ücretlerden (İstisnaden faydalanan ücretler hariç);

2. 61 nci maddede yazılı olup ücret sayılan ödemelerden (İstisnaden faydalananlar hariç);

3. Yaptıkları serbest meslek işleri dolayısıyla bu işleri icra edenlere yapılan ödemelerden (18 nci ve 69 ncu maddelerde yazılı olanlara ve noterlere serbest meslek faaliyetlerinden dolayı yapılan ödemeler hariç);

4. 42 nci madde şumulüne giren işler dolayısıyla bu işleri yapanlara (kurumlar dâhil) ödenen istihkak bedellerinden;

5. Dar mükellefiyete tabi olanlara, telif ve patent haklarının satışı veya kiralanması dolayısıyla yapılan ödemelerden;

İstihkak sahiplerinin Gelir vergilerine mahsuben (Avans olarak ödenenler dâhil) tevkifat yapmaya mecburdurlar.

Tüccar, serbest meslek erbabı ve çiftçilerin yukardaki hükümlere göre yapacakları tevkifat, ticari, meslekî ve zirai işleri ile ilgili ödemelerine munhasırdır.

MADDE 48. — Aynı kanunun 94 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kazanç ve ücretlerde vergi tevkifatı

«Madde 94. — Tasarının 47 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 94 ncü madde, 48 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Tevkifi gereken verginin tediye yapan tarafından deruhde edilmesi halinde bu vergi, bilfiil ödenen miktar ile tediye yapanın yüklenildiği verginin toplamı üzerinden hesaplanır.

MADDE 48. — Aynı kanunun 96 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İratlarda vergi tevkifatı

Madde 96. — Aşağıda 1 ve 2 numaralı fıkralarda yazılı dağıtılmış veya dağıtılabılır sayılan menkul sermaye iratları bu fıkralarda belirtilen esaslar dâhilinde vergi tevkifatına tabidir.

1. Dağıtılmış sayılan menkul sermaye iratlarında vergi tevkifatı :

- a) Tahvilât faizleri ile mevduat faizlerinin istisna haddini aşan kısımları;
- b) Âdi komandit şirketlerde, komanditerlerin kâr hisseleri;
- c) Sermaye şirketleri ile kazanç dağıtan kooperatif şirketlerde, temettü ve kâr hisseleri;

İstihkak sahibi gerçek kişilere nakden veya hesaben ödendiği anda dağıtılmış ve istihkak sahipleri bakımından elde edilmiş sayılarak bu sırada ödemeyi yapan tarafından vergi tevkifatına tabi tutulur.

Bu fıkroda sözü edilen hesaben ödeme, iratları ödiyenleri istihkak sahiplerine karşı borçlu durumda gösteren her türlü kayıt ve muameleleri ifade eder.

2. Dağıtılabılır sayılan menkul sermaye iratlarında vergi tevkifatı :

Sermaye şirketleri ile âdi komandit ve kazanç dağıtan kooperatif şirketlerin mali bilançolarına göre tahassül eden sâfi kazançlarının aşağıdaki (A) ve (B) bentlerinde yazılı indirim ve ilâveler yapıldıktan sonra kalan miktarı dağıtılabılır menkul sermaye iradı sayılır ve âdi komandit şirketlerde komanditerlerin Gelir Vergisi, diğer şirketlerde şirketlerin Kurumlar Vergisi beyannamelerinin verileceği süre içinde bu şirketler tarafından vergi tevkifatına tabi tutulur.

A) Şirketlerin kazancından yapılacak indirimler :

- a) Gelir Vergisi tevkifatına tabi şirket kazancı dolayısıyla ödenmiş olan veya henüz öden-

Geçici Ko.

MADDE 49. — Aynı kanunun 96 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İratlarda vergi tevkifatı

«Madde 96. — Tasarının 48 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 96 ncı madde, 49 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

memiş olmakla beraber şirket için borç olarak tahakkuk eden Kurumlar Vergisi;

b) Ticaret Kanunu ve özel kanunlardaki mecburiyete dayanılarak o yıl kazancından ayrılmış olan her çeşit ihtiyat akçeleri ve provizyonlar;

c) Genel bütçeye dâhil dairelere, katma bütçeli idarelere, il özel idareleri ile belediyelere, köylere ve kamu menfaatlerine yararlı derneklere makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar. (Kurum kazancından bu neviden bir indirim yapılmışsa bu miktar hariç);

d) Ödenmiş olan vergi ve para cezaları ile Âmme alacaklarının tahsili usulü hakkındaki Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler;

e) Şirketlerin malî bilânçolarına göre tahassul edip Kurumlar veya Gelir Vergisi kanunlarının alâkalı hükümleri muvacehesinde fiilen mahsubu yapılamamış geçmiş yıllar zararları;

f) Şirketlerin gerçek kişi olmayan ortaklarına ait kazanç hisseleri;

g) Bu fıkraya (2 numaralı fıkra) göre vergi tevkifatı yapılmazdan evvel şirket ortaklarına dağıtılmış olup üzerinden Gelir Vergisi kesilmiş bulunan kâr hisseleri.

B) Şirketlerin kazancına yapılacak ilâveler :

a) Gelir ve Kurumlar vergilerinden istisna edilmiş olan menkul kıymet faiz ve temettüleri;

b) Kurumlar vergisinden istisna edilmiş olan iştirak kazançları.

Âdi komandit şirketlerin dağıtılabilir kazançlarının tesbitinde, (A) ve (B) bentlerinde gösterilen indirim ve ilâvelerin yapılmasından sonra bulunan miktardan komandite ortakların hisseleri ayrıca düşülür

2 numaralı fıkraya göre vergi tevkifatına tabi tutulmuş bulunan şirket kazançlarının sonradan ortaklara dağıtılması halinde, 1 numaralı fıkraya göre ayrıca gelir vergisi tevkifatı yapılmaz. Ortaklar, şirketçe kesilmiş olan bu vergileri, iratların kendilerine intikal ettiği döneme müteallik yıllık beyannemeleri üzerinden ödeyecekleri gelir vergisinden mahsub ederler ve mahsup fazlası varsa umumî hükümler dairesinde hak sahiplerine iade olunur.

Hü.

Geçici Ko.

2 numaralı fıkranın (f) bendi hilâfına gerçek kişi olmayan ortakların kazanç hisselerinden bu fıkraya göre gelir vergisi kesilmiş olması halinde, kesilen bu vergiler, istihkak sahibi ortakların yazılı talepleri üzerine Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde, terkin ve kendilerine iade olunur.

Madde 49. — Aynı kanunun 101 nci maddesinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir:

Geliri, telif ve patent haklarının satışından ibaret olan ve tamamı üzerinden tevkif suretiyle gelir vergisi ödemiş bulunan dar mükellefiyete tabi kimselerin bu gelirleri için münferit beyanname vermeleri ihtiyaridir.

MADDE 50. — Aynı kanunun 103 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Esas târife

Madde 103. — Gelir Vergisi aşağıdaki nisbetlerde alınır :

Gelir dilimleri		Vergi nisbeti %
İlk	2 500 lira için	10
Son gelen	2 500 »	15
»	5 000 »	20
»	15 000 »	25
»	30 000 »	35
»	60 000 »	45
»	150 000 »	55
»	225 000 »	60
»	225 000 »	65
»	285 000 »	68

1 000 000 lira ve daha fazla matrahlara % 60 nisbeti uygulanır.

MADDE 51. — Aynı kanunun 105 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Vergi tevkifatı nisbetleri

Madde 105. — Gelir Vergisi tevkifatının nisbeti; 94 ncü maddenin 4 numaralı bendinde sözü edilen istihkaklarda % 3, aynı maddenin 3 ve 5 numaralı bentlerinde yer alan ödemelerde % 15, 96 ncü maddede zikrolunan iratlarda % 20 dir.

MADDE 50. — Aynı kanunun 101 nci maddesinin sonuna aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

«Tasarının 49 ncü maddesi ile 101 nci maddenin sonuna ilâvesi istenen hüküm, 50 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 51. — Aynı kanunun 103 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Esas tarife

«Madde 103. — Tasarının 50 nci maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 103 ncü madde, 51 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 52. — Aynı Kanunun 105 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Vergi tevkifatı nisbetleri

«Madde 105. — Tasarının 51 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 105 nci madde, 52 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 52. — Aynı kanunun 109 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Tarh zamanı

Madde 109. — Gelir Vergisi;

1. Beyanname verilmesi icabeden hallerde, beyannamenin verildiği günde; beyanname posta ile gönderilmişse, vergiyi tarh edecek daireye geldiği tarihi takibeden yedi gün içinde;

2. Götürü usulde tesbit edilen ücretlerde, hizmetin ifa olunduğu bütçe yılının ikinci ayında, bütçe yılı içinde işe başlanması halinde, işe başlama tarihinden itibaren bir ay içinde;

3. Götürü usulde tesbit edilen ticaret ve serbest meslek kazançlarında, ticari ve mesleki faaliyetin icra olunduğu takvim yılından sonra gelen bütçe yılının ikinci ayında,

Tarh edilir.

2 ve 3 numaralı bentlerde yazılı kazanç ve ücret sahiplerinden bu bentlerde belirtilen tarh zamanlarının hitamından evvel memleketi terk edenlerin vergileri memleketi terke takaddüm eden 15 gün içinde tarh olunur.

2 ve 3 numaralı bentlerde yazılı kazanç ve ücret sahipleri, tarh zamanlarında, vergi karnelerini bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz ederek, vergilerini tarh ettirmeye mecburdurlar.

MADDE 53. — Aynı kanunun 110 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Vergilendirme dönemi içinde işe başlayan götürü kazanç ve ücret sahiplerinin vergi matrahı ve vergileri

Madde 110. — 1. Bütçe yılı içinde işe başlayan götürü ücret sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan, işe başlama ayı hariç tutulmak suretiyle, o yılın sonuna kadarki aylara isabet eden miktardır.

Bütçe yılının birinci yarısı içinde işini bırakan götürü ücret sahiplerinden, keyfiyeti bütçe yılının ikinci yarısı girmeden haber verenlerin ikinci taksite isabet eden vergileri terkin olunur.

2. Takvim yılı içinde işe başlayan veya işi bırakan götürü ticaret ve serbest meslek kazan-

MADDE 53. — Aynı kanunun 109 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 109. — Tasarının 52 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 109 ncu madde, 53 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 54. — Aynı kanunun 110 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Vergilendirme dönemi içinde işe başlayan götürü kazanç ve ücret sahiplerinin vergi matrahı ve vergileri

«Madde 110. — Tasarının 53 ncu maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 110 ncu madde, 54 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hi.

Geçici Ko.

cı sahiplerinin vergi matrahı, yıllık götürü matrahtan işe bağlanılan ay hariç tutulmak ve işin bırakıldığı ay tam sayılmak suretiyle, çalışılan aylara isabet eden miktardır.

MADDE 54. — Aynı kanunun 111 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ortalama kâr haddi esası

Madde 111. — Yapılan vergi incelemelerinde, satışlarının % 50 den fazlası perakende olan ticaret erbabı ile yaptıkları imalatın % 50 inden fazlasını perakende olarak satan imalatçıların, otel, pansiyon, bar, gazino, lokanta, kahvehane, kır bahçesi, plâj ve emsali eğlence ve istirahat yerleri işletenlerin ve her nevi taşıma işleriyle iştigal edenlerin gösterdikleri gayrisâfi kazançlar; Vergi Usul Kanununa göre tesbit edilen ortalama kâr hadlerinin, perakendecilerle imalatçılarda perakende satılan emtiyanın maliyet bedeline, bunlar dışında kalanlarda işletme giderlerine tatbiki neticesinde bulunacak miktarlara nazaran açık bir şekilde düşük bulunduğu takdirde, beyan edilen bu kazançların yerine takdir komisyonlarınca tesbit edilecek kazançlar esas tutulur.

Komisyonca kazanç takdiri yoluna gidilebilmesi için :

1. Düşüklüğün, mükellef tarafından haklı sebeplerle izah olunamaması;
2. Düşüklük sebeplerinin inceleme ile meydana çıkarılamamış bulunması;

Şarttır.

Komisyonca takdir olunacak kazançlar, ortalama kâr hadlerinin, tüccar ve imalatçıların perakende satışları için, perakende satılan emtiyanın maliyet bedeline; bunlar dışında kalanlarda işletme giderlerine uygulanması suretiyle elde edilecek miktardan fazla olamaz.

Bu maddede sözü edilen işletme giderlerinin nelerden ibaret olduğu Maliye Bakanlığınca tesbit ve ilân olunur.

Yukarıki hükümlerde yer alan «Perakende satış» tan maksat; satışı yapılan madde ve malzemenin, aynen veya işlendikten sonra satışını yapan kimseler dışındakilere satılmasıdır.

MADDE 55. — Aynı kanunun 111 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ortalama kâr haddi esası

«Madde 111. — Tasarının 54 ncü maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 111 nci madde 55 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

MADDE 55. — Aynı kanunun 112 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Asgari zirai kazanç esası.

Madde 112. — Zirai kazançlarını, gerçek usullere veya 54 ncü maddenin 2 numaralı bendine göre tesbit edenlerin beyan ettikleri hasılat ve giderleri, mezkûr kazançlarını 54 ncü maddenin 1 numaralı bendine göre tesbit edenlerin beyan ettikleri hasılatları; Vergi Usul Kanunu hükümleri mucibince yapılan ekim ve sayım beyanları (Bu konuda idarece bir inceleme neticeleri) nazara alınarak aynı kanunda sözü edilen zirai kazanç ölçüleri esas tutulmak suretiyle hesaplanacak hasılat veya giderlere nazaran açık bir surette farklı bulunduğu takdirde bu hasılat ve giderler yerine takdir komisyonlarınca tâyin olunan miktarlar vergi tarhına esas alınır.

Komisyonca kazanç takdiri yoruna gidilebilmesi için,

1. Düşüklüğün mükellef tarafından haklı sebeplerle izah olunamaması,

2. Düşüklük sebeplerinin inceleme ile meydana çıkarılmamış bulunması, şarttır.

Bu maddeye göre takdir komisyonunca takdir edilecek hasılat veya giderler mükellefin beyanından az olamaz.

Komisyonlar takdirlerin icrası sırasında yürürlükte bulunan zirai kazanç ölçülerine istinadetmeye mecburdurlar. Hâdisenin arz ettiği hususiyete binaen, cetvellerde yazılı hadlerden gayri hadlere ve bu meyanda Devlet istatistiklerine istinadedilmesi zarureti hâsıl olduğu takdirde, komisyonlar kararlarında bu durumun mucip sebeplerini belirtmeye ve tevsike mecburdurlar.

MADDE 56. — Aynı kanunun 114 ncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Ancak, dar mükellefiyete tabi olanlarla, beyan edilecek gelirleri; ücretten, götürü usulde tesbit edilen ticari ve meslekî kazançlardan, götürü gider usulüne göre tesbit olunan zirai kazançlardan, gayrimenkul sermaye iratlarından, mevduat faizlerinden ve yıllık gayrisâfi tutarı

Geçici Ko.

MADDE 56. — Aynı kanunun 112 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 112. — Tasarının 55 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 112 nci madde, 56 ncı madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 57. — Aynı kanunun 114 ncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Tasarının 56 ncı maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 114 ncü maddenin ikinci fıkrası, 57 ncı madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

Geçici Ko.

5 000 lirayı aşmayan mevduat faizleri dışında kalan menkul sermaye iradından, sair kazanç ve iratlardan veya bunların bir kaçından veya hepsinden ibaret olanlar servet beyanına tabi değildirler.

MADDE 57. — Aynı kanunun 115 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Mükelleflerce yapılmış servet beyanları, ilk defa servet beyannamesi vermeğe mecbur oldukları yıldan evvelki devrelerle ilgili hiçbir muameleye mesnet teşkil etmez.

MADDE 58. — Aynı kanunun 117 nci maddesinin matlabı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yıllık beyana tabi gelirlerle götürü usulde tesbit olunan ticari ve meslekî kazançlar üzerinden tahakkuk eden vargilerde ödeme

Madde 117. — Yıllık beyanname ile bildirilen gelirler üzerinden tahakkuk ettirilén gelir vergisi, biri Mart diğeri Eylül ayında; götürü usulde tesbit edilen ticari kazançlarla serbest meslek kazançları üzerinden tahakkuk ettirilén gelir vergileri ise, biri Nisan diğeri Ekim ayından olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

MADDE 59. — Aynı kanunun 118 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usulde tesbit edilen ücretler üzerinden tahakkuk eden vergilerde ödeme

Madde 118. — Götürü usulde tesbit edilen ücretlerin vergisi :

1. Ötedenberi işe devam edenlerde, yıllık verginin yarısı bütçe yılının ikinci, diğeri yarısı sekizinci ayında;

2. Bütçe yılının birinci yarısı içinde işe başlayanlarda, yıllık verginin yarısı verginin karneye yazıldığı ayda, diğeri yarısı bütçe yılının sekizinci ayında;

3. Bütçe yılının ikinci yarısı içinde işe başlayanlarda, verginin karneye yazıldığı ayda; ödenir.

MADDE 58. — Aynı kanunun 115 nci maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

«Tasarının 57 nci maddesi ile 115 nci maddenin sonuna ilâvesi istenen fıkra, 58 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 59. — Aynı kanunun 117 nci maddesinin matlabı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Yıllık beyana tabi gelirle götürü usulde tesbit olunan ticari ve meslekî kazançlar üzerinden tahakkuk eden vergilerde ödeme

«Madde 117. — Tasarının 58 nci maddesi ile değiştirilmesi derpiş edilen 117 nci maddenin matlabı ve 1 nci fıkrası, 59 ncu madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 60. — Aynı kanunun 118 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Götürü usulde tesbit edilen ücretler üzerinden tahakkuk eden vergilerde ödeme

«Madde 118. — Tasarının 59 ncu maddesiyle değiştirilmesi derpiş edilen 118 nci madde, 60 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

Hü.

MADDE 60. — Aynı kanunun 122 nci maddesinden sonra aşağıdaki mükerrer 122 nci madde eklenmiştir :

Bina ve arazi vergilerinin mahsubu

Mükerrer madde 122. — Gerçek kişilerin sahip oldukları bina ve arazi için ödedikleri bina, buhran, müdafaa ve arazi vergileri, aşağıdaki esaslara göre, bunların gelir vergisine mahsubedilir :

1. Bu vergiler gelir vergisinin bina veya arazi iradına isabet eden kısmından indirilir. İndirilecek miktar bu kısımdan fazla ise, aradaki fark nazara alınmaz.

2. İndirilecek vergiler hangi yılda ödenmiş ise, mahsup da o yılın geliri üzerinden hesaplanacak olan gelir vergisinden yapılır.

3. Gelir vergisinin bina arazi iradına isabet eden kısmı, bunların gelire olan nisbeti üzerinden hesaplanır.

MADDE 61. — Aynı kanuna bağlı 1, 2, 3 ve 4 numaralı cetvellere bu kanuna bağlı cetvellerde yazılı sıra numarası, gelir kademeleri ve ortalama meblâğlar eklenmiş ve cetvellerin sonundaki ihtar notları, bu kanuna bağlı cetvellerin sonunda yazıldığı şekilde değiştirilmiştir.

MADDE 62. — Aynı kanunun geçici 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

En az geçim indirimi hadleri

Geçici madde 5. — a) 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler dâhil) ile 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek ücretlerin, 1961, 1962, 1963 ve 1964 bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, 5421 sayılı Kanunun 6908 sayılı Kanunla değiştirilmiş 32 nci maddesinde yazılı hadler ve aynı kanunun 33 ncü maddesi ile kabul edilmiş esaslar;

b) 1965 takvim yılında elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler dâhil) ile 1965 takvim yılında elde edilecek ücretlerin ve 1965 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32

Geçici Ko.

MADDE 61. — Aynı kanunun 122 nci maddesinden sonra aşağıdaki mükerrer 122 nci madde eklenmiştir :

Bina ve Arazi vergilerinin mahsubu

«Mükerrer madde 122. — Tasarının 60 nci maddesi ile ilâvesi istenen mükerrer 122 nci madde, 61 nci madde ile aynen kabul edilmiştir.»

MADDE 62. — Tasarının 61 nci maddesi 62 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 63. — Aynı kanunun geçici 5 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

En az geçim indirimi hadleri

«Geçici madde 5. — a) 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler dâhil) ile 31 . 12 . 1964 tarihine kadar elde edilecek ücretlerin, 1961, 1962, 1963 ve 1964 bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, 5421 sayılı Kanunun 6908 sayılı Kanunla değiştirilmiş 32 nci maddesinde yazılı hadler ve aynı kanunun 33 ncü maddesi ile kabul edilmiş esaslar;

b) 1965 takvim yılında elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit edilenler dâhil) ile 1965 takvim yılında elde edilecek ücretlerin ve 1965 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesine, bu kanunun 31 ve 32 nci

Hü.

Geçici Ko.

nci maddeleri ile tâyin olunan esaslar nazara alınmak suretiyle, mükellef için günde 3, ayda 90, yılda 1080 lira; eş için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira; her bir çocuk için günde 1, ayda 30, yılda 360 lira en az geçim indirimi;

c) 1 Ocak 1966 tarihinden itibaren elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit olunanlar dâhil) ile aynı tarihten itibaren elde edilecek ücretlerin ve 1966 ve müteakıp bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32 nci maddelerinde yazılı esaslar ve en az geçim indirimi hadleri; uygulanır.

maddeleri ile tâyin olunan esaslar nazara alınmak suretiyle, mükellef için günde 3, ayda 90, yılda 1 080 lira; eş için günde 2, ayda 60, yılda 720 lira; her bir çocuk için günde 1, ayda 30, yılda 360 lira en az geçim indirimi;

c) 1 Ocak 1966 tarihinden itibaren elde edilecek kazanç ve iratlar (götürü usulde tesbit olunanlar dâhil) ile aynı tarihten itibaren elde edilecek ücretlerin ve 1966 ve müteakıp bütçe yılları götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde, bu kanunun 31 ve 32 nci maddelerinde yazılı esaslar ve en az geçim indirimi hadleri;

Uygulanır.

Şu kadar ki, durum imkân verdiği takdirde yukarıki fıkralarda sözü geçen yürürlük tarihlerini kazanç ve irat nevilerine göre daha öne almaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

MADDE 64. — Aynı kanunun geçici 8 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Cezalar

«Geçici madde 8. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört yıl içinde, ticari veya zirai kazançları dolayısıyla ilk defa Gelir Vergisine tâbi olacak mükelleflerden götürü usulde veya işletme hesabı esasına göre vergilendirilecekler adına, mükellefiyete girdikleri vergilendirme dönemi ile ilgili olarak bu kanun ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı kaçakçılık, kusur ve usulsüzlük cezaları kesilmez. Hileli vergi suçu ve hileli vergi suçuna teşebbüsten dolayı ceza uygulanmaz.

Faaliyetlerini vergi dairesinin itilâi dışında bırakanlar bu hükümden faydalanmazlar.

Kaldırılan hükümler

Kaldırılan hükümler

MADDE 63. — 193 sayılı Kanunun 19 ncu maddesi ile 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı, 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı kanunlar yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 65. — Tasarının 63 ncü maddesi 65 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Geçmiş yıllara ait vergiler

Geçmiş yıllara ait vergiler

Geçici madde 1. — a) 1963 takvim yılından evvelki zamanlarda elde edilmiş bulunan

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi, aynen kabul edilmiştir.

Hü.

Geçici Ko.

kazanç ve iratlarla gerçek usulde vergilendirilecek ücretler;

b) 1963 malî yılından evvelki zamanlara taallük eden götürü usulde vergiye tabi ücretler;

Bu kanunun yürürlüğü ile ilgili mütaakıp geçici maddeler hükümleri mahfuz kalmak kaydıyle eski hükümlere göre vergilendirilir.

Uygulama süreleri

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun;

a) 7, 8, 9, 20, 21 ve 22 nci maddelerinin hükümleri 1961 takvim yılı başından itibaren elde edilen kazançlar,

b) 23, 36, 42, 45, 46, 52, 58, 59 ve 60 nci maddelerinin hükümleri 1962 takvim yılı başından itibaren elde edilen kazanç ve iratlar,

c) Yukarıki a ve b fıkraları dışında kalan maddelerinin hükümleri 1963 takvim yılı başından itibaren elde edilen kazanç ve iratlar ile 1963 takvim yılı başından itibaren yapılacak vergi tevkiyatı,

hakkında uygulanır.

d) 56 ve 57 nci maddelerinin hükümleri, bu kanunun yürürlük tarihinden itibaren tatbik olunur.

Yukarıki fıkralardan sözü edilen maddelerden götürü usulde vergiye tabi ücretlerle ilgili olanlarda takvim yılı yerine malî yıl esas alınır.

Zararların mahsubu

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun 42 nci maddesi ile tanınmış bulunan beş senelik zarar nakli imkânı 1959, 1960 ve 1961 takvim yıllarında tahassul eden zararlar için de uygulanır.

Zirai kazançlarda götürü gider usulünün şümulü

GEÇİCİ MADDE 4. — 193 sayılı Kanunun 53 ncü maddesi uyarınca zirai kazancını zirai işletme hesabı esasına göre tesbit etmekte olan mükelleflerden bu kanunla götürü gider usulüne alınanlar; diledikleri takdirde 1962 takvim yılı kazançlarını zirai işletme hesabı usulüne göre tesbite devam ederler ve mezkûr yıl için bu usule göre vergilendirilirler. Mükellefler

Uygulama süreleri

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun;

a) 7, 8, 9, 10, 21, 22, 23, 24, 37, 43, 46, 47, 53, 59, 60, 61 ve 65 nci maddelerinin hükümleri 1962 takvim yılı başından itibaren elde edilen kazanç ve iratlar,

b) Yukarıki fıkra dışında kalan maddelerinin hükümleri 1963 takvim yılı başından itibaren elde edilen kazanç ve iratlar ile 1963 takvim yılı başından itibaren yapılacak vergi tevkiyatı, Hakkında uygulanır.

c) 57 ve 58 nci maddelerinin hükümleri, bu kanunun yürürlük tarihinden,

d) 63 ncü madde hükmü 1 . 3 . 1963 tarihinden itibaren tatbik olunur.

Yukarıki fıkralarda sözü edilen maddelerden götürü usulde vergiye tabi ücretlerle ilgili olanlarda takvim yılı yerine malî yıl esas alınır.

Zararların mahsubu

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun 43 ncü maddesi ile tanınmış bulunan beş senelik zarar nakli imkânı 1959, 1960 ve 1961 takvim yıllarında tahassul eden zararlar için de uygulanır.

1962 yılında götürü gider usulünün şümulü

GEÇİCİ MADDE 4. — 1962 yılında elde ettiği zirai kazancını bilânço veya işletme hesabı esasına göre tesbite mecbur olan çiftçiler diledikleri takdirde, adı geçen yıl zirai kazançları üzerinden götürü gider usulüne göre vergilendirilirler.

Mükellefler bu hususu, 1962 yılına ait beyannamelelerinde belirtmeye mecburdurlar.

Hü.

bu hususu 1962 geliri için verecekleri beyannamelerinde belirtirler.

1961 ve 1962 yıllarında asgari kazanç esası

GEÇİCİ MADDE 5. — 193 sayılı Kanunun zirai kazançlarda asgari kazanç esası hakkındaki 112 nci maddesi hükmü 1961 ve 1962 yıllarında elde olunan zirai kazançlar hakkında uygulanmaz.

1961 ve 1962 takvim yılları zirai kazançlarının vergileri

GEÇİCİ MADDE 6. — 1961 ve 1962 takvim yılları zirai kazançlarının vergilendirilmesinde aşağıdaki esaslara uyulur :

1. a) Munhasıran 1961 takvim yılında elde ettikleri zirai kazançlar sebebiyle beyanname vermek;

b) 1961 takvim yılı için diğer kazanç ve iratları sebebiyle verecekleri yıllık beyannamelere zirai kazançlarını da ithal etmek;

c) 1961 takvim yılı zirai kazançları gerçek usulde tesbit edildiği için bu yıla mütaallik yıllık beyannamelerinde ücretleri ile götürü usulde tesbit edilen kazançlarını da toplamak;

Mecburiyetinde olup da, işbu mecburiyetleri yerine getirmeleri 28 . 2 . 1962 tarihli ve 35 sayılı Kanunla tehir edilmiş bulunan mükellefler 1961 yılına mütaallik beyannamelerini veya yeni beyannamelerini işbu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden ay başından itibaren iki ay içinde bağlı buldukları vergi dairesine verirler.

2. 1 nci fıkraya göre verilmiş olan beyannameler üzerine 1961 takvim yılı Gelir Vergileri tarh edilir. Bu suretle tarh olunan vergiler, beyannameye dâhil ücret, kazanç ve iratlar için evvelce tahakkuk ettirilmiş vergilerden fazla ise farkı ikmalen tahakkuk ettirilir; eksik ise farkı terkin olunur.

3. Yukarıki 2 numaralı fıkraya göre tahakkuk ettirilen Gelir vergilerinin veya vergi farklarının yarısı beyanname verme müddeti zarfında ve diğer yarısı, 1962 malî yılını tecevüz etmemek şartıyla, birinci taksit ayını takibeden üçüncü ay içinde ödenir.

Geçici Ko.

1962 yılında asgari kazanç esası

GEÇİCİ MADDE 5. — 193 sayılı Kanunun zirai kazançlarda asgari kazanç esası hakkındaki 112 nci maddesi hükmü 1962 yılında elde olunan zirai kazançlar hakkında uygulanmaz.

1961 ve 1962 takvim yılları zirai kazançlarının vergileri

GEÇİCİ MADDE 6. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun zirai gelirlerle ilgili hükümlerinin tatbikinin tehiri hakkındaki 28 . 2 . 1962 tarih ve 35 sayılı Kanunla tarh ve tahsili tehir olunan vergilerden :

1. 1961 takvim yılında elde olunan zirai kazançlarla ilgili olanlar için beyanname verilmez ve bu vergiler tarh ve tahsil olunmaz.

2. 1962 takvim yılında elde edilen zirai kazançlarla ilgili olanlar ise umumi hükümler dairesinde tarh ve 1963 malî yılı içinde Maliye Bakanlığınca tesbit edilen zamanlarda ve dört eşit taksitle tahsil olunur.

Hü.

4. 1962 takvim yılında elde edilen zirai kazançlar 1963 yılında umumi hükümler dairesinde tarh ve tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

1961 ve 1962 yıllarında işletme büyüklüğü ölçüleri

GEÇİCİ MADDE 7. — 193 sayılı Kanunun bu kanunun 8 nci maddesiyle değiştirilmiş bulunan 12 nci maddesinin son fıkrası hükmü 1961 ve 1962 yıllarında elde edilen zirai kazançlar hakkında uygulanmaz.

İlk beş yılda yapılacak yatırım indirimi

GEÇİCİ MADDE 8. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihi takibeden yılın başından itibaren beşinci yılın sonuna kadar yapılacak yatırım indirimleri, bu indirimlerin uygulanacağı ticari ve zirai kazançların her yıl için % 20 sini geçemez.

46 sayılı Kanunla tehir edilmiş olan vergiler

GEÇİCİ MADDE 9. — Ücretleri ve tizari kazançları götürü usulde tesbit edilen mükelleflere aidolup 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunla tarh ve tahsili tehir edilmiş olan vergiler aşağıdaki esaslar dairesinde tarh ve tahsil olunur :

1. Götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1962 bütçe yılı vergileri, Gelir Vergisi Kanununda bu kanunla yapılan değişiklikler ve Vergi Usul Kanununda yapılacak tadilat uyarınca tesbit olunacak matrahlar üzerinden tarh olunur.

2. Götürü usulde tesbit edilen ticari kazançları üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1961 takvim yılı faaliyetlerinden dolayı 1962 bütçe yılında tarhı gereken vergileri, Gelir Vergisi Kanununda bu kanunla yapılan değişiklikler ve Vergi Usul Kanununda yapılacak tadilat uyarınca tesbit olunacak matrahlar üzerinden tarh olunur.

3. Yukarıdaki 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı vergilerin tarhına esas olacak matrahlara mütaallik takdir kararlarının kesinleşmesi, her ilçede vergi dairesinin hususi mahalline

Geçici Ko.

İlk beş yılda yapılacak yatırım indirimi

GEÇİCİ MADDE 7. — Tasarının geçici 8 nci maddesi geçici 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

46 sayılı Kanunla tehir edilmiş olan vergiler

GEÇİCİ MADDE 8. — Ücretleri ve ticari kazançları götürü usulde tesbit edilen mükelleflere aidolup 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunla tarh ve tahsili tehir edilmiş olan vergiler aşağıdaki esaslar dairesinde tarh ve tahsil olunur :

1. Götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1962 bütçe yılı vergileri, Gelir Vergisi Kanununda bu kanunla yapılan değişiklikler ve Vergi Usul Kanununda yapılacak tadilat uyarınca tesbit olunacak matrahlar üzerinden tarh olunur.

2. Götürü usulde tesbit edilen ticari kazançları üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1961 takvim yılı faaliyetlerinden dolayı 1962 bütçe yılında tarhı gereken vergileri, Gelir Vergisi Kanununda bu kanunla yapılan değişiklikler ve Vergi Usul Kanununda yapılacak tadilat uyarınca tesbit olunacak matrahlar üzerinden tarh olunur.

3. Yukarıdaki 1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı vergilerin tarhına esas olacak matrahlara mütaallik takdir kararlarının kesinleşmesi, her ilçede vergi dairesinin hususi mahalline ilân kâ-

ilân kâğıtları asılmak ve mûtat mahallî usuller kullanılmak suretiyle mükelleflere duyurulur.

4. İlgili mükellefler işbu ilân tarihini takibeden ay başından itibaren bir ay içinde vergi dairelerine müracatla vergilerini (götürü ücretleri üzerinden vergilendirilecekler 1962 bütçe yılı, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilecekler 1961 takvim yılı vergilerini) umumi hükümler dairesinde tarh ettirmeye mecburdurlar.

5. 4 ncü bent gereğince tarh edilen vergiler; yarısı verginin tarhını gerektığı ay içinde, diğer yarısı bu ayı takibeden üçüncü ay içinde olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

6. Götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1963 ve mütaakıp bütçe yılları, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilenlerin 1962 ve onu takibeden takvim yılları vergilendirme dönemlerine ait vergileri umumi hükümler dairesinde tarh ve tahsil olunur.

7. 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce; götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükellefler adına 1962 bütçe yılı, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilen mükellefler adına 1962 bütçe yılı, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilenler adına 1961 takvim yılı vergilendirme dönemlerine aidolarak yapılmış bulunan tarhiyat terkin olunur. İşbu tarhiyata mukabil daha önce yapılmış olan tahsilât, aynı mükelleflerden yukarıdaki 5 numaralı bent gereğince yapılacak tahsilâtın birinci taksidine, fazlası ikinci taksidine mahsubolunur. Bu suretle yapılacak mahsuptan bakiye kalacak miktarlar Vergi Usul Kanununun düzeltmeye mütaallik hükümleri dairesinde reddolunur.

Vergi nisbetleri

GEÇİCİ MADDE 10. — 1962 bütçe yılında elde edilen ve gerçek miktarları üzerinden vergilendirilmesi gereken ücretlerle 1962 takvim yılında elde olunan kazanç ve iratların, 1962 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde 193 sayılı kanunun 103 ncü maddesinde yazılı nisbetler; 1 . 1 . 1963 tarihinden itibaren elde edilecek kazanç ve iratların ve 1963 ve müta-

ğıtları asılmak ve mûtat mahallî usuller kullanılmak suretiyle mükelleflere duyurulur.

4. İlgili mükellefler işbu ilân tarihini takibeden ay başından itibaren bir ay içinde vergi dairelerine müracaatla vergilerini (Götürü ücretleri üzerinden vergilendirilecekler 1962 bütçe yılı, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilecekler 1961 takvim yılı vergilerini) umumi hükümler dairesinde tarh ettirmeye mecburdurlar.

5. 4 ncü bent gereğince tarh edilen vergiler; 1963 malî yılı içinde Maliye Bakanlığınca tesbit olunan zamanlarda ve dört eşit taksitte tahsil olunur.

6. Götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükelleflerin 1963 ve mütaakıp bütçe yılları, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilenlerin 1962 ve onu takibeden takvim yılları vergilendirme dönemlerine ait vergileri umumi hükümler dairesinde tarh ve tahsil olunur.

7. 24 . 4 . 1962 tarih ve 46 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce götürü ücretleri üzerinden vergilendirilen mükellefler adına 1962 bütçe yılı, götürü ticari kazançları üzerinden vergilendirilenler adına 1961 takvim yılı vergilendirme dönemlerine aidolarak yapılmış bulunan tarhiyat terkin olunur. İşbu tarhiyata mukabil daha önce yapılmış olan tahsilât, aynı mükelleflerden yukarıdaki 5 numaralı bent gereğince yapılacak tahsilâtın birinci taksidine, fazlası sırası ile ikinci, üçüncü ve dördüncü taksitlerine mahsubolunur. Bu suretle yapılacak mahsuptan bakiye kalacak miktarlar Vergi Usul Kanununun düzeltmeye mütaallik hükümleri dairesinde reddolunur.

Vergi nisbetleri

GEÇİCİ MADDE 9. — 1962 bütçe yılında elde edilen ve gerçek miktarları üzerinden vergilendirilmesi gereken ücretlerle 1962 takvim yılında elde olunan kazanç ve iratların, 1962 bütçe yılı götürü ücretlerinin vergilendirilmesinde 193 sayılı Kanunun 103 ncü maddesinde yazılı nisbetler; 1 . 1 . 1963 tarihinden itibaren elde edilecek kazanç ve iratların ve 1963 ve

Hü.

kıp bütçe yılları ücretlerinin (götürü usulde tesbit edilen ücretler dâhil) vergilendirilmesinde, zikri geçen 103 ncü maddenin bu kanunun 50 nci maddesiyle değiştirilen şeklinde yazılı nisbetler uygulanır.

Yürürlük

MADDE 64. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 65. — Bu Kanun hükümlerini Maliye Bakanı yürütür.

14 . 9 . 1962

Başbakan <i>İ. İnönü</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>E. Alican</i>
Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>H. Dinçer</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı <i>T. Feyzioğlu</i>
Devlet Bakanı <i>H. O. Bekata</i>	Devlet Bakanı <i>R. Aybar</i>
Devlet Bakanı <i>N. Ökten</i>	Adalet Bakanı <i>A. K. Yörük</i>
Millî Savunma Bakanı <i>İ. Sançar</i>	İçişleri Bakanı <i>S. Kurutluoğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>F. C. Erkin</i>	Maliye Bakanı <i>F. Melen</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>Ş. R. Hatipoğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>İ. Seçkin</i>
Ticaret Bakanı <i>M. Ete</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>Y. Azizoglu</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>O. Öztrak</i>	Tarım Bakanı <i>M. İzmen</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Öçten</i>	Çalışma Bakanı <i>B. Ecevit</i>
Sanayi Bakanı <i>F. Çelikbaş</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. T. Karasapan</i>
İmar ve İskân Bakanı <i>F. K. Gökay</i>	

Geçici Ko.

mütaakip bütçe yılları ücretlerinin (Göttürü usulde tesbit edilen ücretler dâhil) vergilendirilmesinde, zikri geçen 103 ncü maddenin bu kanunun 51 nci maddesiyle değiştirilen şeklinde yazılı nisbetler uygulanır.

Yürürlük

MADDE 66. — Tasarının 64 ncü maddesi 66 ncı madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Yürütme

MADDE 67. — Tasarının 65 nci maddesi 67 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Hükümetin teklifine bağlı cetveller

Vergi cetveli No : 1

GELİR

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira	Lira	Lira		Lira	Lira	Lira
965	500 501 —	501 500	501 000	1005	540 501 —	541 500	541 000
966	501 501 —	502 500	502 000	1006	541 501 —	542 500	542 000
967	502 501 —	503 500	503 000	1007	542 501 —	543 500	543 000
968	503 501 —	504 500	504 000	1008	543 501 —	544 500	544 000
969	504 501 —	505 500	505 000	1009	544 501 —	545 500	545 000
970	505 501 —	506 500	506 000	1010	545 501 —	546 500	546 000
971	506 501 —	507 500	507 000	1011	546 501 —	547 500	547 000
972	507 501 —	508 500	508 000	1012	547 501 —	548 500	548 000
973	508 501 —	509 500	509 000	1013	548 501 —	549 500	549 000
974	509 501 —	510 500	510 000	1014	549 501 —	550 500	550 000
975	510 501 —	511 500	511 000	1015	550 501 —	551 500	551 000
976	511 501 —	512 500	512 000	1016	551 501 —	552 500	552 000
977	512 501 —	513 500	513 000	1017	552 501 —	553 500	553 000
978	513 501 —	514 500	514 000	1018	553 501 —	554 500	554 000
979	514 501 —	515 500	515 000	1019	554 501 —	555 500	555 000
980	515 501 —	516 500	516 000	1020	555 501 —	556 500	556 000
981	516 501 —	517 500	517 000	1021	556 501 —	557 500	557 000
982	517 501 —	518 500	518 000	1022	557 501 —	558 500	558 000
983	518 501 —	519 500	519 000	1023	558 501 —	559 500	559 000
984	519 501 —	520 500	520 000	1024	559 501 —	560 500	560 000
985	520 501 —	521 500	521 000	1025	560 501 —	561 500	561 000
986	521 501 —	522 500	522 000	1026	561 501 —	562 500	562 000
987	522 501 —	523 500	523 000	1027	562 501 —	563 500	563 000
988	523 501 —	524 500	524 000	1028	563 501 —	564 500	564 000
989	524 501 —	525 500	525 000	1029	564 501 —	565 500	565 000
990	525 501 —	526 500	526 000	1030	565 501 —	566 500	566 000
991	526 501 —	527 500	527 000	1031	566 501 —	567 500	567 000
992	527 501 —	528 500	528 000	1032	567 501 —	568 500	568 000
993	528 501 —	529 500	529 000	1033	568 501 —	569 500	569 000
993	528 501 —	529 500	529 000	1034	569 501 —	570 500	570 000
994	529 501 —	530 500	530 000	1035	570 501 —	571 500	571 000
995	530 501 —	531 500	530 000	1036	571 501 —	572 500	572 000
996	531 501 —	532 500	532 000	1037	572 501 —	573 500	573 000
997	532 501 —	533 500	533 000	1038	573 501 —	574 500	574 000
998	533 501 —	534 500	534 000	1039	574 501 —	575 500	575 000
999	534 501 —	535 500	535 000	1040	575 501 —	576 500	576 000
1000	535 501 —	536 500	536 000	1041	576 501 —	577 500	577 000
1001	536 501 —	537 500	537 000	1042	577 501 —	578 500	578 000
1002	537 501 —	538 500	538 000	1043	578 501 —	579 500	579 000
1003	538 501 —	539 500	539 000	1044	579 501 —	580 500	580 000
1004	539 501 —	540 500	540 000	1045	580 501 —	581 500	581 000

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ		
	Lira	Lira	Lira		Lira	Lira	Lira		
1046	581 501	—	582 500	582 000	1092	627 501	—	628 500	628 000
1047	582 501	—	583 500	583 000	1093	628 501	—	629 500	629 000
1048	583 501	—	584 500	584 000	1094	629 501	—	630 500	630 000
1049	584 501	—	585 500	585 000	1095	630 501	—	631 500	631 000
1050	585 501	—	586 500	586 000	1096	631 501	—	632 500	632 000
1051	586 501	—	587 500	587 000	1097	632 501	—	633 500	633 000
1052	587 501	—	588 500	588 000	1098	633 501	—	634 500	634 000
1053	588 501	—	589 500	589 000	1099	634 501	—	635 500	635 000
1054	589 501	—	590 500	590 000	1100	635 501	—	636 500	636 000
1055	590 501	—	591 500	591 000	1101	636 501	—	637 500	637 000
1056	591 501	—	592 500	592 000	1102	637 501	—	638 500	638 000
1057	592 501	—	593 500	593 000	1103	638 501	—	639 500	639 000
1058	593 501	—	594 500	594 000	1104	639 501	—	640 500	640 000
1059	594 501	—	595 500	595 000	1105	640 501	—	641 500	641 000
1060	595 501	—	596 500	596 000	1106	641 501	—	642 500	642 000
1061	596 501	—	597 500	597 000	1107	642 501	—	643 500	643 000
1062	597 501	—	598 500	598 000	1108	643 501	—	644 500	644 000
1063	598 501	—	599 500	599 000	1109	644 501	—	645 500	645 000
1064	599 501	—	600 500	600 000	1110	645 501	—	646 500	646 000
1065	600 501	—	601 500	601 000	1111	646 501	—	647 500	647 000
1066	601 501	—	602 500	602 000	1112	647 501	—	648 500	648 000
1067	602 501	—	603 500	603 000	1113	648 501	—	649 500	649 000
1068	603 501	—	604 500	604 000	1114	649 501	—	650 500	650 000
1069	604 501	—	605 500	605 000	1115	650 501	—	651 500	651 000
1070	605 501	—	606 500	606 000	1116	651 501	—	652 500	652 000
1071	606 501	—	607 500	607 000	1117	652 501	—	653 500	653 000
1072	607 501	—	608 500	608 000	1118	653 501	—	653 500	654 000
1073	608 501	—	609 500	609 000	1119	654 501	—	655 500	655 000
1074	609 501	—	610 500	610 000	1120	655 501	—	656 500	656 000
1075	610 501	—	611 500	611 000	1121	656 501	—	657 500	657 000
1076	611 501	—	612 500	612 000	1122	657 501	—	658 500	658 000
1077	612 501	—	613 500	613 000	1123	658 501	—	659 500	659 000
1078	613 501	—	614 500	614 000	1124	659 501	—	660 500	660 000
1079	614 501	—	615 500	615 000	1125	660 501	—	661 500	661 000
1080	615 501	—	616 500	616 000	1126	661 501	—	662 500	662 000
1081	616 501	—	617 500	617 000	1127	662 501	—	663 500	663 000
1082	617 501	—	618 500	618 000	1128	663 501	—	664 500	664 000
1083	618 501	—	619 500	619 000	1129	664 501	—	665 500	665 000
1084	619 501	—	620 500	620 000	1130	665 501	—	666 500	666 000
1085	620 501	—	621 500	621 000	1131	666 501	—	667 500	667 000
1086	621 501	—	622 500	622 000	1132	667 501	—	668 500	668 000
1087	622 501	—	623 500	623 000	1133	668 501	—	669 500	669 000
1088	623 501	—	624 500	624 000	1134	669 501	—	670 500	670 000
1089	624 501	—	625 500	625 000	1135	670 501	—	671 500	671 000
1090	625 501	—	626 500	626 000	1136	671 501	—	672 500	672 000
1091	626 501	—	627 500	627 000	1137	672 501	—	673 500	673 000

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira	Lira	Lira		Lira	Lira	Lira
1138	673 501	674 500	674 000	1184	719 501	720 500	720 000
1139	674 501	675 500	675 000	1185	720 501	721 500	721 000
1140	675 501	676 500	676 000	1186	721 501	722 500	722 000
1141	676 501	677 500	677 000	1187	722 501	723 500	723 000
1142	677 501	678 500	678 000	1188	723 501	724 500	724 000
1143	678 501	679 500	679 000	1189	724 501	725 500	725 000
1144	679 501	680 500	680 000	1190	725 501	726 500	726 000
1145	680 501	681 500	681 000	1191	726 501	727 500	727 000
1146	681 501	682 500	682 000	1192	727 501	728 500	728 000
1147	682 501	683 500	683 000	1193	728 501	729 500	729 000
1148	683 501	684 500	684 000	1194	729 501	730 500	730 000
1149	684 501	685 500	685 000	1195	730 501	731 500	731 000
1150	685 501	686 500	686 000	1196	731 501	732 500	732 000
1151	686 501	687 500	687 000	1197	732 501	733 500	733 000
1152	687 501	688 500	688 000	1198	733 501	734 500	734 000
1153	688 501	689 500	689 000	1199	734 501	735 500	735 000
1154	689 501	690 500	690 000	1200	735 501	736 500	736 000
1155	690 501	691 500	691 000	1201	736 501	737 500	737 000
1156	691 501	692 500	692 000	1202	737 501	738 500	738 000
1157	692 501	693 500	693 000	1203	738 501	739 500	739 000
1158	693 501	694 500	694 000	1204	739 501	740 500	740 000
1159	694 501	695 500	695 000	1205	740 501	741 500	741 000
1160	695 501	696 500	696 000	1206	741 501	742 500	742 000
1161	696 501	697 500	697 000	1207	742 501	743 500	743 000
1162	697 501	698 500	698 000	1208	743 501	744 500	744 000
1163	698 501	699 500	699 000	1209	744 501	745 500	745 000
1164	699 501	700 500	700 000	1210	745 501	746 500	746 000
1165	700 501	701 500	701 000	1211	746 501	747 500	747 000
1166	701 501	702 500	702 000	1212	747 501	748 500	748 000
1167	702 501	703 500	703 000	1213	748 501	749 500	749 000
1168	703 501	704 500	704 000	1214	749 501	750 500	750 000
1169	704 501	705 500	705 000	1215	750 501	751 500	751 000
1170	705 501	706 500	706 000	1216	751 501	752 500	752 000
1171	706 501	707 500	707 000	1217	752 501	753 500	753 000
1172	707 501	708 500	708 000	1218	753 501	754 500	754 000
1173	708 501	709 500	709 000	1219	754 501	755 500	755 000
1174	709 501	710 500	710 000	1220	755 501	756 500	756 000
1175	710 501	711 500	711 000	1221	756 501	757 500	757 000
1176	711 501	712 500	712 000	1222	757 501	758 500	758 000
1177	712 501	713 500	713 000	1223	758 501	759 500	759 000
1178	713 501	714 500	714 000	1224	759 501	760 500	760 000
1179	714 501	715 500	715 000	1225	760 501	761 500	761 000
1180	715 501	716 500	716 000	1226	761 501	762 500	762 000
1181	716 501	717 500	717 000	1227	762 501	763 500	763 000
1182	717 501	718 500	718 000	1228	763 501	764 500	764 000
1183	718 501	719 500	719 000	1229	764 501	765 500	765 000

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira	Lira	Lira		Lira	Lira	Lira
1230	765 501 —	766 500	766 000	1276	811 501 —	812 500	812 000
1231	766 501 —	767 500	767 000	1277	812 501 —	813 500	813 000
1232	767 501 —	768 500	768 000	1278	813 501 —	814 500	814 000
1233	768 501 —	769 500	769 000	1279	814 501 —	815 500	815 000
1234	769 501 —	770 500	770 000	1280	815 501 —	816 500	816 000
1235	770 501 —	771 500	771 000	1281	816 501 —	817 500	817 000
1236	771 501 —	772 500	772 000	1282	817 501 —	818 500	818 000
1237	772 501 —	773 500	773 000	1283	818 501 —	819 500	819 000
1238	773 501 —	774 500	774 000	1284	819 501 —	820 500	820 000
1239	774 501 —	775 500	775 000	1285	820 501 —	821 500	821 000
1240	775 501 —	776 500	776 000	1286	821 501 —	822 500	822 000
1241	776 501 —	777 500	777 000	1287	822 501 —	823 500	823 000
1242	777 501 —	778 500	778 000	1288	823 501 —	824 500	824 000
1243	778 501 —	779 500	779 000	1289	824 501 —	825 500	825 000
1244	779 501 —	780 500	780 000	1290	825 501 —	826 500	826 000
1245	780 501 —	781 500	781 000	1291	826 501 —	827 500	827 000
1246	781 501 —	782 500	782 000	1292	827 501 —	828 500	828 000
1247	782 501 —	783 500	783 000	1293	828 501 —	829 500	829 000
1248	783 501 —	784 500	784 000	1294	829 501 —	830 500	830 000
1249	784 501 —	785 500	785 000	1295	830 501 —	831 500	831 000
1250	785 501 —	786 500	786 000	1296	831 501 —	832 500	832 000
1251	786 501 —	787 500	787 000	1297	832 501 —	833 500	833 000
1252	787 501 —	788 500	788 000	1298	833 501 —	834 500	834 000
1253	788 501 —	789 500	789 000	1299	834 501 —	835 500	835 000
1254	789 501 —	790 500	790 000	1300	835 501 —	836 500	836 000
1255	790 501 —	791 500	791 000	1301	836 501 —	837 500	837 000
1256	791 501 —	792 500	792 000	1302	837 501 —	838 500	838 000
1257	792 501 —	793 500	793 000	1303	838 501 —	839 500	839 000
1258	793 501 —	794 500	794 000	1304	839 501 —	840 500	840 000
1259	794 501 —	795 500	795 000	1305	840 501 —	841 500	841 000
1260	795 501 —	796 500	796 000	1306	841 501 —	842 500	842 000
1261	796 501 —	797 500	797 000	1307	842 501 —	843 500	843 000
1262	797 501 —	798 500	798 000	1308	843 501 —	844 500	844 000
1263	798 501 —	799 500	799 000	1309	844 501 —	845 500	845 000
1264	799 501 —	800 500	800 000	1310	845 501 —	846 500	846 000
1265	800 501 —	801 500	801 000	1311	846 501 —	847 500	847 000
1266	801 501 —	802 500	802 000	1312	847 501 —	848 500	848 000
1267	802 501 —	803 500	803 000	1313	848 501 —	849 500	849 000
1268	803 501 —	804 500	804 000	1314	849 501 —	850 500	850 000
1269	804 501 —	805 500	805 000	1315	850 501 —	851 500	851 000
1270	805 501 —	806 500	806 000	1316	851 501 —	852 500	852 000
1271	806 501 —	807 500	807 000	1317	852 501 —	853 500	853 000
1272	807 501 —	808 500	808 000	1318	853 501 —	854 500	854 000
1273	808 501 —	809 500	809 000	1319	854 501 —	855 500	855 000
1274	809 501 —	810 500	810 000	1320	855 501 —	856 500	856 000
1275	810 501 —	811 500	811 000	1321	856 501 —	857 500	857 000

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ
	Lira	Lira	Lira		Lira	Lira	Lira
1322	857 501 —	858 500	858 000	1368	903 501 —	904 500	904 000
1323	858 501 —	859 500	859 000	1369	904 501 —	905 500	905 000
1324	859 501 —	860 500	860 000	1370	905 501 —	906 500	906 000
1325	860 501 —	861 500	861 000	1371	906 501 —	907 500	907 000
1326	861 501 —	862 500	862 000	1372	907 501 —	908 500	908 000
1327	862 501 —	863 500	863 000	1373	908 501 —	909 500	909 000
1328	863 501 —	864 500	864 000	1374	909 501 —	910 500	910 000
1329	864 501 —	865 500	865 000	1375	910 501 —	911 500	911 000
1330	865 501 —	866 500	866 000	1376	911 501 —	912 000	912 000
1331	866 501 —	867 500	867 000	1377	912 501 —	913 500	913 000
1332	867 501 —	868 500	868 000	1378	913 501 —	914 500	914 000
1333	868 501 —	869 500	869 000	1379	914 501 —	915 500	915 000
1334	869 501 —	870 500	870 000	1380	915 501 —	916 500	916 000
1335	870 501 —	871 500	871 000	1381	916 501 —	917 500	917 000
1336	871 501 —	872 500	872 000	1382	917 501 —	918 500	918 000
1337	872 501 —	873 500	873 000	1383	918 501 —	919 500	919 000
1338	873 501 —	874 500	874 000	1384	919 501 —	920 500	920 000
1339	874 501 —	875 500	875 000	1385	920 501 —	921 500	921 000
1340	875 501 —	876 500	876 000	1386	921 501 —	922 500	922 000
1341	876 501 —	877 500	877 000	1387	922 501 —	923 500	923 000
1342	877 501 —	878 500	878 000	1388	923 501 —	924 500	924 000
1343	878 501 —	879 500	879 000	1389	924 501 —	925 500	925 000
1344	879 501 —	880 500	880 000	1390	925 501 —	926 500	926 000
1345	880 501 —	881 500	881 000	1391	926 501 —	927 500	927 000
1346	881 501 —	882 500	882 000	1392	927 501 —	928 500	928 000
1347	882 501 —	883 500	883 000	1393	928 501 —	929 500	929 000
1348	883 501 —	884 500	884 000	1394	929 501 —	930 500	930 000
1349	884 501 —	885 500	885 000	1395	930 501 —	931 500	931 000
1350	885 501 —	886 500	886 000	1396	931 501 —	932 500	932 000
1351	886 501 —	887 500	887 000	1397	932 501 —	933 500	933 000
1352	887 501 —	888 500	888 000	1398	933 501 —	934 500	934 000
1353	888 501 —	889 500	889 000	1399	934 501 —	935 500	935 000
1354	889 501 —	890 500	890 000	1400	935 501 —	936 500	936 000
1355	890 501 —	891 500	891 000	1401	936 501 —	937 500	937 000
1356	891 501 —	892 500	892 000	1402	937 501 —	938 500	938 000
1357	892 501 —	893 500	893 000	1403	938 501 —	939 500	939 000
1358	893 501 —	894 500	894 000	1404	939 501 —	940 500	940 000
1359	894 501 —	895 500	895 000	1405	940 501 —	941 500	941 000
1360	895 501 —	896 500	896 000	1406	941 501 —	942 500	942 000
1361	896 501 —	897 500	897 000	1407	942 501 —	943 500	943 000
1362	897 501 —	898 500	898 000	1408	943 501 —	944 500	944 000
1363	898 501 —	899 500	899 000	1409	944 501 —	945 500	945 000
1364	899 501 —	900 500	900 000	1410	945 501 —	946 500	946 000
1365	900 501 —	901 500	901 000	1411	946 501 —	947 500	947 000
1366	901 501 —	902 500	902 000	1412	947 501 —	948 500	948 000
1367	902 501 —	903 500	903 000	1413	948 501 —	949 500	949 000

Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ Lira	Sıra No.	Kademeler		Ortalama meblâğ Lira
	Lira	Lira			Lira	Lira	
1414	949 501	— 950 500	950 000	1441	976 501	— 977 500	977 000
1415	950 501	— 951 500	951 000	1442	977 501	— 978 500	978 000
1416	951 501	— 952 500	952 000	1443	978 501	— 979 500	979 000
1417	952 501	— 953 500	953 000	1444	979 501	— 980 500	980 000
1418	953 501	— 954 500	954 000	1445	980 501	— 981 500	981 000
1419	954 501	— 955 500	955 000	1446	981 501	— 982 500	982 000
1420	955 501	— 956 500	956 000	1447	982 501	— 983 500	983 000
1421	956 501	— 957 500	957 000	1448	983 501	— 984 500	984 000
1422	957 501	— 958 500	958 000	1449	984 501	— 985 500	985 000
1423	958 501	— 959 500	959 000	1450	985 501	— 986 500	986 000
1424	959 501	— 960 500	960 000	1451	986 501	— 987 500	987 000
1425	960 501	— 961 500	961 000	1452	987 501	— 988 500	988 000
1426	961 501	— 962 500	962 000	1453	988 501	— 989 500	989 000
1427	962 501	— 963 500	963 000	1454	989 501	— 990 500	990 000
1428	963 501	— 964 500	964 000	1455	990 501	— 991 500	991 000
1429	964 501	— 965 500	965 000	1456	991 501	— 992 500	992 000
1430	965 501	— 966 500	966 000	1457	992 501	— 993 500	993 000
1431	966 501	— 967 500	967 000	1458	993 501	— 994 500	994 000
1432	967 501	— 968 500	968 000	1459	994 501	— 995 500	995 000
1433	968 501	— 969 500	969 000	1460	995 501	— 996 500	996 000
1434	969 501	— 970 500	970 000	1461	996 501	— 997 500	997 000
1435	970 501	— 971 500	971 000	1462	997 501	— 998 500	998 000
1436	971 501	— 972 500	972 000	1463	998 501	— 999 500	999 000
1437	972 501	— 973 500	973 000	1464	999 501	— 1 000 500	1 000 000
1438	973 501	— 974 500	974 000				
1439	974 501	— 975 500	975 000				
1440	975 501	— 976 500	976 000				

İhtar : 1 000 500 lirayı aşan gelirler için ortalama meblâğ uygulanmaz.

3 numaralı cetvele yapılacak Kâve

GELİR

Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
153	2 526 — 2 575	2 550	172	3 476 — 3 525	3 500
154	2 576 — 2 625	2 600	173	3 526 — 3 575	3 550
155	2 626 — 2 675	2 650	174	3 576 — 3 625	3 600
156	2 676 — 2 725	2 700	175	3 626 — 3 675	3 650
157	2 726 — 2 775	2 750	176	3 676 — 3 725	3 700
158	2 776 — 2 825	2 800	177	3 726 — 3 775	3 750
159	2 826 — 2 875	2 850	178	3 776 — 3 825	3 800
160	2 876 — 2 925	2 900	179	3 826 — 3 875	3 850
161	2 926 — 2 975	2 950	180	3 876 — 3 925	3 900
162	2 976 — 3 025	3 000	181	3 926 — 3 975	3 950
163	3 026 — 3 075	3 050	182	3 976 — 4 025	4 000
164	3 076 — 3 125	3 100			
165	3 126 — 3 175	3 150			
166	3 176 — 3 225	3 200			
167	3 226 — 3 275	3 250			
168	3 276 — 3 325	3 300			
169	3 326 — 3 375	3 350			
170	3 376 — 3 425	3 400			
171	3 426 — 3 475	3 450			

İhtar :

4 025 liraya aşan aylıklarda :

1. Aylık ücretin 12 katı alınır.
2. Bulunan miktarın (1) numaralı cetvelde tekabül ettiği meblâğ tesbit olunur.
3. Bu ortalama meblâğ üzerinden hesaplanacak verginin 1/12 si ücretin aylık vergisidir.

3 numaralı cetvele yapılacak ilâve

GELİR

Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
121	302,51 — 307,50	305	146	427,51 — 432,50	430
122	307,51 — 312,50	310	147	432,51 — 437,50	435
123	312,51 — 317,50	315	148	437,51 — 442,50	440
124	317,51 — 322,50	320	149	442,51 — 447,50	445
125	322,51 — 327,50	325	150	447,51 — 452,50	450
126	327,51 — 332,50	330	151	452,51 — 457,50	455
127	332,51 — 337,50	335	152	457,51 — 462,50	460
128	337,51 — 342,50	340	153	462,51 — 467,50	465
129	342,51 — 347,50	345	154	467,51 — 472,50	470
130	347,51 — 352,50	350	155	472,51 — 477,50	475
131	352,51 — 357,50	355	156	477,51 — 482,50	480
132	357,51 — 362,50	360	157	482,51 — 487,50	485
133	362,51 — 367,50	365	158	487,51 — 492,50	490
134	367,51 — 372,50	370	159	492,51 — 497,50	495
135	372,51 — 377,50	375	160	497,51 — 502,50	500
136	377,51 — 382,50	380			
137	382,51 — 387,50	385			
138	387,51 — 392,50	390			
139	392,51 — 397,50	395			
140	397,51 — 402,50	400			
141	402,51 — 407,50	405			
142	407,51 — 412,50	410			
143	412,51 — 417,50	415			
144	417,51 — 422,50	420			
145	422,51 — 427,50	425			

İhtar :

502,50 lirayı aşan haftalıklarda :

1. Haftalık ücretin 52 katı alınır.
2. Bulunan miktarın (1) numaralı cetvelde tekabül ettiği meblâğ tesbit olunur.
3. Bu ortalama meblâğ üzerinden hesaplanacak verginin 1/52 si ücretin haftalık vergisi dir.

4 numaralı cetvele yapılacak ilâve

GELİR

Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira	Sıra No.	Kademeler Lira	Ortalama meblâğ Lira
106	50,51 — 51,50	51	136	80,51 — 81,50	81
107	51,51 — 52,50	52	137	81,51 — 82,50	82
108	52,51 — 53,50	53	138	82,51 — 83,50	83
109	53,51 — 54,50	54	139	83,51 — 84,50	84
110	54,51 — 55,50	55	140	84,51 — 85,50	85
111	55,51 — 56,50	56	141	85,51 — 86,50	86
112	56,51 — 57,50	57	142	86,51 — 87,50	87
113	57,51 — 58,50	58	143	87,51 — 88,50	88
114	58,51 — 59,50	59	144	88,51 — 89,50	89
115	59,51 — 60,50	60	145	89,51 — 90,50	90
116	60,51 — 61,50	61	146	90,51 — 91,50	91
117	61,51 — 62,50	62	147	91,51 — 92,50	92
118	62,51 — 63,50	63	148	92,51 — 93,50	93
119	63,51 — 64,50	64	149	93,51 — 94,50	94
120	64,51 — 65,50	65	150	94,51 — 95,50	95
121	65,51 — 66,50	66	151	95,51 — 96,50	96
122	66,51 — 67,50	67	152	96,51 — 97,50	97
123	67,51 — 68,50	68	153	97,51 — 98,50	98
124	68,51 — 69,50	69	154	98,51 — 99,50	99
125	69,51 — 70,50	70	155	99,51 — 100,50	100
126	70,51 — 71,50	71			
127	71,51 — 72,50	72			
128	72,51 — 73,50	73			
129	73,51 — 74,50	74			
130	74,51 — 75,50	75			
131	75,51 — 76,50	76			
132	76,51 — 77,50	77			
133	77,51 — 78,50	78			
134	78,51 — 79,50	79			
135	79,51 — 80,50	80			

İhtar :

100,50 lirayı aşan gündeliklerde :

1. Gündelik ücretin 360 katı alınır.
2. Bulunan miktarın (1) numaralı cetvele tekabül ettiği meblâğ tesbit olunur.
3. Bu ortalama meblâğ üzerinden hesaplanacak verginin 1/360 ı ücretin gündelik vergisi dir